

ARCH E

Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για
Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς

Ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.

Ελληνόγλωσση Έκδοση

ARCH E

Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για
Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς

Ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.

Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι θέσεις που εκφράζονται είναι μόνο εκείνες του(των) συντάκτη(-ών) και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτούς.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	2
Κατάλογος Συντομογραφιών	4
Κατάλογος Εικόνων	6
Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 1:	
Χαρτογράφηση του ευρωπαϊκού τοπίου των Α.Δ.	18
1.1 Αυστρία	24
1.2 Κροατία	34
1.3 Κύπρος	38
1.4 Τσεχία	42
1.5 Γερμανία	48
1.6 Ουγγαρία	54
1.7 Ολλανδία	58
1.8 Σλοβενία	64
1.9 Νότιο Τυρόλο	68
1.10 Ισπανία	72
1.11 Ελβετία	76
Κεφάλαιο 2:	
Πέντε Παράμετροι για μια Ευρωπαϊκή Συζήτηση για τους Α.Δ.	80
2.1 Κανονισμοί: Το(τα) Νομοθετικό(α) Πλαίσιο(α) για τους Α.Δ.	81
2.1.1 Βιωσιμότητα: Δυνατότητες και Ελλείψεις σε Α.Δ.	83
2.2 Προσβασιμότητα: Γεγονότα, Αντιλήψεις και Στρατηγικές	86
2.2.1 Διασυνοριακή Κινητικότητα στους Ευρωπαϊκούς Α.Δ.	90
2.3 Ποιότητα: Βασικά στοιχεία για Α.Δ. Υψηλής Ποιότητας	93
2.3.1 Δικαιοσύνη: Υψηλής Ποιότητας και Δίκαιες Συνθήκες για Αρχιτέκτονες	97
2.4 Διαφάνεια: Ξεκινώντας από την Ανταλλαγή	99
2.5 Τα Οφέλη και οι Κίνδυνοι των Ευρωπαϊκών Α.Δ.: Προοπτικές των Ενδιαφερόμενων Μερών	102

Κεφάλαιο 3:	
Ορθές Πρακτικές στους Ευρωπαϊκούς Α.Δ.	108
3.1 Συνεργαζόμενοι Α.Δ. στην Αυστρία: Η περίπτωση της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης του Γκρατς	110
3.2 Κανονισμός της Σλοβενίας για τους Α.Δ.: Plečnik's Baragova .Seminary	112
3.3 «Μια νέα οικοδομική κουλτούρα»: Η περίπτωση του New Veemarkt στο Zwolle	114
3.4 SIA Ordnung 142: Κανονισμός και εργαλεία του ελβετικού συστήματος Α.Δ.	116
3.5 Από την ιδέα στο σχέδιο: Ο αστικός μετασχηματισμός των πρώην στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο Lužič	118
3.6 IMPSOL Competition Series: 85 Κοινωνικές Μονάδες Στέγασης στην Cornellà	120
3.7 Αρχιτεκτονική Κληρονομιά και Καινοτομία: Το νέο εκπαιδευτικό κτίριο για τη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Semmelweis	122
3.8 Διαφάνεια μέσω της Συμμετοχής: Η εκπαιδευτική πανεπιστημιούπολη Luise Büchner	124
3.9 Προώθηση της Κοινότητας και της Δημιουργικότητας: Πολιτιστικό Χωριό Λέμπας	126
3.10 Προκλήσεις και καινοτομία στους τσέχικους Α.Δ.: Παραδείγματα από το κοινοτικό σχολείο Chýně–Hostovice	128
Συμπεράσματα	130
Ευχαριστίες	136
Βιβλιογραφία	138
Παράρτημα I: Εθνικοί κανονισμοί και κατευθυντήριες γραμμές Α.Δ.	142
Παράρτημα II: Κατάλογος συνεντεύξεων	152
ARCH-E Χάρτης των Α.Δ. Έκδοση	156

Κατάλογος Συντομογραφιών

Εταίροι του ARCH-E και Εταίροι Συνεργασίας

BKZT	Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Πολιτικών Μηχανικών (Αυστρία)
ACE	Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης
CCA	Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων της Κροατίας
ZAPS	Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Σλοβενίας
CAA	Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου
BAK	Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Γερμανών Αρχιτεκτόνων
TU/e	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Αϊντχόβεν (Ολλανδία)
UPV	Πολυτεχνείο Βαλένθια (Ισπανία)
SEPA	SEPA Engineering GmbH
MÉK	Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων
UIA	Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων
ČKA	Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων
CNOA	Γαλλικό Εθνικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων
SIA	Ελβετική Ένωση Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων

Νομοθεσία της ΕΕ και εθνικές πολιτικές

2014/24/EU	Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).
2018/844/EU	Οδηγία 2018/844 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και της οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση.
BöB	Bundesgesetz über das öffentliche Beschaffungswesen (Ελβετικός Ομοσπονδιακός Νόμος νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις)
BVerG 2018	Bundesvergabebegezet (Ομοσπονδιακός Νόμος περί Προμηθειών της Αυστρίας).
GWB	Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (Γερμανικοί Νόμοι κατά των Περιορισμών στους Διαγωνισμούς)
IVöB	Interkantonale Vereinbarung über das öffentliche Beschaffungswesen (Ελβετικό διακαντονικό διάταγμα για τις δημόσιες συμβάσεις)
RPW	Richtlinie für Planungswettbewerbe (Γερμανικές Οδηγίες για Διαγωνισμούς Σχεδιασμού).
UVgO	Unterschwellenvergabeordnung (Γερμανικό διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις)
VgV	Vergabeverordnung (Γερμανικό διάταγμα προμηθειών)
VöB	Vereinbarung über das öffentliche Beschaffungswesen (Ελβετικό Διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις)
WSA 2010	Wettbewerbsstandard (Τυπικές κατευθυντήριες οδηγίες για τους Διαγωνισμούς της Αυστρίας)
ZJN-3	Zakon o Javnem Naročanju (Σλοβενικός Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων).
PJN	Pravilnik o javnih natečajih za izbiro strokovno najprimernejših rešitev prostorskih ureditev in objektov (Σλοβενικός κανονισμός για Α.Δ.)
ZUREP-3	Zakon o urejanju prostora (Νόμος περί Χωροταξικού Σχεδιασμού της Σλοβενίας).

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 0.1	Χάρτης των εταιρών του έργου ARCH-E και των εταιρών συνεργασίας.
Εικόνα 0.2	Διάγραμμα μιας τυπικής διαδικασίας Α.Δ.
Εικόνα 1.1	Χάρτης πληθυσμού και πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
Εικόνα 1.2	Χάρτης πτυχιούχων αρχιτεκτονικών με μεταπτυχιακές σπουδές.
Εικόνα 1.3	Χάρτης εγγεγραμμένων αρχιτεκτόνων.
Εικόνα 1.4	Χάρτης εγγεγραμμένων αρχιτεκτονικών γραφείων και της σύνθεσή τους.
Εικόνα 1.5	Χάρτης διεθνών συνδέσεων αρχιτεκτόνων.
Εικόνα 1.6	Χάρτης μέσου αριθμού και τύπων Α.Δ. ανά έτος.
Εικόνα 1.7	Χάρτης της συμμετοχής των εθνικών εγγεγραμμένων αρχιτεκτονικών γραφείων σε Α.Δ.
Εικόνα 1.8	Χάρτης των εθνικών και ξένων συμμετεχόντων σε ανοικτούς Α.Δ. της ΕΕ.
Εικόνα 1.9	Χάρτης των αναθετουσών αρχών Α.Δ.
Εικόνα 2.1	Προσβασιμότητα σε Α.Δ.
Εικόνα 2.2	Φραγμοί διασυνοριακής κινητικότητας.
Εικόνα 2.3	Ποιοτικά στοιχεία σε Α.Δ.
Εικόνα 2.4	Διαφάνεια σε Α.Δ.

Εικόνα 3.1	Άποψη της επέκτασης της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Γκρατς (φωτογραφίες: Michael Kopp)
Εικόνα 3.2	Νικητήριο σχέδιο για την επέκταση του Plečnik's Baragova Seminary (φωτογραφίες: Denis Hitrec).
Εικόνα 3.3	Νικητήριο σχέδιο για το Nieuwe Veemarkt στο Zwolle (φωτογραφίες: Joost Emmerik, Studio Nauta, Mulder Zonderland).
Εικόνα 3.4	Στιγμιότυπο της Πλατφόρμας «Espazium Competitions».
Εικόνα 3.5	Σχέδιο Αστικής Ανάπτυξης Luždič Center (φωτογραφίες: Δήμος Karlovac).
Εικόνα 3.6	Εσωτερική άποψη των 85 Κοινωνικών Μονάδων Στέγασης στην Cornella από το γραφείο Peris+Torral Arquitectes (φωτογραφίες: José Hervia).
Εικόνα 3.7	Εσωτερική όψη της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Semmelweis (φωτογραφίες: Barta Bálint).
Εικόνα 3.8	Διάλογος πολιτών με δύο από τους νικητές της Εκπαιδευτικής Πανεπιστημιούπολης Luise Büchner (φωτογραφίες: Bürogemeinschaft Sippel).
Εικόνα 3.9	Αεροφωτογραφία του Πολιτιστικού Χωριού Λέμπας (φωτογραφίες: Χάρης Σολωμού).
Εικόνα 3.10	Φωτορεαλιστική απεικόνιση του εξωτερικού χώρου του κοινοτικού σχολείου Chýně–Hostivice (φωτογραφίες: Dousek–Záborský).

Εισαγωγή

Το έργο **ARCH-E** δεσμεύεται να προωθήσει **αρχιτεκτονικές λύσεις υψηλής ποιότητας για το δομημένο περιβάλλον αυξάνοντας τη χρήση Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών (Α.Δ.) στην Ευρώπη και ξεπερνώντας τα διασυνοριακά εμπόδια της αγοράς για αρχιτεκτονικές υπηρεσίες.** Οι δομές των Α.Δ. καθορίζονται από τα εθνικά πλαίσια και τις παραδόσεις, αλλά η έλλειψη ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των χωρών, μαζί με άλλα εμπόδια, έχει οδηγήσει σε χαμηλή διακρατική συμμετοχή. Η κατάσταση αυτή αποκλείει πολλούς αρχιτέκτονες από τη συμμετοχή στη (διασυνοριακή) αγορά της ΕΕ, εμποδίζει τον ανταγωνισμό και περιορίζει τις ευκαιρίες μάθησης στον τομέα της οργάνωσης και εφαρμογής των Α.Δ.. Οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (συχνά με ποσοστό γυναικών και/ή νεαρών αρχιτεκτόνων άνω του μέσου όρου) επηρεάζονται ιδιαίτερα, προκαλώντας αρνητικές επιπτώσεις στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Η προώθηση των Α.Δ. θα συμβάλει στην καλύτερη εφαρμογή της δήλωσης του Νταβός για το Baukultur και των βασικών αξιών του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους όσον αφορά τη βιωσιμότητα, την αισθητική και την ένταξη σε ευρωπαϊκά έργα σχεδιασμού και κατασκευής. Στόχος είναι να υπάρξει θετικό αντίκτυπο στις προκλήσεις βιωσιμότητας και στην ποιότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Η ARCH-E αναγνωρίζει τον κρίσιμο ρόλο των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών (Α.Δ.) στη δημιουργία ενός ασφαλούς, δίκαιου, βιώσιμου, συμπεριληπτικού και αισθητικά όμορφου (δομημένου) περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, για τη βελτίωση και την προώθηση της πρόσβασης σε Α.Δ. σε ολόκληρη την Ευρώπη, το έργο αυτό επιδιώκει τους ακόλουθους στόχους:

- **Ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας** μεταξύ διαφόρων επαγγελματιών στον τομέα της αρχιτεκτονικής μέσω της χρήσης της πλατφόρμας, του δικτύου, των υπηρεσιών και των ψηφιακών λύσεων ARCH-E.
- **Αύξηση της ευαισθητοποίησης και ενεργοποίηση διαδικασιών μάθησης** μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, αρχιτεκτόνων, υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των αρχών προκήρυξης Α.Δ. που οδηγούν σε νέους τρόπους σκέψης σχετικά με τις αρχιτεκτονικές προκλήσεις και προωθούν μακροπρόθεσμες στρατηγικές καινοτομίας.
- **Δημιουργία μιας διακρατικής κουλτούρας ανταγωνισμού** μέσω της κυκλοφορίας και της ανταλλαγής ιδεών.

Σύμφωνα με τους στόχους αυτούς, τα κύρια αποτελέσματα των έργων περιλαμβάνουν: την **ηλεκτρονική πλατφόρμα ARCH-E¹** με ευρύ φάσμα πληροφοριών σχετικά με τα συστήματα Α.Δ., με στόχο τη διευκόλυνση της διακρατικής συμμετοχής μέσω του **δικτύου της²** με περισσότερους από 500 αρχιτέκτονες από περισσότερες από 20 χώρες· **τον χάρτη ARCH-E για Α.Δ.,** μια έκθεση που συζητά τις προκλήσεις και τις δυνατότητες των συστημάτων ανταγωνισμού της ΕΕ και έναν **ψηφιακό χάρτη³** που παρέχει μια επισκόπηση των πλαισίων, των εργαλείων και των πρακτικών των Α.Δ., **το πολύγλωσσο γλωσσάριο ARCH-E⁴** με την ερμηνεία και μετάφραση τεχνικών όρων και την **Έκθεση Αναγκών Αρχιτεκτόνων.** Με βάση τα αποτελέσματα του έργου ARCH-E, θα αναπτυχθεί μια **Λευκή Βίβλος** για την ενημέρωση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και την παροχή συστάσεων σχετικά με το πώς η διεθνοποίηση της σταδιοδρομίας, η ίση μεταχείριση και οι στόχοι της Πράσινης Συμφωνίας μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα στην αρχιτεκτονική. Η Κοινοπραξία ARCH-E προσεγγίζει περισσότερους από 600.000 αρχιτέκτονες σε όλη την Ευρώπη που επωφελούνται από τα αποτελέσματα του έργου.

¹ Σύνδεσμος στην ηλεκτρονική πλατφόρμα ARCH-E: <https://arch-e.eu/>

² Σύνδεσμος στο δίκτυο ARCH-E: <https://arch-e.eu/network>

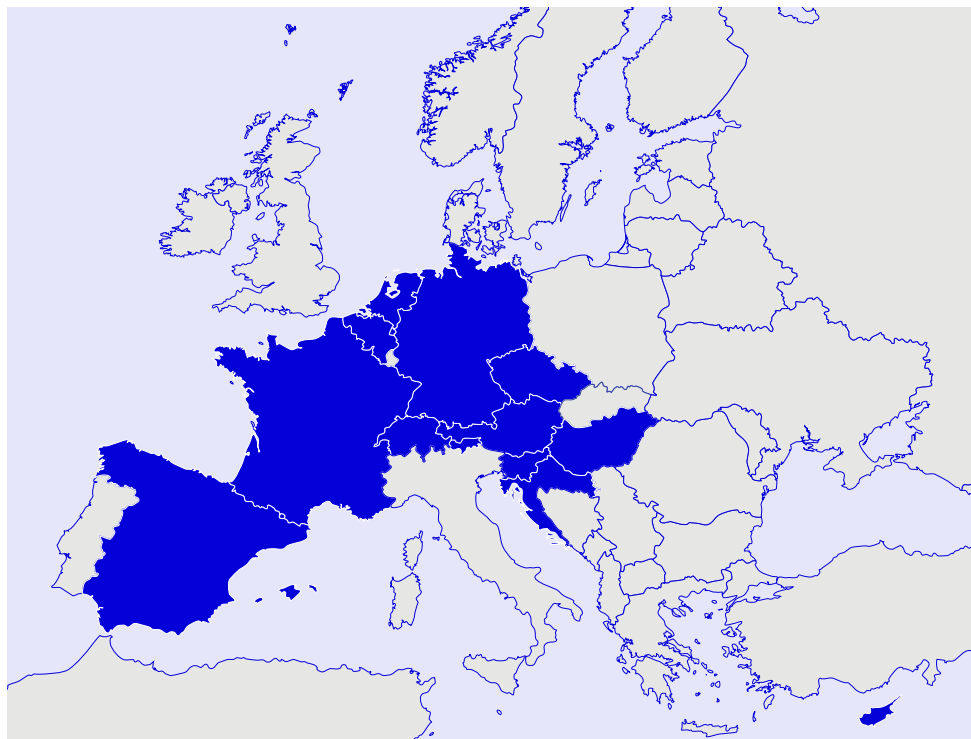
³ Σύνδεσμος στον ψηφιακό χάρτη ARCH-E: <https://arch-e.eu/adc-map>

⁴ Σύνδεσμος στο γλωσσάρι ARCH-E: <https://arch-e.eu/glossary>

Εταίροι του έργου και εταίροι συνεργασίας

Το ARCH-E είναι μια συνεργασία μεταξύ δέκα ευρωπαϊκών οργανισμών-εταίρων: το Αυστριακό Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Πολιτικών Μηχανικών (BKZT), το Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE), το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (CCA), το Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας (ZAPS), τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου (CAA), το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Γερμανών Αρχιτεκτόνων (BAK), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Eindhoven (TU/e), το Πολυτεχνείο της Βαλένθια (UPV), την Sepa Engineering GmbH (SEPA), το Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων (MÉK).

Επιπλέον, το Τσέχικο Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (ČKA), το Γαλλικό Εθνικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (CNOA), το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων της επαρχίας Bozen, η Ελβετική Ένωση Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) και η Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων (UIA) συμμετέχουν στο έργο ARCH-E ως εταίροι συνεργασίας.

Εικόνα 0.1: Χάρτης των εταίρων του έργου ARCH-E και των εταίρων συνεργασίας.

Η έρευνα ARCH-E

Παράλληλα με τη βελτίωση της αρχιτεκτονικής ποιότητας του περιβάλλοντος διαβίωσής μας και την προώθηση της καινοτομίας μέσω σχεδιαστικών οραμάτων, **οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί (Α.Δ.) συμβάλλουν επίσης στην παραγωγή και ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών, των χωρικών δυνατοτήτων και των πολιτισμών.** Υπό αυτή την έννοια, **οι Α.Δ. έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν ως ανοικτές αρένες για μια ευρεία αρχιτεκτονική συζήτηση.**⁵ Για το λόγο αυτό, οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί λαμβάνουν ενισχυμένη προσοχή στην επιστημονική παραγωγή που αναγνωρίζει την πολιτιστική τους αξία. Οι ανεξάρτητες οργανώσεις, οι επαγγελματικές ενώσεις και τα ιδρύματα δεσμεύονται επίσης όλο και περισσότερο να εμβαθύνουν και να διαδώσουν τις γνώσεις σχετικά με τη δυναμική των διαγωνισμών, τις διαδικασίες και τις πρακτικές για να ευνοήσουν τον θετικό αντίκτυπο στα εθνικά συστήματα και να ενισχύσουν τη συνεργασία. Σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, η μεταφορά της οδηγίας 2014/24/ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών προσφέρει ένα πεδίο πολιτικής για τη διευκόλυνση των διαδικασιών μάθησης και ανταλλαγής.

Σε εθνικό επίπεδο, τα ειδικά ανά χώρα πλαίσια και παραδόσεις συμβάλλουν στη μοναδικότητα των τοπικών συστημάτων Α.Δ.. Αυτά αντικατοπτρίζουν τον πλούτο και την ποικιλία των αρχιτεκτονικών πολιτισμών και της κληρονομιάς σε ολόκληρη την Ευρώπη. Σε μια αφοσιωμένη προσπάθεια διάδοσης της γνώσης, είναι σημαντικό να μετατραπούν αυτές οι διαφορές σε ευκαιρίες μάθησης. Επιπλέον, λείπει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη συλλογή και την ανταλλαγή δεδομένων Α.Δ. σε ολόκληρη την Ευρώπη. Μέσω των ερευνητικών πρωτοβουλιών του, **το έργο ARCH-E αντιμετωπίζει τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαίοι αρχιτέκτονες, τα Επιμελητήρια τους και οι επαγγελματικές ενώσεις.** Το ARCH-E αναγνωρίζει ότι η περιορισμένη πρόσβαση στη γνώση σχετικά με τις διαδικασίες, τις δομές και τα πρότυπα ποιότητας των Α.Δ. κινδυνεύει να αποκλείσει πολλούς αρχιτέκτονες από την πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά, εμποδίζει τον ανταγωνισμό και την αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων της ΕΕ. **Μέσω της διάδοσης γνώσεων, το ARCH-E έχει ως στόχο να διευκολύνει την κατανόηση πολιτικών και πρακτικών πέρα από τα εθνικά πλαίσια, μετριάζοντας τις προκαταλήψεις γύρω από τις κουλτούρες του ανταγωνισμού και διευρύνοντας το εύρος των ευκαιριών για τους επαγγελματίες της αρχιτεκτονικής** να εξασφαλίσουν προμήθειες έργων πέρα από τα εθνικά σύνορα.

⁵ Mejía-Hernández και Nuijsink, 2020: 2.

Οι Τρεις Περιοχές Μελέτης

Η ερευνητική δραστηριότητα του ARCH-E ξεκίνησε με τη συμμετοχή όλων των Εταίρων και Συνεργατών σε μια προκαταρκτική συλλογή δεδομένων (Μελέτη 0), η οποία οργάνωσε τα εθνικά δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή με περισσότερες από εκατό ερωτήσεις. Αυτές περιλάμβαναν τρεις κύριες κατηγορίες: εθνικά στατιστικά δεδομένα, δεδομένα σχετικά με επαγγελματίες, πρακτικές αρχιτεκτονικής και τάσεις/ χαρακτηριστικά των Α.Δ.. Η προκαταρκτική συλλογή δεδομένων έθεσε τη βάση για την κατανόηση και συζήτηση των διαφορών και κοινών σημείων μεταξύ των χωρών του έργου ARCH-E, κατά τη διάρκεια των προσωπικών συναντήσεων του έργου και των διαδικτυακών συναντήσεων καθοδήγησης. Μετά την ανάπτυξη της Μελέτης 0, η έρευνα ARCH-E έχει εξελιχθεί σε τρεις συγκεκριμένους αλλά αλληλένδετους τομείς μελέτης: τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Α.Δ. (Μελέτη 1), το πολύγλωσσο Γλωσσάρι ARCH-E (Μελέτη 2) και την Έκθεση Αναγκών Αρχιτεκτόνων (Μελέτη 3). Κάθε μελέτη περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη εστίαση έρευνας, διακριτές μεθόδους και αποτελέσματα.⁶

Η πρώτη μελέτη, **ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.**, στοχεύει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης γνώσης των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών (Α.Δ.), νομοθετικών πλαισίων, πρακτικών εφαρμογών και προτύπων ποιότητας σε όλη την Ευρώπη. Το τελικό αποτέλεσμα της μελέτης παρουσιάζεται στην παρούσα έκθεση και περιλαμβάνει 11 προφίλ χωρών, μια ανάλυση σε επίπεδο ΕΕ των προκλήσεων και των δυνατοτήτων των ευρωπαϊκών Α.Δ. και 10 παραδείγματα ορθών πρακτικών. Η έκθεση έχει ως στόχο να προσφέρει πληροφορίες και αναβαθμισμένες πρακτικές για τους αρχιτέκτονες και τα ενδιαφερόμενα μέρη και λειτουργεί σε συγχρονισμό με τον διαδικτυακό χάρτη Α.Δ. που έχει σχεδιαστεί για να ενσωματώνει επικαιροποιημένες ειδικές ανά χώρα πληροφορίες και χρήσιμους συνδέσμους με την πάροδο του χρόνου.

Με βάση το έργο Interreg μεταξύ του Αυστριακού Ομοσπονδιακού Επιμελητηρίου και του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων της Βαυαρίας, **το γλωσσάριο ARCH-E** αναγνωρίζει τις δυσκολίες που συνδέονται με την ερμηνεία και την εφαρμογή ορισμένων όρων και τεχνικών ορισμών, ακόμη και όταν η γλώσσα είναι η ίδια. Αυτό το εργαλείο προσφέρει κάτι περισσότερο από απλές μεταφράσεις. συγκεντρώνει, εξηγεί και συσχετίζει μια επιλογή περισσότερων από εκατό όρων ανά χώρα εταίρο, οι οποίοι καθορίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις εθνικές διαδικασίες Α.Δ. και τις πολιτισμικά συγκεκριμένες ερμηνείες τους. Το γλωσσάριο είναι προσβάσιμο μέσω της πλατφόρμας ARCH-E και έχει σχεδιαστεί για μελλοντική επέκταση και υλοποίηση.⁷

⁶ Μια πιο λεπτομερής περιγραφή της προσέγγισης και των εργαλείων των τριών μελετών, μαζί με επιλεγμένα αποτελέσματα της προκαταρκτικής μελέτης 0, δημοσιεύτηκε στη «Σύνοψη του πακέτου έρευνας», προσβάσιμη μέσω της πλατφόρμας ARCH-E στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://bit.ly/3yj4PyP>

⁷ Το Γλωσσάρι ARCH-E αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τη βελτίωση της κατανόησης των όρων που χρησιμοποιούνται σε αυτήν την έκθεση.

Τέλος, μέσω της **Έκθεσης Αναγκών Αρχιτεκτόνων**, το έργο στοχεύει στην κατανόηση της δυναμικής των Ευρωπαϊκών αρχιτεκτόνων σε διαφορετικά πλαίσια, εστιάζοντας στη συμμετοχή τους σε εθνικούς και ευρωπαϊκούς Α.Δ.. Μέσω μιας ανώνυμης διαδικτυακής έρευνας, η μελέτη εντοπίζει τους ενδιαφερόμενους αρχιτέκτονες, αντιμετωπίζει τα πιθανά κενά γνώσης τους, εξετάζει τις διεθνείς συνδέσεις τους και διερευνά ευκαιρίες για το ARCH-E να υποστηρίξει και να διευκολύνει τη συμμετοχή αρχιτεκτόνων σε Α.Δ..

Ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.

Στο πλαίσιο των στόχων του ARCH-E και των ερευνητικών φιλοδοξιών, η παρούσα έκθεση, **ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.**, συμβάλλει στην επέκταση του γνωστικού πεδίου στους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς (Α.Δ.). Αυτό επιτυγχάνεται με την ανάλυση κοινών και ειδικών νομικών πλαισίων, προτύπων και πρακτικών σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ. Αυτή η έρευνα προσφέρει μια επισκόπηση των Α.Δ. σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, υπογραμμίζει τον διαφορετικό χαρακτήρα της οργάνωσης, της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων τους και λειτουργεί ως σημείο εκκίνησης για μακροπρόθεσμες συζητήσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, επαγγελματιών της αρχιτεκτονικής, ιδρυμάτων και ενώσεων. Η δομή και η ανάπτυξη της παρούσας έκθεσης βασίζεται στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- Σε εθνικό επίπεδο: **επεκτείνετε το πεδίο γνώσης για τα συστήματα Α.Δ.** για να εντοπιστούν τα δυνατά σημεία και τομείς προς βελτίωση.
- Σε ευρωπαϊκό επίπεδο: εστίαση στην ενσωμάτωση των πολιτικών και των στόχων της ΕΕ στους Α.Δ. (π.χ. Πράσινη Συμφωνία και βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις, Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους, Δήλωση του Νταβός, ίση μεταχείριση και ισότητα των φύλων) και **εξέταση των προκλήσεων και των δυνατοτήτων της συμμετοχής και της συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ** από τη σκοπιά των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών.
- **Προσδιορισμός παραδειγμάτων ορθής πρακτικής** κατά την εφαρμογή των Α.Δ. για την ενίσχυση των διαδικασιών μάθησης.

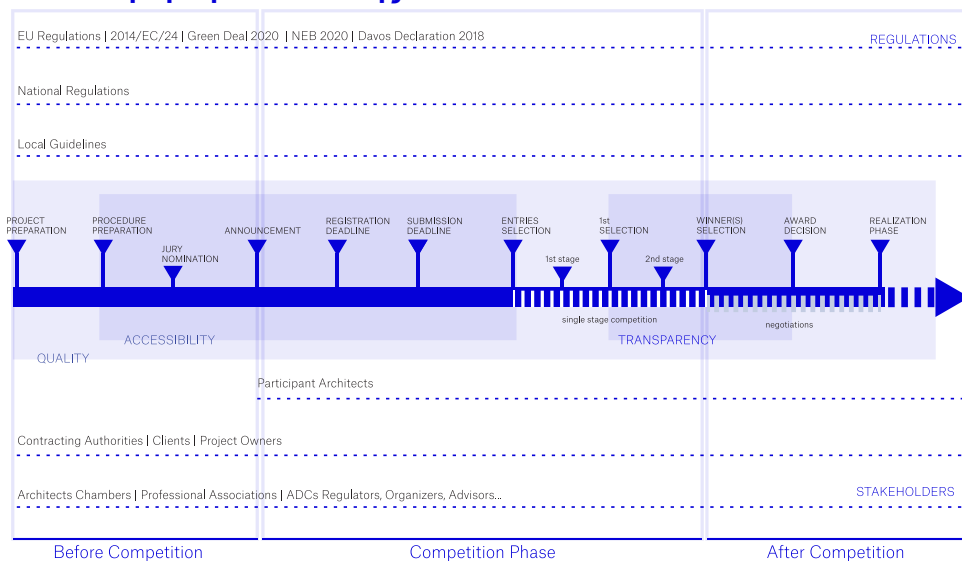
Ο χάρτης ARCH-E για Α.Δ. παρουσιάζει μια μοναδική πηγή πληροφοριών για όλους τους επαγγελματίες του αρχιτεκτονικού τομέα (αρχιτέκτονες, επαγγελματικά Επιμελητήρια, ανεξάρτητους οργανισμούς και ενώσεις) που δεσμεύονται για τη μακροπρόθεσμη βελτίωση της ευρωπαϊκής αγοράς αρχιτεκτονικών υπηρεσιών. Το έργο ARCH-E αναγνωρίζει ότι οι Α.Δ. είναι δυναμικές διαδικασίες που εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου και συνδέονται στενά με το συγκεκριμένο πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται. Ως εκ τούτου, αυτή η έκθεση θα υποστηρίζεται από έναν ψηφιακό χάρτη Α.Δ., προσβάσιμο μέσω της πλατφόρμας ARCH-E, ο οποίος θα ενσωματώνει τα αποτελέσματα της παρούσας

έρευνας με ενημερωμένες πληροφορίες, συνδέσµους και δεδοµένα µε την πάροδο του χρόνου.

Μεθοδολογία έρευνας

Ως χρονικές και δυναµικές διαδικασίες, οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισµοί (Α.Δ.) περιλαµβάνουν ρυθµιστικούς κανόνες και νοµοθετικές προδιαγραφές σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης (από το ευρωπαϊκό και το εθνικό έως το δηµοτικό). Περιλαµβάνουν επίσης υποκειµενικές ερµηνείες που προέρχονται από διάφορα ενδιαφερόµενα µέρη. Αυτά τα στοιχεία επηρεάζουν όχι µόνο τον µετασχηµατισµό των Α.Δ. µε την πάροδο του χρόνου, αλλά και τον τρόπο µε τον οποίο µελετώνται. Η µελέτη των Α.Δ. απαιτεί την ικανότητα αντιµετώπισης ποικίλων ποσοτικών και ποιοτικών δεδοµένων. Για το λόγο αυτό, η µεθοδολογία έρευνας στην οποία στηρίζεται ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ. βασίζεται σε µια προσέγγιση µικτής µεθόδου, η οποία περιλαµβάνει πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές µέσω ερευνών τεκµηρίωσης και ηµιδοηµένων συνεντεύξεων. Επιπλέον, η έρευνα επωφελήθηκε από την τακτική επανεξέταση και συζήτηση µε τους εταίρους και τους εταίρους συνεργασίας του ARCH-E κατά τη διάρκεια συναντήσεων σε φυσική παρουσία και διαδικτυακών συνεδριάσεων καθοδήγησης.

Πέντε παράµετροι ανάλυσης

Εικόνα 0.2: Διάγραμμα τυπικής διαδικασίας διαγωνισµού. Το διάγραµµα, που αναπτύχθηκε στο Milestone #6, περιλαµβάνει το πλαίσιο, τους βασικούς παράγοντες και το χρονοδιάγραµµα ενός τυπικού διαγωνισµού και αποτυπώνει οπτικά τον τρόπο µε τον οποίο συγκεκριµένα θέµατα τίθενται σε ισχύ στην πρακτική των Α.Δ..

Μια από τις κύριες προκλήσεις στη µελέτη των Α.Δ. είναι ο προσδιορισµός θεµάτων (ή παραµέτρων) για τη σύγκριση των διαφορών και των κοινών χαρακτηριστικών µεταξύ των χωρών της ΕΕ και των συστηµάτων ανταγωνισµού τους. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης I του έργου ARCH-E, στη Λιουμπλιάνα, όλοι οι εταίροι του έργου συζήτησαν και συμφώνησαν σε ένα σύνολο πέντε θεµάτων για συγκρίσεις: **κανονισµοί, προσβασιµότητα, ποιότητα, διαφάνεια και οφέλη** για τα ενδιαφερόµενα µέρη. Αυτές προσδιορίστηκαν µε βάση τις κύριες φάσεις του ανταγωνισµού µιας τυποποιηµένης διαδικασίας Α.Δ.. Όπως φαίνεται στην εικόνα 0.2, τρεις από τις παραµέτρους καλύπτουν ολόκληρη τη διαδικασία του διαγωνισµού (δηλ. κανονισµοί, ποιότητα και οφέλη για τα ενδιαφερόµενα µέρη), ενώ οι άλλες δύο αφορούν συγκεκριµένες φάσεις (δηλαδή προσβασιµότητα και διαφάνεια).⁸ Αυτά τα πέντε θέµατα αποτελούν τον αναλυτικό φακό µε τον οποίο συσχετίζονται διάφορα σύνολα δεδοµένων, συζητούνται οι Α.Δ. σε επίπεδο ΕΕ και επιλέγονται παραδείγµατα ορθής πρακτικής. Ωστόσο, τα θέµατα αυτά δεν είναι αποκλειστικά: ανάλογα µε το είδος των πληροφοριών, καθένα από αυτά µπορεί να επεκταθεί σε πιο συγκεκριµένα επιµέρους θέµατα (όπως η βιωσιµότητα, η διασυννοριακή κινητικότητα και η δικαιοσύνη) για περαιτέρω σύγκριση και ανάλυση.

Η Μικτή Μέθοδος Προσέγγιση

Κατά την ενσωµάτωση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδοµένων, οι κύριες µέθοδοι που χρησιµοποιούνται στην έρευνα για τον χάρτη ARCH-E για τους Α.Δ. περιλαµβάνουν τεκµηριωµένη έρευνα, ηµιδοηµένες συνεντεύξεις και αξιολογήσεις από οµότιµους κριτές.

Η τεκµηριωµένη έρευνα περιλαµβάνει την ανάλυση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας αναφορικά µε τα σχετικά θέµατα για το έργο ARCH-E, καθώς και τη συλλογή και ερµηνεία του υλικού που παρέχεται από τους εταίρους του έργου και τους εταίρους συνεργασίας (στοιχεία από τη µελέτη 0, υφιστάµενες εκθέσεις ανά χώρα, διαδικτυακές βάσεις δεδοµένων και στατιστικά στοιχεία). Δευτερεύουσες πηγές (π.χ. βιβλιογραφία, επίσηµες εκθέσεις και έγγραφα πολιτικής) χρησιµοποιήθηκαν για να τοποθετήσουν την έρευνα ARCH-E σε µια ευρύτερη αρχιτεκτονική συζήτηση, να ενσωµατώσουν τα δεδοµένα που προέρχονται από πρωτογενείς πηγές και να υποστηρίξουν την ερµηνεία των ευρηµάτων. Επιπλέον, διευκολύνουν τη διερεύνηση της σχέσης µεταξύ των πρακτικών Α.Δ. και των επιλεγµένων πολιτικών και στόχων της ΕΕ (δηλ. της δήλωσης του Νταβός, της έννοιας του Baukultur και των φιλοδοξιών βιωσιµότητας της Πράσινης Συμφωνίας και του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους).

Ενώ η τεκµηριωµένη έρευνα θέτει τις βάσεις και την πλαισίωση του έργου, η κύρια

⁸ Μια πιο λεπτοµερής κατηγοριοποίηση των δεδοµένων που συλλέχθηκαν για αυτήν τη µελέτη περιλαµβάνεται στη «Σύνοψη του πακέτου έρευνας»: <https://bit.ly/3yj4PyP>

μέθοδος και η κύρια πηγή για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων αποτελείται από **ημιδομημένες συνεντεύξεις** με κορυφαίους εμπειρογνώμονες στον τομέα των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών. Κατά τη διάρκεια 40 διαδικτυακών συνεντεύξεων, συνολικά 46 ερωτηθέντες (28 άνδρες και 18 γυναίκες) παρέιχαν πληροφορίες σχετικά με τις εμπειρίες από την εφαρμογή των Α.Δ. σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, εξετάζοντας τα πέντε θέματα των Α.Δ.: οι κανονισμοί, η προσβασιμότητα, η ποιότητα, η διαφάνεια και τα οφέλη για τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το δείγμα των συμμετεχόντων επιλέχθηκε με βάση τις προτάσεις των εταίρων του ARCH-E (πέντε συμμετέχοντες ανά χώρα εταίρο), με τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών: αρχιτέκτονες, εκπρόσωποι επιμελητηρίων, εμπειρογνώμονες στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων και της προκήρυξης Α.Δ., διαχειριστές Α.Δ., διοργανωτές, πελάτες και ιδιοκτήτες έργων. Ωστόσο, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι οι εν λόγω επαγγελματικές κατηγορίες αλληλεπικαλύπτονται, δεδομένου ότι οι συμμετέχοντες ενδέχεται να καλύπτουν διαφορετικούς ρόλους στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού. Η ποιοτική μέθοδος των ημιδομημένων συνεντεύξεων επιτρέπει την ενσωμάτωση πτυχών που σχετίζονται με τις αντιλήψεις και τις πρακτικές. Αυτά συχνά παραβλέπονται στην επίσημη τεκμηρίωση και αντικατοπτρίζουν καλύτερα την χρονική, πολιτιστική και συμφραζόμενη φύση των Α.Δ..

Για να διασφαλιστεί η ποιότητα της ερευνητικής διαδικασίας, οι εταίροι του έργου ARCH-E, οι εταίροι συνεργασίας και οι συνεργάτες **επανεξετάζουν τακτικά την εξέλιξή του**. Πιο συγκεκριμένα, κατά το Project Meeting I, στη Λιουμπλιάνα, συζητήθηκαν και επιλέχθηκαν τα πέντε θέματα ανάλυσης. Με την ευκαιρία της δεύτερης συνάντησης στο Βερολίνο, παρουσιάστηκε και επανεξετάστηκε η προκαταρκτική συλλογή δεδομένων της μελέτης 0 και του οδηγού συνεντεύξεων. Τέλος, το Project Meeting III, στη Βουδαπέστη, ήταν αφιερωμένο στην παρουσίαση, τη συζήτηση και την επιλογή παραδειγμάτων ορθής πρακτικής. Επιπλέον, από τον Νοέμβριο του 2023, οργανώνονται εβδομαδιαίως ερευνητικές «ώρες συμβούλων» για να προσφέρουν χώρο για άμεση συζήτηση, ανατροφοδότηση και διευκρινίσεις σχετικά με τις ερευνητικές δραστηριότητες.

Επισκόπηση της Έκθεσης

Ο Χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ. αναπτύσσεται σε τρία κύρια κεφάλαια, καθένα από τα οποία είναι αφιερωμένο στους προαναφερθέντες στόχους της μελέτης, αντανakλώντας τα χαρακτηριστικά των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Μετά από αυτήν την **εισαγωγή** που σκιαγραφεί τους γενικούς στόχους του έργου ARCH-E, τις ερευνητικές φιλοδοξίες και την μεθοδολογία αυτής της μελέτης, το **Κεφάλαιο 1** παρουσιάζει μια επισκόπηση του ευρωπαϊκού πλαισίου των Α.Δ.. Περιλαμβάνει δύο βασικά μέρη: 1) τη γραφική απεικόνιση των εθνικών δεδομένων για τους Α.Δ. και το επάγγελμα της αρχιτεκτονικής σε συγκριτικούς

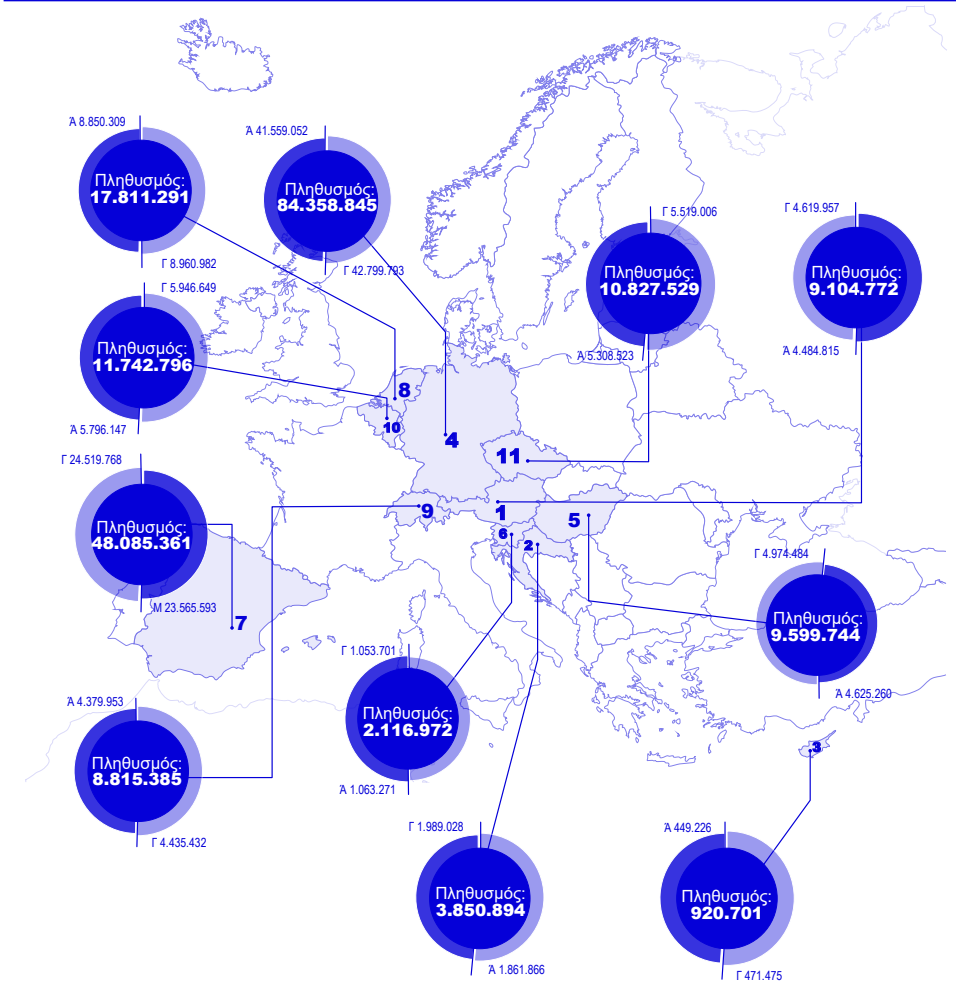
χάρτες και 2) έντεκα προφίλ χωρών με κείμενη και πληροφοριακή περιγραφή των εθνικών συστημάτων διοργάνωσης διαγωνισμών.

Το Κεφάλαιο 2 εστιάζει στην ευρωπαϊκή διάσταση των Α.Δ.. Δομημένο με βάση τις πέντε παραμέτρους (κανονισμοί, προσβασιμότητα, ποιότητα, διαφάνεια και οφέλη των ενδιαφερομένων μελών), το δεύτερο κεφάλαιο φέρνει στο προσκήνιο προκλήσεις και ευκαιρίες για την αγορά αρχιτεκτονικών υπηρεσιών της ΕΕ. Μέσα από τις εμπειρίες και τις τοποθετήσεις των συμμετεχόντων στις συνεντεύξεις, αυτό το κεφάλαιο στοχεύει να τονώσει τον προβληματισμό και τη συζήτηση, δίνοντας έμφαση στην υποκειμενική ποιότητα της συμμετοχής, της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων των Α.Δ..

Το Κεφάλαιο 3 είναι μια συλλογή επιλεγμένων εθνικών παραδειγμάτων που αντιπροσωπεύουν μια επιτυχημένη πρακτική στην οργάνωση και την εφαρμογή των Α.Δ.. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ο χαρακτηρισμός ως «επιτυχής πρακτική» αναφέρεται πάντα σε συγκεκριμένες συγκυριακές συνθήκες και πρέπει να ερμηνεύεται με σχετικούς όρους. Για το λόγο αυτό, τα παραδείγματα αυτού του κεφαλαίου προτείνονται ως «ορθές» πρακτικές, αντί για «βέλτιστες» πρακτικές σε απόλυτους όρους. Τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 3 επικεντρώνονται στον τρόπο με τον οποίο η επιλεγείσα διαδικασία διαγωνισμού αντιμετωπίζει μια δεδομένη πρόκληση και σχετίζεται θετικά με μία ή περισσότερες από τις πέντε παραμέτρους (κανονισμοί, προσβασιμότητα, ποιότητα, διαφάνεια και οφέλη για τα ενδιαφερόμενα μέρη). Η ποιότητα των επιλεγμένων παραδειγμάτων δεν αφορά το αρχιτεκτονικό αποτέλεσμα, αλλά μάλλον την ίδια τη διαδικασία του διαγωνισμού. Οι πρακτικές Α.Δ. παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν συλλογικά από τους εταίρους και τους εταίρους συνεργασίας ARCH-E κατά το Project Meeting III (Ιούνιος 2024, στη Βουδαπέστη) και τη συντονιστική συνεδρίαση VIII (Ιούλιος 2024, διαδικτυακά).

Τέλος, τα **συμπεράσματα** συνοψίζουν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το πρώτο έτος της εμπειρίας και των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ARCH-E, παρέχοντας προτάσεις για τη μελλοντική υλοποίηση και επέκταση της μελέτης στους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Χαρτογράφηση του ευρωπαϊκού τοπίου των Α.Δ.

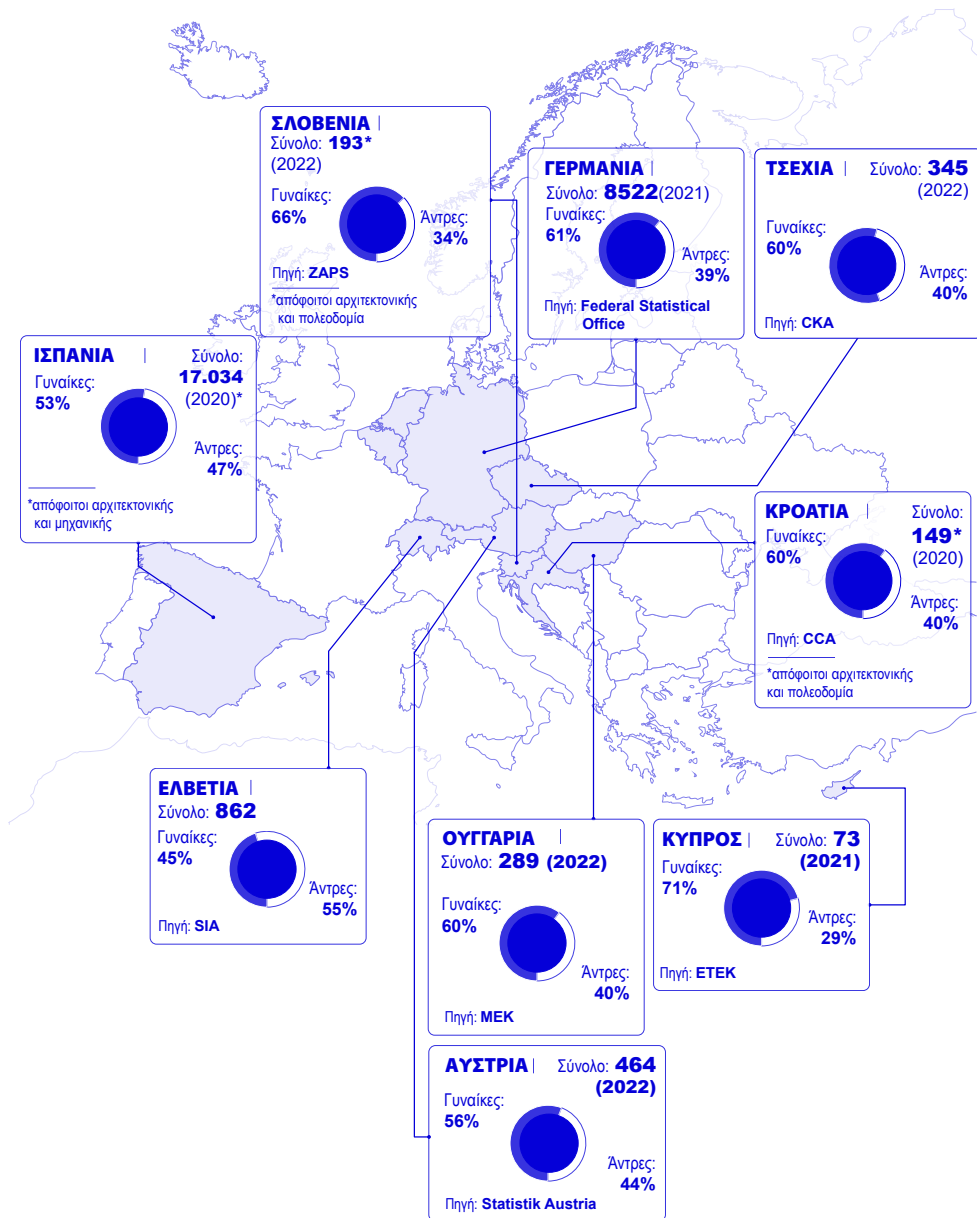

Πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ €

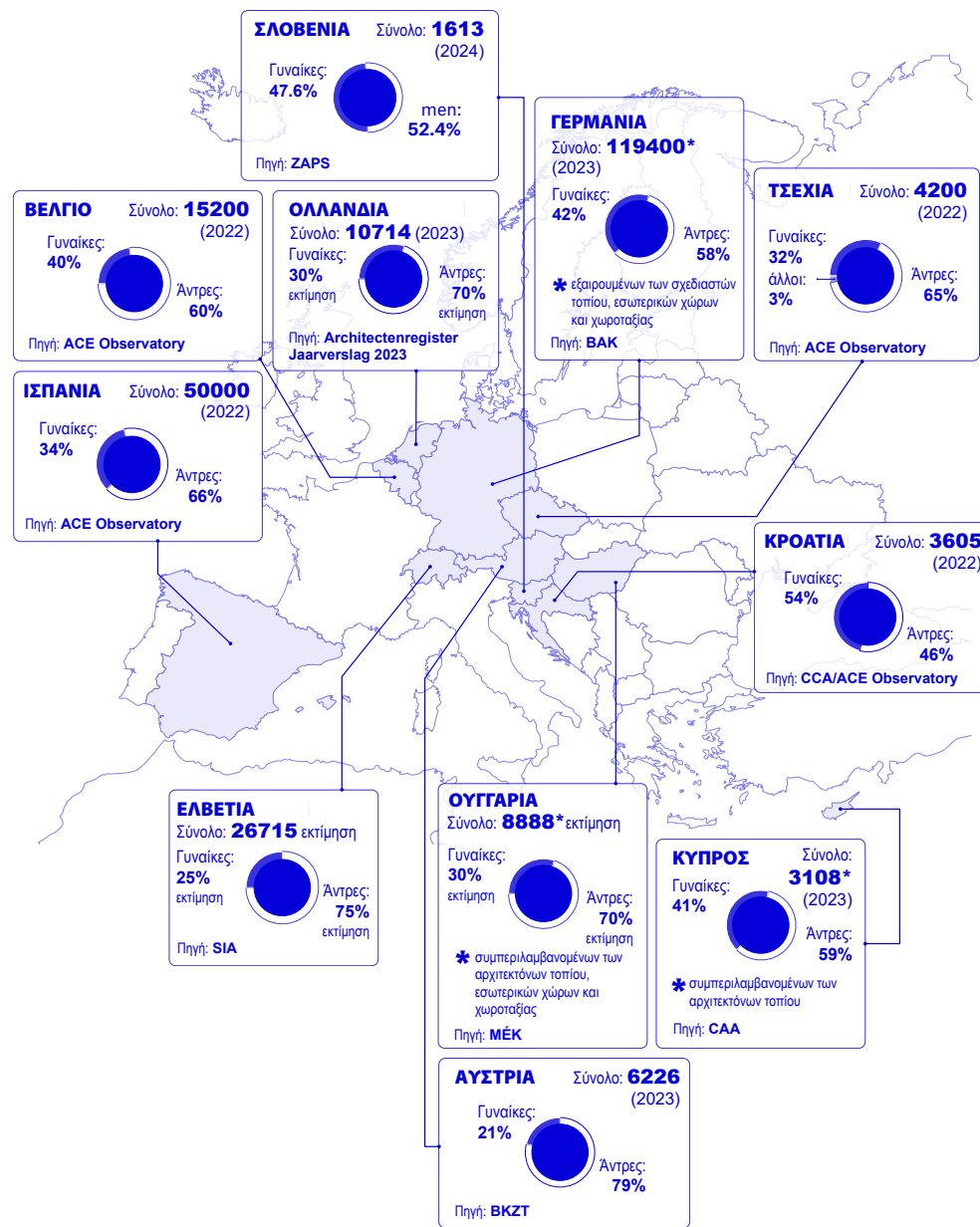
Πηγή: EUROSTAT (jan 1st 2024)

ΑΥΣΤΡΙΑ ¹ : 37.860 € (2023)	ΚΡΟΑΤΙΑ ² : 14.750 € (εκτίμηση 2022)
ΚΥΠΡΟΣ ³ : 27.720 € (2023)	ΓΕΡΜΑΝΙΑ ⁴ : 36.290 € (2023)
ΟΥΓΓΑΡΙΑ ⁵ : 14.430 € (2023)	ΣΛΟΒΕΝΙΑ ⁶ : 22.130 € (2023)
ΙΣΠΑΝΙΑ ⁷ : 25.620 € (2023)	ΟΛΛΑΝΔΙΑ ⁸ : 44.460 € (2023)
ΕΛΒΕΤΙΑ ⁹ : 63.490 € (2023)	ΒΕΛΓΙΟ ¹⁰ : 37.300 € (2023)
ΤΣΕΧΙΑ ¹¹ : 18.480 € (2023)	

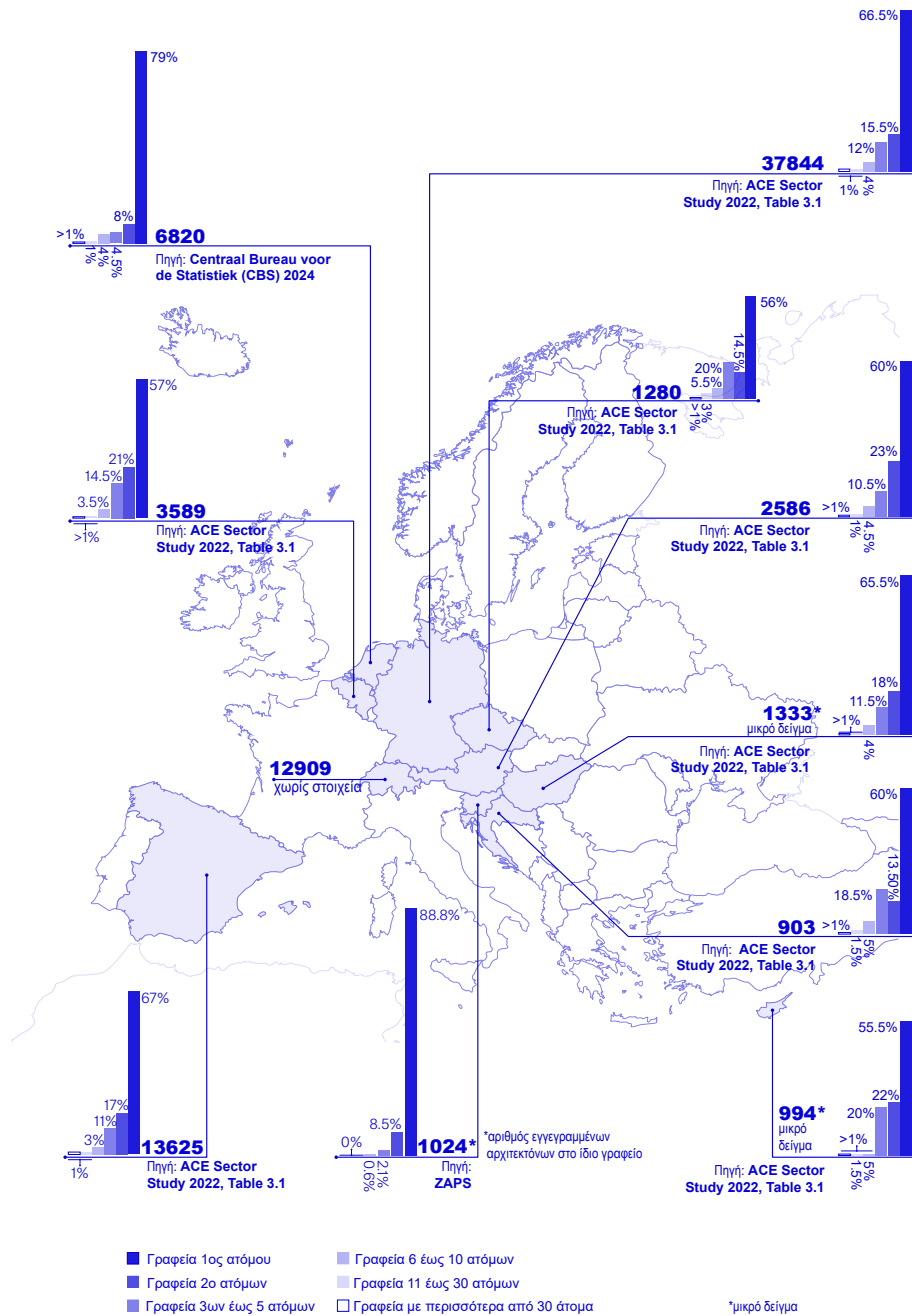
Εικόνα 1.1: Χάρτης του πληθυσμού και του πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Με βάση τον ορισμό των δεικτών της Eurostat, το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ αναφέρεται στον λόγο του πραγματικού ΑΕΠ της χώρας προς τον μέσο πληθυσμό ενός συγκεκριμένου έτους.

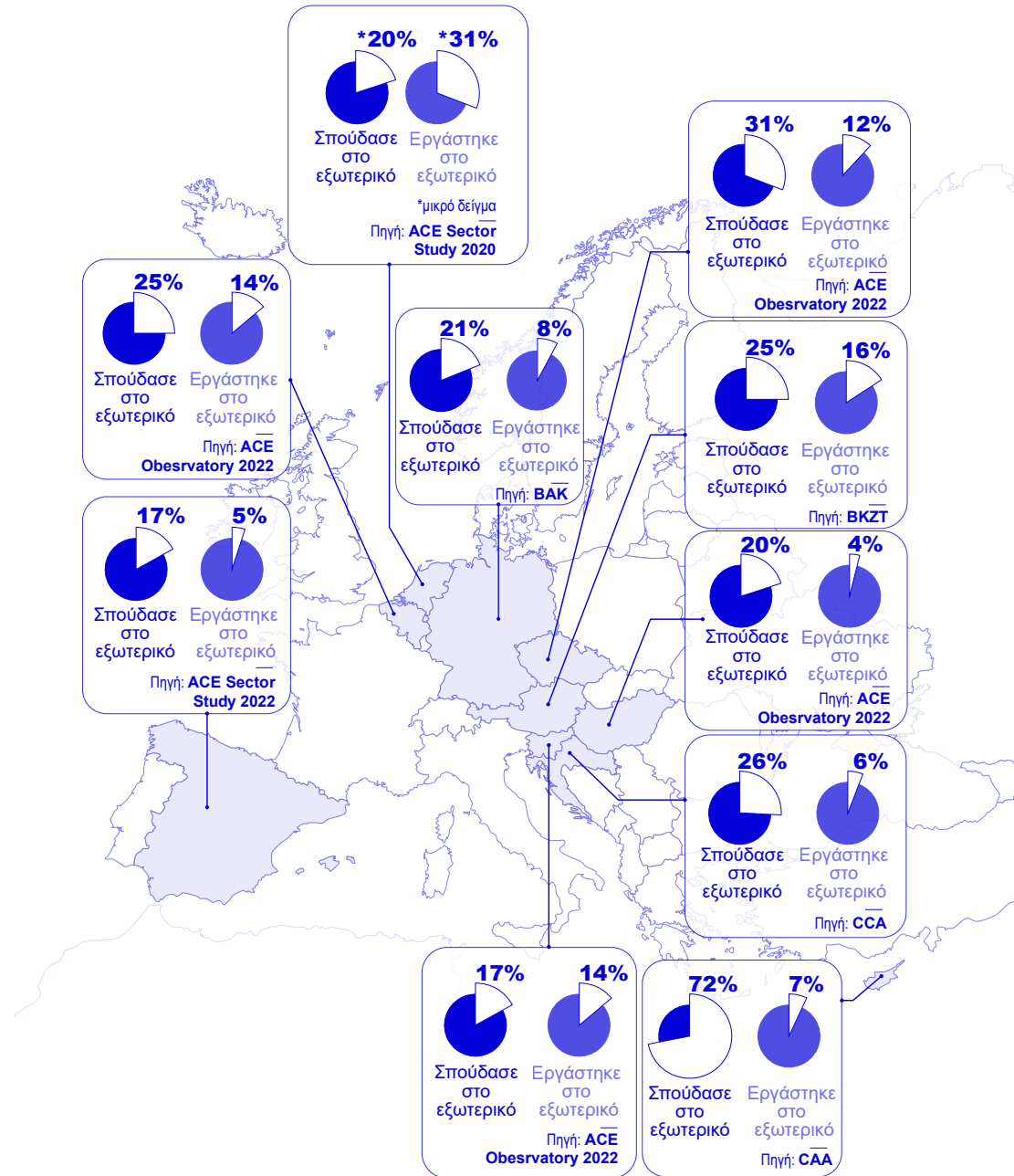
Εικόνα 1.2: Χάρτης των μεταπτυχιακών αποφοίτων Αρχιτεκτονικών Σχολών. Οι αριθμοί αναφέρονται μόνο σε πτυχιούχους αρχιτεκτονικής (που σημαίνει ότι δεν περιλαμβάνονται αρχιτέκτονες τοπίου και εσωτερικών χώρων, πολεοδομοί ή άλλοι μηχανικοί) εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

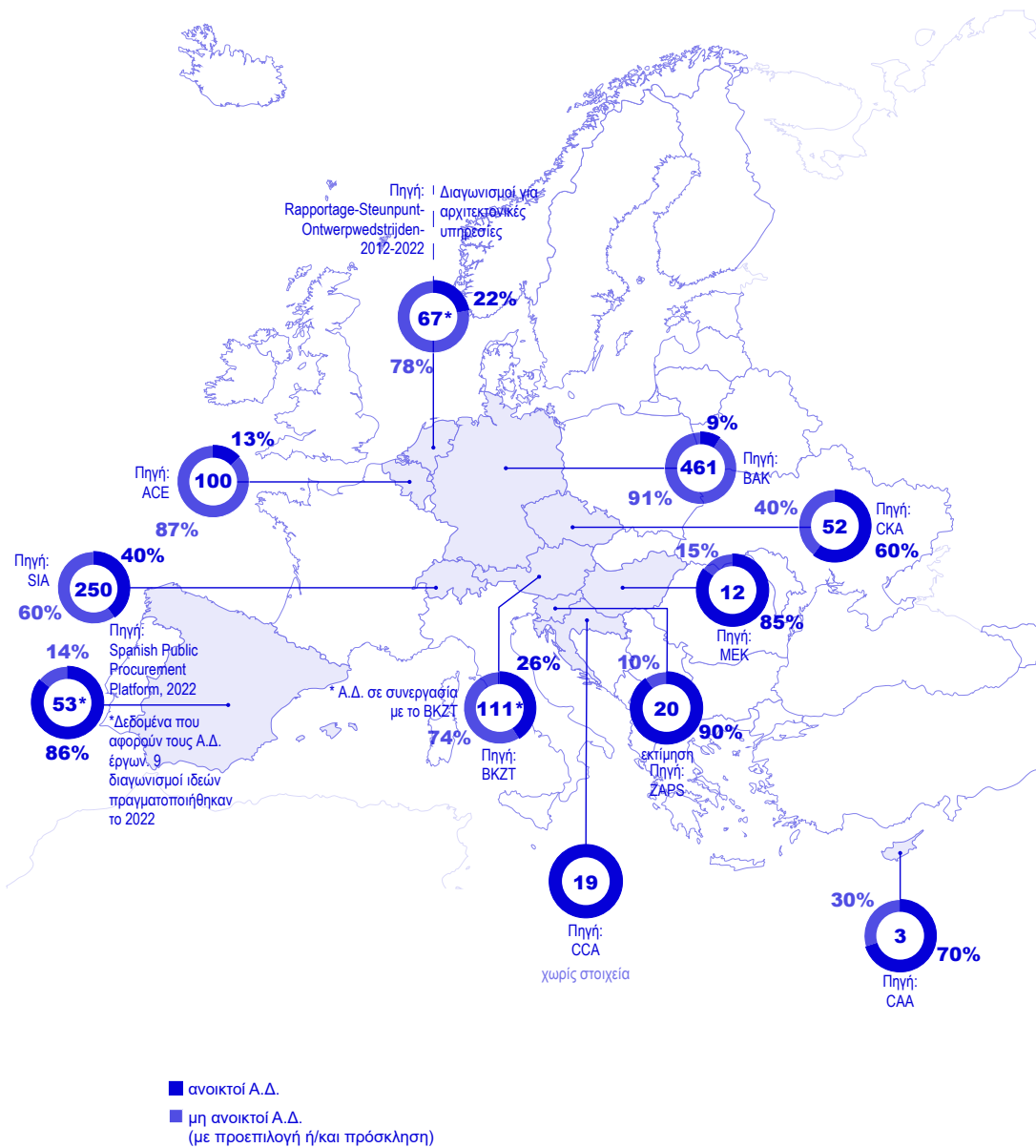
Εικόνα 1.3: Χάρτης εγγεγραμμένων αρχιτεκτόνων. Οι αριθμοί αναφέρονται μόνο σε επαγγελματίες της αρχιτεκτονικής (που σημαίνει ότι δεν περιλαμβάνονται αρχιτέκτονες τοπίου και εσωτερικών χώρων, πολεοδομοί ή άλλοι μηχανικοί) εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

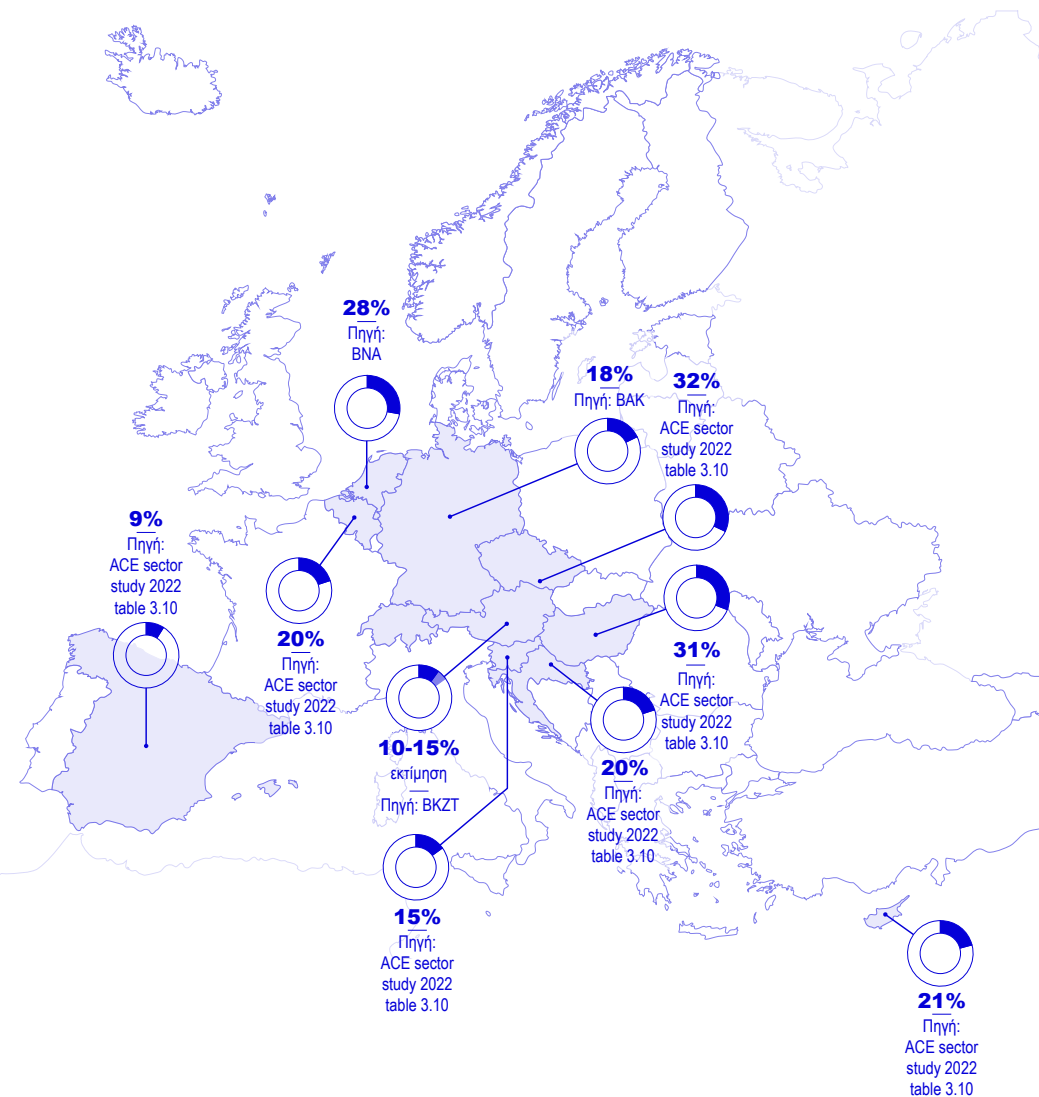
Εικόνα 1.4: Χάρτης εγγεγραμμένων αρχιτεκτονικών γραφείων και σύνθεσή τους.

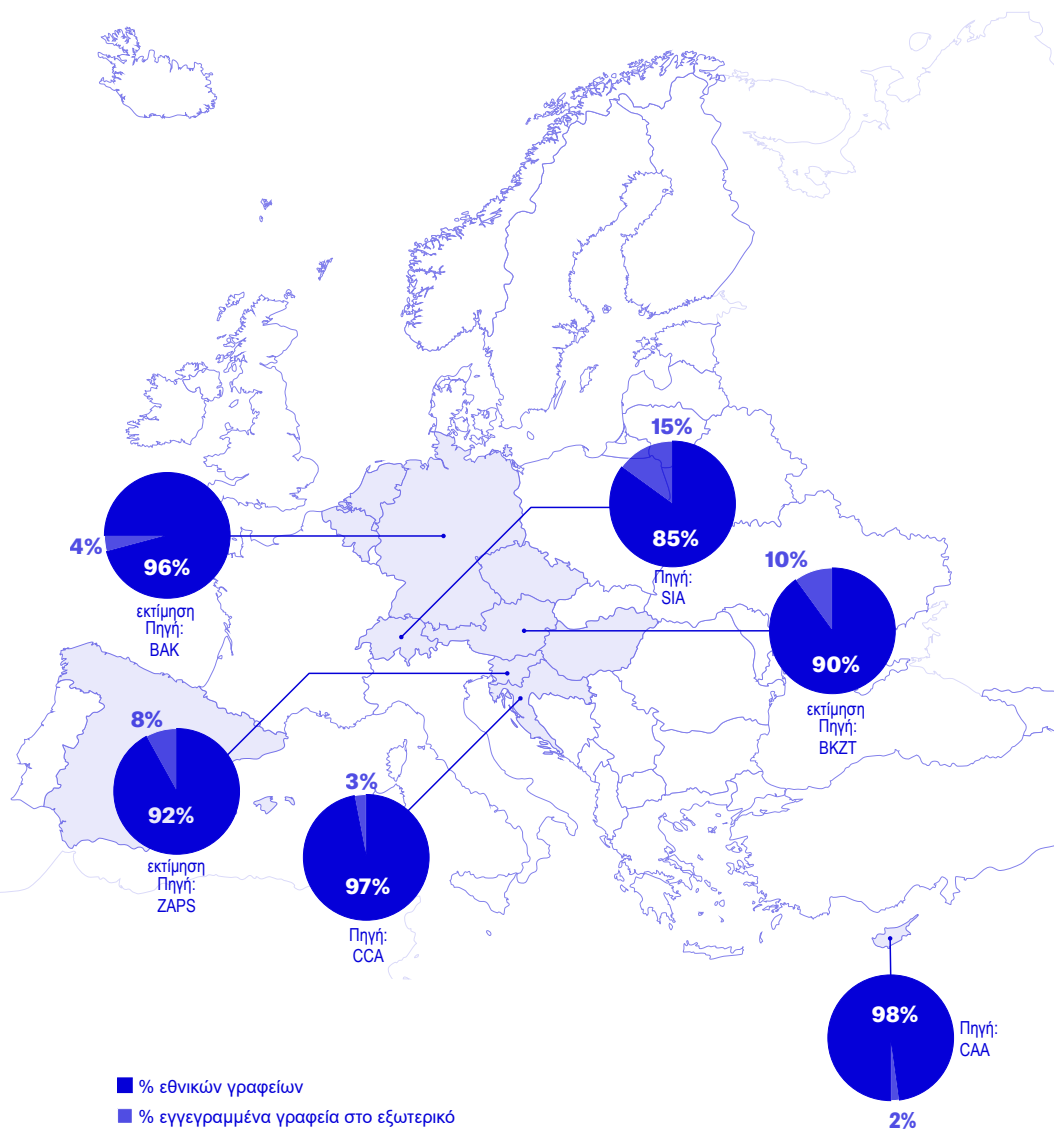
Εικόνα 1.5: Χάρτης διεθνών συνδέσεων των αρχιτεκτόνων.

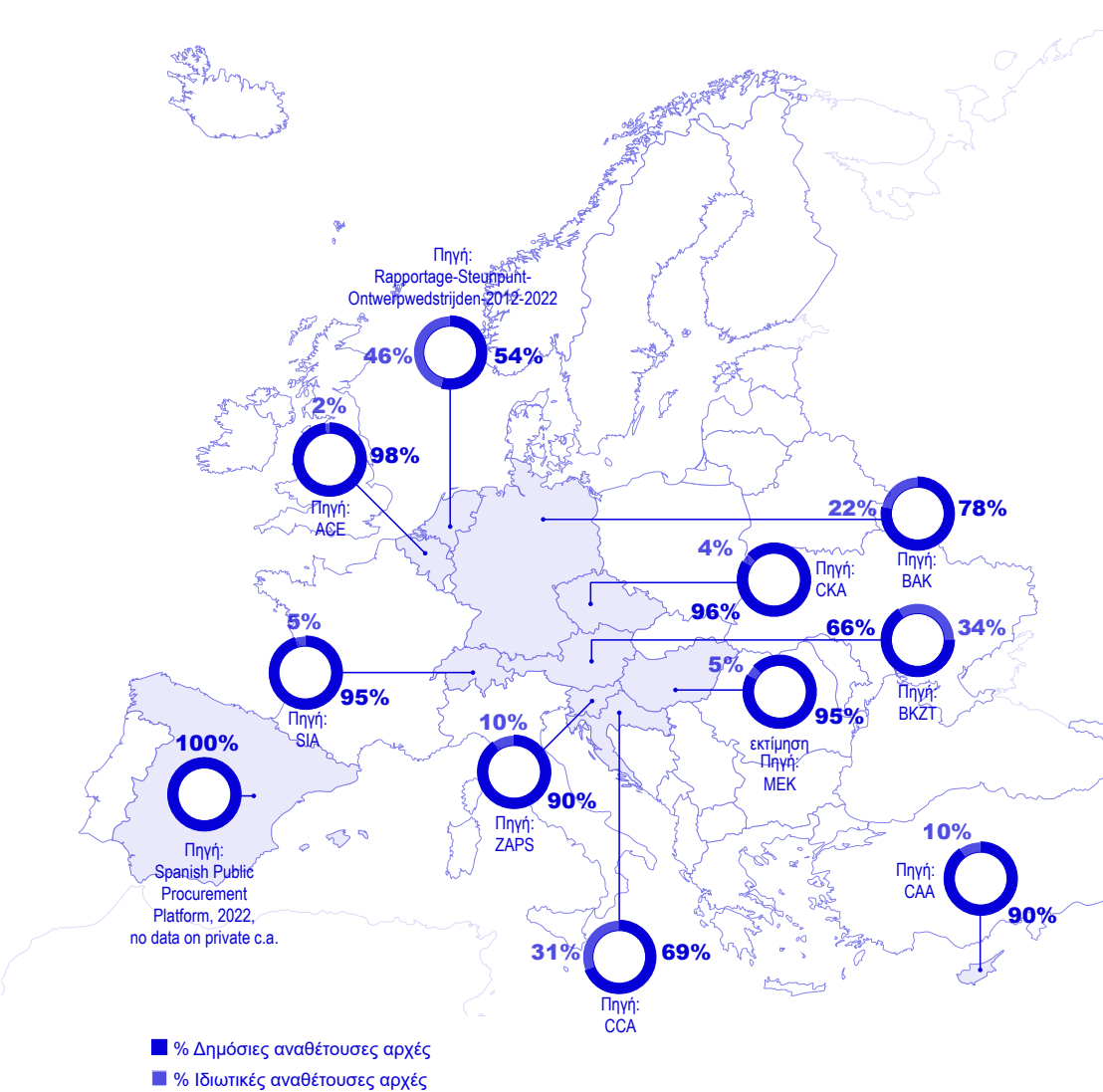
Εικόνα 1.6: Χάρτης μέσου αριθμού και τύπων Α.Δ. ανά έτος.

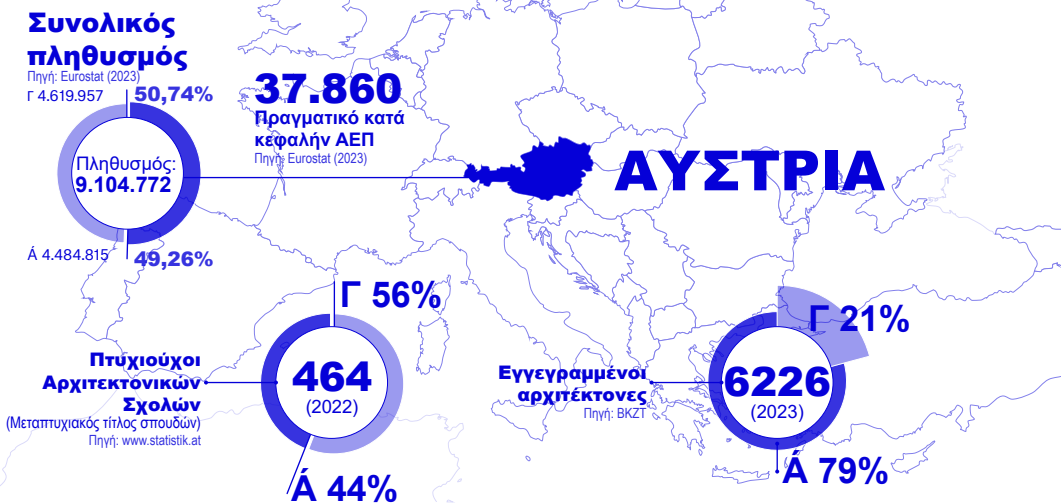
Εικόνα 1.7: Χάρτης της συμμετοχής των εθνικών αρχιτεκτονικών γραφείων σε Α.Δ.

Εικόνα 1.8: Χάρτης εθνικών και ξένων συμμετεχόντων σε ανοικτούς Α.Δ. της ΕΕ.

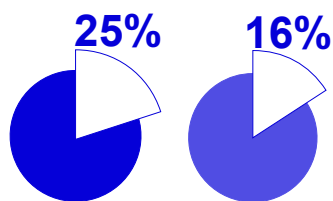
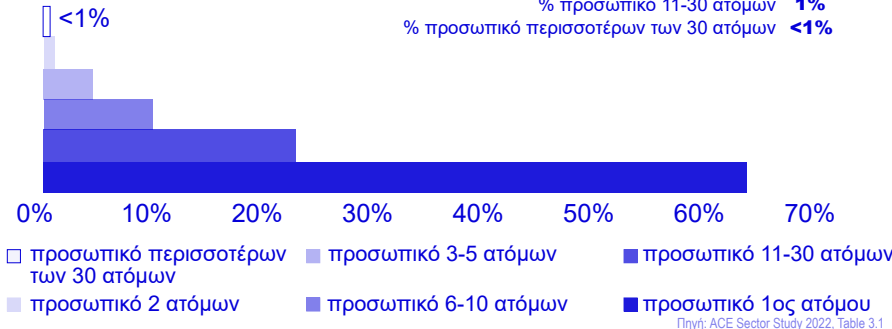
Εικόνα 1.9: Χάρτης των αναθετουσών αρχών Α.Δ.

Εγγεγραμμένα αρχιτεκτονικά γραφεία

Σύνολο 2586

% προσωπικό 1ος ατόμου	61%
% προσωπικό 2 ατόμων	22%
% προσωπικό 3-5 ατόμων	10.50%
% προσωπικό 6-10 ατόμων	4.50%
% προσωπικό 11-30 ατόμων	1%
% προσωπικό περισσότερων των 30 ατόμων	<1%

Σπούδασε **Εργάστηκε**
 ΣΤΟ **ΣΤΟ**
 εξωτερικό **εξωτερικό**

αριθμός Α.Δ. | Σύνολο: 111
ανά έτος

ανοικτοί **26%** μη ανοικτοί **74%**

% εθνικά εγγεγραμμένων γραφείων που συμμετέχουν σε Α.Δ.
 Πηγή: BKZT

10-15%
 εκτίμηση

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ.
 Πηγή: BKZT

90% εθνικών
10% αλλοδαπών

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών
 Πηγή: BKZT

66% δημόσιοι
34% ιδιωτικοί

Μέσος αριθμός συμμετοχών σε Α.Δ. **46** ανοικτοί Α.Δ.

Πηγή: BKZT

1.1 Αυστρία

Τρέχον τοπίο των Αυστριακών Α.Δ.

► Γενικά χαρακτηριστικά

Οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Αυστρία περιλαμβάνουν ανοικτούς διαγωνισμούς, διαγωνισμούς με προεπιλογή (μη ανοικτούς) και διαγωνισμούς με πρόσκληση. Η ποιότητα των Α.Δ. είναι εγγυημένη μέσω της εθελοντικής συνεργασίας των αναθετουσών αρχών, των Αυστριακών Ομοσπονδιακών και Περιφερειακών Επιμελητηρίων Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών. Ο συνεταιρισμός αυτός οδηγεί σε συνεργατικούς διαγωνισμούς. Στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή του κοινού προτύπου για τους Α.Δ. που εξέδωσε το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών (WSA 2010) είναι υποχρεωτική. Ένα από τα στοιχεία που εγγυώνται την ποιότητα και τη διαφάνεια των αυστριακών Α.Δ. είναι ο σεβασμός της αρχής της ανωνυμίας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας. Οι περιφερειακές ομάδες εργασίας για τους Α.Δ. των τοπικών επιμελητηρίων διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των συνεργατικών διαγωνισμών με τα πρότυπα.

► Τάσεις

Με την πάροδο των ετών, ο αριθμός των ανοικτών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην Αυστρία μειώθηκε σταδιακά, φθάνοντας το 26 % του συνόλου των Α.Δ.. Οι διαγωνισμοί με πρόσκληση, εν τω μεταξύ, αντιπροσωπεύουν το 59 %. Ωστόσο, ένας αρχιτεκτονικός διαγωνισμός με πρόσκληση είναι σκόπιμος μόνο όταν τον διαχειρίζεται μια μικρή ομάδα έργου με συγκεκριμένα καθήκοντα. Σε περίπτωση δημόσιου αναδόχου, οι κανονισμοί των ομοσπονδιακών συμβάσεων περιορίζουν την εφαρμογή των διαγωνισμών με πρόσκληση, δεδομένου ότι θέτουν σοβαρούς περιορισμούς στη συμμετοχή μικρών και νέων αρχιτεκτονικών γραφείων που δεν πληρούν τις οικονομικές απαιτήσεις ή/και τις απαιτήσεις πείρας. Δυστυχώς, παρατηρείται αύξηση στις διαδικασίες εξαγοράς χωρίς κριτήρια ποιότητας. Το Αυστριακό Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών συνιστά τον ανοικτό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ως τη συνήθη και τυπική διαδικασία.

► Πεδία Α.Δ.

Κτίρια κατοικιών, εκπαιδευτικά κτίρια, νοσοκομεία και εγκαταστάσεις υγείας, πολεοδομικός σχεδιασμός, έργα τοπίου και ανοικτού χώρου, άλλα δημόσια κτίρια (π.χ. πολιτιστικοί χώροι, διοίκηση και γραφεία, κτίρια υποδομών, γέφυρες).

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Σχεδιασμός ιδέας (σχέδια 1:200, τοπογραφικό 1:500) συμπεριλαμβανομένου μακέτας (συνήθως κλίμακας 1:500), τεχνική έκθεση, προϋπολογισμός, σκίτσα και σε ορισμένες περιπτώσεις απεικονίσεις.

► Στάδια σχεδιασμού μετά από Α.Δ.

Τα στάδια σχεδιασμού μετά την ολοκλήρωση ενός Α.Δ. ποικίλλουν ανάλογα με τις αναθέτουσες αρχές και το είδος της σύμβασης. Περιλαμβάνουν γενικά προκαταρκτικό σχεδιασμό (συμπεριλαμβανομένης της οικοδομικής άδειας, σε κλίμακα 1:200 — 1:100) και λεπτομερή σχεδιασμό (κλίμακα 1:50 — 1:1). Τα στάδια κατασκευής συνήθως δεν περιλαμβάνονται στη σύμβαση. Οι διαδικασίες εξετάζονται από το Επιμελητήριο με στόχο την εξασφάλιση των δεσμεύσεων της σύμβασης. Η εν λόγω διαδικασία δεν κατοχυρώνεται αν έχει ανατεθεί μόνο ο προκαταρκτικός σχεδιασμός. Το Επιμελητήριο επιδιώκει να το διευκρινίσει αυτό κατά τη διάρκεια της πρόθεσης προκήρυξης του διαγωνισμού, ώστε να αποφευχθούν οι πρόσθετες προσκλήσεις για παροχή υπηρεσιών σε προαιρετική βάση κατά τις μεταγενέστερες διαπραγματεύσεις.

Νομικό Πλαίσιο για Α.Δ.

► Δημόσιες συμβάσεις

Ο [Bundesvergabegesetz 2018](#) (BVerG), «Ομοσπονδιακός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις», είναι η αυστριακή νομοθετική πράξη που ρυθμίζει τις δημόσιες συμβάσεις και ενσωματώνει την οδηγία 2014/24/ΕΕ της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο. Ειδικότερα, τα άρθρα 163, 164 και 165 του BVerG διευκρινίζουν τους κανονισμούς σχετικά με τους διαγωνισμούς αρχιτεκτόνων.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Το [Wettbewerbsstandard 2010](#) (WSA), «Πρότυπα Διαγωνισμών», αποτελεί την κύρια ρυθμιστική βάση των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών που διοργανώνονται τόσο από δημόσιους όσο και από ιδιωτικούς φορείς. Η συμμόρφωση με το WSA είναι υποχρεωτική για όλες τις δημόσιες αρχές και τους ιδιωτικούς διαγωνισμούς που διοργανώνονται σε συνεργασία με τα ομοσπονδιακά και περιφερειακά επιμελητήρια. Ωστόσο, η συνεργασία με τα επιμελητήρια δεν είναι υποχρεωτική. Οι κύριες διαφορές μεταξύ συνεργασθέντων και μη συνεργαζόμενων διαγωνισμών αφορούν την ανωνυμία των συμμετεχόντων καθ' όλη τη διάρκεια του διαγωνισμού, τη δομή της κριτικής επιτροπής και τον ρόλο της νικήτριας ομάδας μετά τον διαγωνισμό.

Ο ρόλος του Αυστριακού Ομοσπονδιακού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών σε Α.Δ.

► Ρύθμιση Α.Δ.

Το Αυστριακό Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών είναι αρμόδιο για την εκπόνηση, την αναθεώρηση και την επικαιροποίηση των τυποποιημένων κανόνων διαγωνισμών (WSA 2010).

► Διοργάνωση Α.Δ.

Στους εθελοντικά συνεργαζόμενους διαγωνισμούς, ο ρόλος του Ομοσπονδιακού και, ειδικότερα, του Περιφερειακού Επιμελητηρίου περιλαμβάνει τη διασφάλιση της κατάλληλης ανάπτυξης έργων, εάν είναι απαραίτητο με προκαταρκτικές μελέτες, και την ανάθεση ρεαλιστικών προγραμμάτων διαγωνισμών. Η πλατφόρμα www.architekturwettbewerb.at είναι ένα σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της ποιότητας και διαφάνειας. Αυτή η διαδικασία απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία και διαμεσολάβηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη του έργου. Τονίζει επίσης τον κεντρικό ρόλο των Α.Δ. στη βελτίωση της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος και στην προβολή επιτυχημένων πρακτικών μέσω υλοποιημένων έργων.

Συζήτηση και μελλοντική ανάπτυξη

► Ανοικτοί διαγωνισμοί

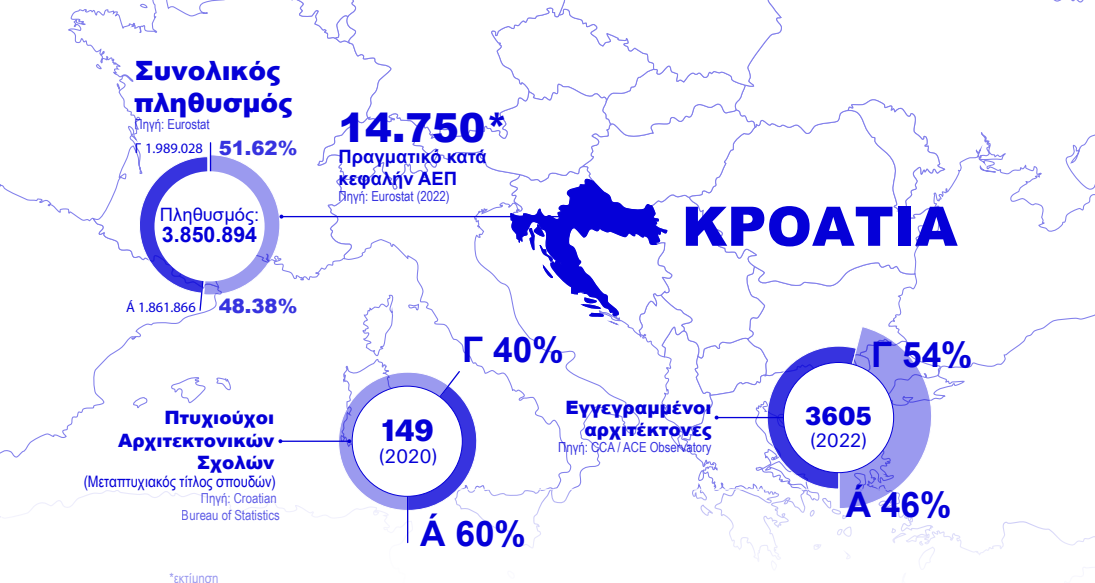
Η προοδευτική μείωση των ανοικτών Α.Δ. περιορίζει τις ευκαιρίες για μικρά και νέα αρχιτεκτονικά γραφεία. Η οργάνωση πιο ανοικτών Α.Δ. θα διευκόλυνε μια μεγαλύτερη ομάδα επαγγελματιών στην απόκτηση δημόσιων και ιδιωτικών προμηθειών. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η συμμετοχή σε ανοικτούς Α.Δ. απαιτεί γενικά μόνο έγκυρη άδεια άσκησης επαγγέλματος.

► Περισσότερη ευελιξία στις διαδικασίες Α.Δ.

Το WSA 2010 και η δυνατότητα συνεργασίας με τα ομοσπονδιακά και περιφερειακά επιμελητήρια διασφαλίζουν μια καλά δομημένη και σαφή διαδικασία για τους Α.Δ.. Ωστόσο, θα μπορούσαν να εξεταστούν βελτιώσεις για την επέκταση της φάσης προετοιμασίας και τη δημιουργία περισσότερων δυνατοτήτων ευελιξίας (π.χ. προπαρασκευαστικές μελέτες, επιτόπια ανάλυση, συστάσεις της κριτικής επιτροπής) για ιδιαίτερα σύνθετα έργα.

► **Μικρές κοινότητες**

Στα αυστριακά χωριά και τις μικρότερες κοινότητες, οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση είναι ένα κοινό σύστημα προμηθειών στο οποίο τα κριτήρια του κόστους υπερσχύουν της ποιότητας του σχεδιασμού. Σε αυτά τα πλαίσια, η διαμεσολάβηση και η υποστήριξη των Επιμελητηρίων είναι ζωτικής σημασίας για να διευρυνθούν οι δυνατότητες των τοπικών αρχιτεκτόνων να αποκτήσουν νέες προμήθειες και να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος.

1.2 Κροατία

Τρέχον τοπίο των Κροατικών Α.Δ.

► Γενικά χαρακτηριστικά

Η πλειοψηφία των Κροατικών Α.Δ. είναι ανοικτή. Πρόκειται για ανώνυμους διαγωνισμούς, για τους οποίους η εφαρμογή προβλέπεται σύμφωνα με τα τοπικά χωροταξικά σχέδια. Στις ανοικτές διαδικασίες, η μόνη προϋπόθεση που πρέπει να πληρούν οι συμμετέχοντες είναι ότι ένα μέλος της ομάδας (τουλάχιστον) διαθέτει άδεια αρχιτέκτονα από το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων ή μεταπτυχιακό δίπλωμα στην Αρχιτεκτονική. Η απαίτηση αυτή ισχύει τόσο για τους τοπικούς όσο και για τους αλλοδαπούς συμμετέχοντες. Οι πελάτες μπορούν να εφαρμόζουν Α.Δ. με τη βοήθεια ενός εγγεγραμμένου διοργανωτή· τόσο οι δημόσιοι όσο και οι ιδιωτικοί φορείς δικαιούνται να οργανώσουν Α.Δ., υπό την προϋπόθεση ότι έχουν λάβει άδεια από το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και περιλαμβάνονται σε ειδικό κατάλογο. Η εγγραφή στον κατάλογο του Κροατικού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων διασφαλίζει την επαγγελματική πείρα και την οργανωτική ικανότητα του διοργανωτή σε Α.Δ..

► Τάσεις

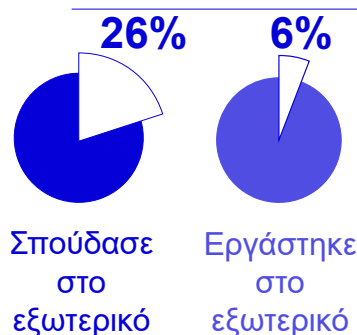
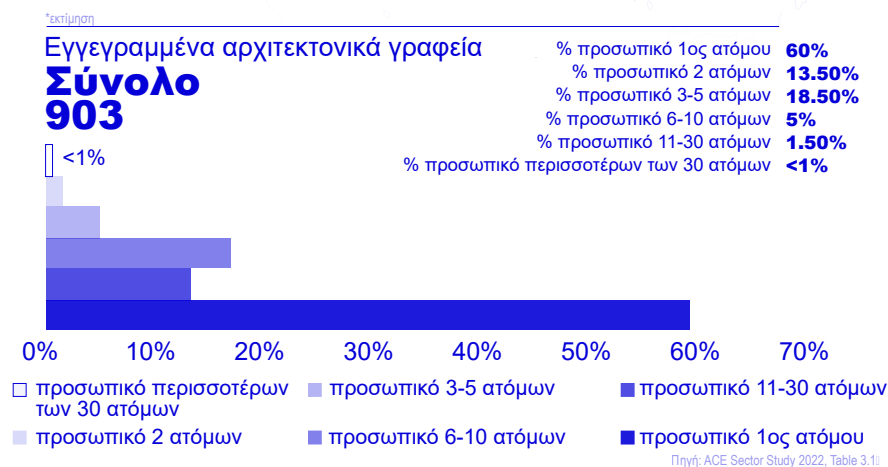
Η Κροατία έχει μακρά παράδοση στους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς, οι οποίοι χρονολογούνται σχεδόν 150 χρόνια. Από το 2013, όταν η χώρα εισήλθε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εφαρμογή των Α.Δ. έχει συνδεθεί στενά με το σύστημα δημόσιων συμβάσεων. Ενώ έχουν εκπονηθεί νέες κατευθυντήριες γραμμές για την ευθυγράμμιση με τις προδιαγραφές ΕΕ, προέκυψε κίνδυνος αντικατάστασης των Α.Δ. από διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, οι οποίοι συχνά εστιάζοντας περισσότερο στην οικονομική αξία παρά στην ποιότητα του σχεδιασμού των έργων.

► Πεδία Α.Δ.

Εκπαιδευτικά κτίρια, εγκαταστάσεις υγείας, δημόσια κτίρια, αστικά έργα και έργα τοπίου, μνημεία (δημόσιες αναθέτουσες αρχές) και κτίρια κατοικιών και γραφείων (ιδιωτικές αναθέσεις).

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Όλοι οι Α.Δ. απαιτούν σχεδιασμό ιδεών σε κλίμακα 1:200. Σε διαγωνισμούς δύο σταδίων, μπορεί να ζητηθεί σχέδιο σκίτσου για το πρώτο στάδιο.

αριθμός Α.Δ. | Σύνολο: 19 ανά έτος

Πηγή: CCA

% εθνικά εγγεγραμμένων γραφείων που συμμετέχουν σε Α.Δ.

Πηγή: ACE Sector Study 2022, Table 3.10

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ.

Πηγή: CCA

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών

Πηγή: CCA

Μέσος αριθμός συμμετοχών σε Α.Δ. | 14 ανοικτοί Α.Δ.

Πηγή: CCA

► Στάδια σχεδιασμού μετά από Α.Δ.

Οι δημόσιοι Α.Δ. είναι σύμφωνοι με τον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων. Ακολουθείται διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη διαδικασία δημοσίευσης με τον νικητή του Α.Δ., η οποία αναθέτει τον κύριο και λεπτομερή σχεδιασμό (έως κλίμακα 1:50-1:1) και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την εποπτεία του σχεδιασμού. Τα κατασκευαστικά έργα αποτελούν μέρος ξεχωριστής διαδικασίας σύναψης συμβάσεων.

Νομικό Πλαίσιο για Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις [Public Procurement Act](#) (Επίσημη Εφημερίδα 120/16, 114/22) ενσωματώνει τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής οδηγίας 2014/24/ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και καθορίζει τους γενικούς όρους και τις ανάγκες για τους διαγωνισμούς μελετών ως διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων που χρησιμοποιείται για τους Α.Δ..

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Τα τοπικά χωροταξικά σχέδια έχουν το δικαίωμα να ορίσουν την υποχρεωτική εφαρμογή Α.Δ. για έργα που βρίσκονται σε ιδιοκτησία του δήμου και όταν το αντικείμενο του έργου εμπίπτει σε δημόσια χρήση. Επιπλέον, το διάταγμα για τους Α.Δ. [Ordinance on ADCs](#) του Κροατικού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων (Εφημερίδα 85/14) παρέχει εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τις λεπτομέρειες της οργανωτικής διαδικασίας. Οι πόλεις Ζάγκρεμπ, Σπλιτ και Ντουμπρόβνικ υιοθέτησαν το διάταγμα ως υποχρεωτικό κανονισμό στην περιοχή τους. Όλοι οι Α.Δ. που συμμορφώνονται με το διάταγμα είναι εγγεγραμμένοι στο Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων. Η εγγραφή διασφαλίζει την ποιότητα των κανονισμών της διαδικασίας Α.Δ. και επιτρέπει την δημοσιοποίηση και προώθηση του διαγωνισμού μέσα από επίσημες πλατφόρμες.

Ο ρόλος του Κροατικού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων και της Κροατικής Ένωσης Αρχιτεκτόνων στους Α.Δ.

► Κανονισμός για τους Α.Δ.

Το Κροατικό Επιμελητήριο και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων είναι υπεύθυνοι για την εκπόνηση και την αναθεώρηση του διατάγματος για τους Α.Δ.. Επιπλέον, συνηγορούν υπέρ της αναθεώρησης των εθνικών νομοθετικών πράξεων που επηρεάζουν τους Α.Δ., καθώς και του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος γενικότερα.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων έχει εποπτικό ρόλο, διασφαλίζοντας την ορθή οργάνωση και εφαρμογή των κανονισμών περί Α.Δ. μέσω της επίσημης καταχώρισης της διαδικασίας και των οργανωτικών φορέων. Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κροατίας (ως ο κεντρικός οργανισμός περιφερειακών αρχιτεκτονικών συλλόγων που οργανώνουν την πλειοψηφία των Α.Δ.) διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προώθηση και προκήρυξη Α.Δ..

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Υποχρεωτικοί Α.Δ.

Τα τοπικά χωροταξικά σχέδια δεν επιτρέπεται πλέον να ορίζουν υποχρεωτικούς Α.Δ. σε ιδιωτικές εκτάσεις και για δημόσια κτίρια σε κρατικό επίπεδο, παρά τη ανάγκη του χώρου για έργα δημόσιας χρήσης. Αυτό προκάλεσε τη σταδιακή μείωση της προκήρυξης Α.Δ. μέσω του επαναπροσδιορισμού των περιοχών στις οποίες οι Α.Δ. είναι υποχρεωτικοί. Το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κροατίας διαπραγματεύονται τη δυνατότητα επανεξέτασης των προδιαγραφών του Νόμου περί Χωροταξικού Σχεδιασμού με το αρμόδιο υπουργείο. Το αίτημα είναι να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής των υποχρεωτικών Α.Δ. σε επιλεγμένους ιδιωτικούς και δημόσιους χώρους για τη βελτίωση της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος.

► Κλίμακα Αμοιβών

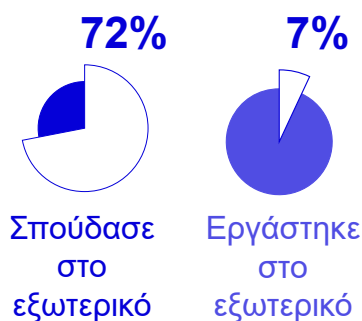
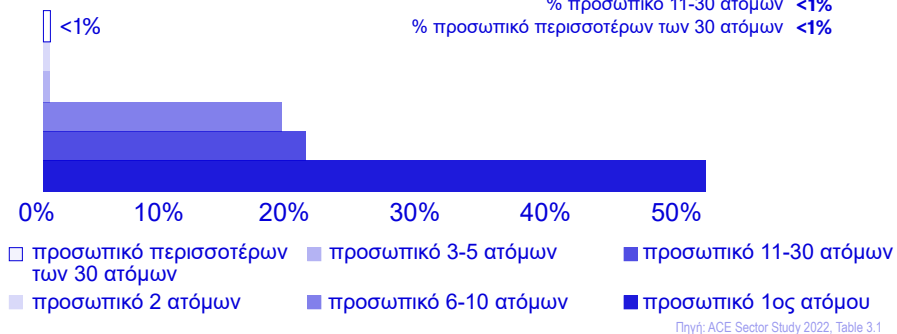
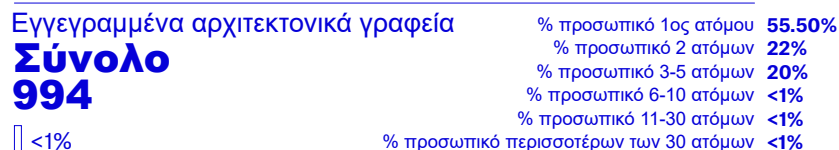
Η ισχύουσα νομοθεσία για τους Α.Δ. δεν ορίζει σταθερές κλίμακες αμοιβών. Το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων ενέκρινε το Διάταγμα για το Πρότυπο Αρχιτεκτονικών Υπηρεσιών και τον καθορισμό μιας κλίμακας αμοιβών. Ωστόσο, το διάταγμα δεν είναι δεσμευτικό για τις αναθέτουσες αρχές και οι αμοιβές για αρχιτεκτονικές υπηρεσίες διαφέρουν από έργο σε έργο. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο για εξαιρετικά χαμηλές αμοιβές. Αυτή η κατάσταση δεν είναι μόνο επιζήμια για τους Κροάτες αρχιτέκτονες, αλλά περιορίζει επίσης την ελκυστικότητα των Α.Δ. για τους ξένους συμμετέχοντες.

► Μικρές κοινότητες

Η Κροατία φιλοξενεί μεγάλο αριθμό μικρών δήμων. Λόγω των περιορισμένων γνώσεων, προσωπικού και πόρων σε αυτούς, οι τοπικές αρχές τείνουν να βασίζονται σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων για να αποφύγουν τις διαχειριστικές και οικονομικές προκλήσεις των Α.Δ.. Το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κροατίας θα μπορούσαν να εφαρμόσουν συστηματική συνεργασία με τις τοπικές αρχές, προκειμένου να τις βοηθήσουν στην υλοποίηση Α.Δ. και να προωθήσουν τα μακροπρόθεσμα οφέλη της αρχιτεκτονικής ποιότητας.

* συμπεριλαμβανομένων των αρχιτεκτόνων τοπίου

Πηγή: CAA

αριθμός Α.Δ. | Σύνολο: 3 ανά έτος

ανοικτοί 70% μη ανοικτοί 30%
Πηγή: CAA

% εθνικά εγγεγραμμένων γραφείων που συμμετέχουν σε Α.Δ. 21%

Πηγή: ACE Sector Study 2022, Table 3.10

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ. 98% εθνικών 2% αλλοδαπών
Πηγή: CAA

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών 90% δημόσιοι 10% ιδιωτικοί
Πηγή: CAA

Μέσος αριθμός συμμετοχών σε Α.Δ. 11 ανοικτοί Α.Δ.
Πηγή: CAA

1.3 Κύπρος

Τρέχον τοπίο των Κυπριακών Α.Δ.

► Γενικά χαρακτηριστικά

Η διοργάνωση Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών στην Κύπρο στοχεύει στην υλοποίηση σύνθετων αρχιτεκτονικών και σχεδιαστικών έργων δημόσιου ενδιαφέροντος. Ο ανοικτός και δημόσιος χαρακτήρας των Α.Δ. έχει το πλεονέκτημα να διευκολύνει τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των αρχιτεκτόνων. Η πρόσβαση στους διαγωνισμούς ορίζεται από τον κύριο όρο εγγραφής στο Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ). Ωστόσο, η πολυπλοκότητα των έργων και το εκτεταμένο επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται ενδέχεται να θέσουν ορισμένους περιορισμούς στη συμμετοχή μικρών και μεσαίων γραφείων.

► Τάσεις

Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των Α.Δ. έχει μειωθεί υπέρ άλλων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, οι οποίες κατά κύριο λόγο δεν περιλαμβάνουν την αξιολόγηση των σχεδιαστικών προτάσεων. Το 2023, από τις 116 δημόσιες συμβάσεις και 50 αναθέσεις έργων, μόνο δύο προκηρύχθηκαν με την διαδικασία των Α.Δ.. Οι λόγοι ποικίλλουν από τη μειωμένη προώθηση των κανονισμών και των εγγράφων προκήρυξης Α.Δ. έως τον φόβο του κόστους υλοποίησης Α.Δ. και των χρονικών δεσμεύσεων. Ο περιορισμένος αριθμός των Α.Δ. έχει σημαντικές επιπτώσεις στους επαγγελματίες που δεν πληρούν τις οικονομικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις πείρας για τις δημόσιες συμβάσεις. Ακόμη περισσότερο, οδηγεί στον κίνδυνο εξαιρετικά χαμηλών προσφορών με αρνητικές συνέπειες για την αρχιτεκτονική ποιότητα.

► Πεδία Α.Δ.

Κτίρια εκπαίδευσης και δημόσια κτίρια (διοίκηση, γραφεία και υπηρεσίες), έργα τοπίου και ανοικτού χώρου, χωροταξικός σχεδιασμός και μνημεία.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδέας (κλίμακα 1:500 - 1:200), μακέτα (εάν ζητηθεί), σκίτσα και απλές προοπτικές (εάν ζητηθεί), τεχνική έκθεση, υπολογισμοί εμβαδών και όγκων και αναλυτικός προϋπολογισμός πρότασης. Ανάλογα με το έργο, μπορεί επίσης να ζητηθεί υπολογισμός οικονομικής απόδοσης, αναμενόμενης κατανάλωσης ενέργειας και άλλες αριθμητικές παράμετροι του σχεδιασμού.

► Στάδια σχεδιασμού μετά από Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδέας (κλίμακα 1:500 - 1:200), προκαταρκτικός σχεδιασμός (κλίμακα 1:200 - 1:100) και λεπτομερής σχεδιασμός (κλίμακα 1:50 - 1:1).

Νομικό Πλαίσιο για Α.Δ.**► Δημόσιες Συμβάσεις**

Ο Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις ([Public Procurement Act](#)), ο οποίος ισχύει από το 2016, ενσωματώνει τις προδιαγραφές της οδηγίας 2014/24/ΕΕ της ΕΕ στο εθνικό νομοθετικό σύστημα. Όσον αφορά τους Α.Δ., καθορίζει τα οικονομικά κατώτατα όρια προσφορών, τις υποχρεώσεις των αναθετουσών αρχών και τον ανεξάρτητο χαρακτήρα της κριτικής επιτροπής. Ωστόσο, ο Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων δεν προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά μιας διαδικασίας αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, τις διαφορετικές μορφές του ή τις υποχρεώσεις πνευματικής ιδιοκτησίας.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Οι Κανονισμοί Διεξαγωγής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών ([Regulations for the Conduct of Architectural Competitions](#)) ενσωματώνουν τον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων με ειδικές προδιαγραφές για τους Α.Δ., συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών διαφορετικών μορφών Α.Δ. (δηλαδή ενός και δύο σταδίων), του αριθμού και των αρμοδιοτήτων των μελών της κριτικής επιτροπής, των παραδοτέων, της προτεινόμενης διαδικασίας, των αμοιβών και των υποχρεώσεων των αναθετουσών αρχών. Οι κανονισμοί δεν περιλαμβάνονται επί του παρόντος στον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων και χρησιμεύουν ως προαιρετική κατευθυντήρια γραμμή.

Ο ρόλος του Επιστημονικού και Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου (ΕΤΕΚ) και του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου (CAA) στους Α.Δ.**► Κανονισμός Α.Δ.**

Το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ), σε συνεργασία με επιστημονική ομάδα Αρχιτεκτόνων, εκπόνησε τους Κανονισμούς Διεξαγωγής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών σε εθελοντικό πλαίσιο για τη διοργάνωση Α.Δ.. Το Επιμελητήριο, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου και οι Τεχνικές Υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Κύπρου εργάζονται αυτή τη στιγμή για την αναθεώρηση και επικαιροποίηση των κανονισμών.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Η Επιτροπή Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου παρακολουθεί όλους τους προγραμματισμένους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και προτείνει τα μέλη της εκάστοτε κριτικής επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου έχει συντάξει ένα μητρώο μελών κριτικών επιτροπών στο οποίο μπορούν να υποβάλουν αίτηση όλοι οι εγγεγραμμένοι αρχιτέκτονες. Μετά το πέρας του διαγωνισμού, τα μέλη της κριτικής επιτροπής που προτείνονται από τον Σύλλογο καλούνται να επανεξετάσουν την όλη διαδικασία του Α.Δ.. Μέσω αυτής της στρατηγικής, ο Σύλλογος εντοπίζει τις υπάρχουσες ελλείψεις και προτείνει πιθανές βελτιώσεις για μελλοντικούς Α.Δ..

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη**► Υποχρεωτικοί κανονισμοί για Α.Δ.**

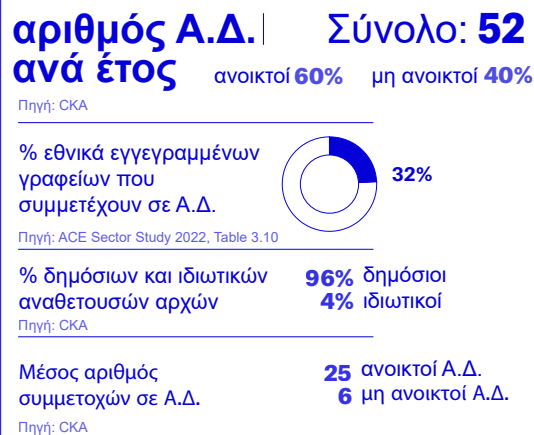
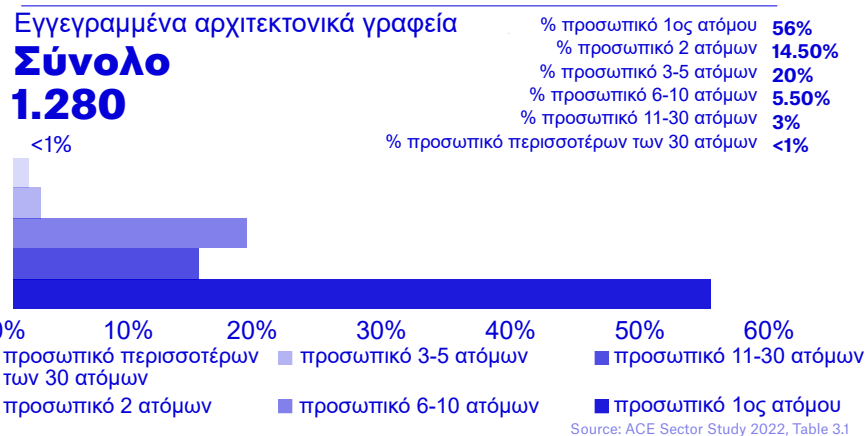
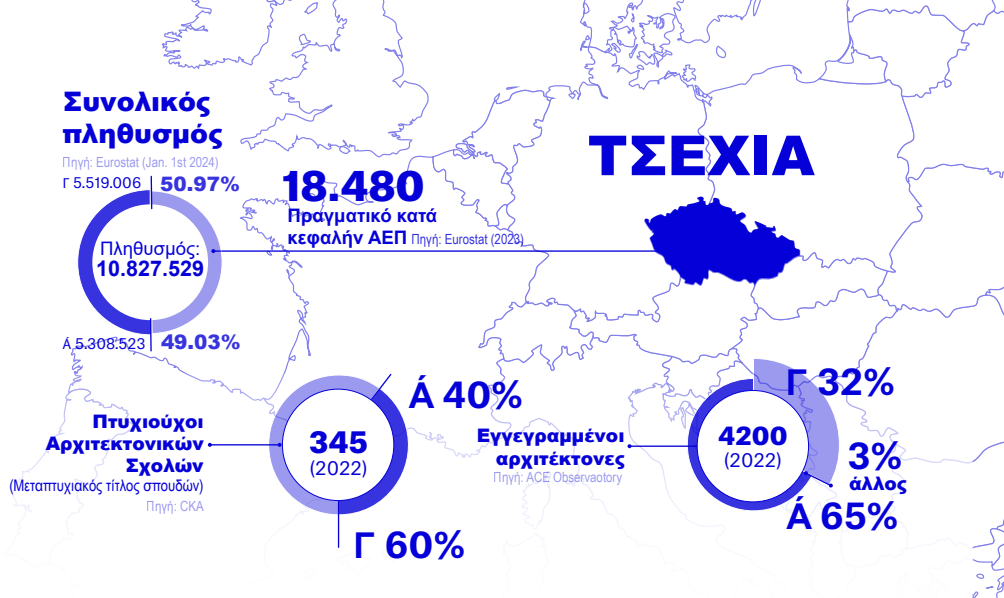
Οι Κανονισμοί Διεξαγωγής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών είναι υπό αναθεώρηση. Μια από τις κύριες προτεινόμενες αλλαγές είναι η ενσωμάτωση των κανονισμών στον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων. Αυτό όχι μόνο θα αύξανε τον αριθμό των έργων που προκηρύσσονται μέσω της διαδικασίας των Α.Δ., αλλά θα όριζε καλύτερα την διαδικασία υγιούς ανταγωνισμού, βελτιώνοντας τη δικαιοσύνη και διαφάνεια στις αναθέσεις έργων.

► Ρόλος κριτικής επιτροπής

Στο ισχύον σύστημα Α.Δ., τα μέλη της κριτικής επιτροπής συμμετέχουν στη φάση της αξιολόγησης των αρχιτεκτονικών προτάσεων και των αποφάσεων ανάθεσης του έργου. Η συμμετοχή τους στα προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, όπως η προετοιμασία και τυχόν αναθεώρηση των εγγράφων ενός Α.Δ., θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα επωφελής. Αυτό απαιτεί την έγκαιρη επιλογή και διορισμό των αρμόδιων μελών της κριτικής επιτροπής, καθώς και την ειδική κατάρτιση τους στην ετοιμασία των εγγράφων προκήρυξη ενός Α.Δ..

► Μακροχρόνιος προγραμματισμός Α.Δ.

Το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου αναγνωρίζουν τη σημασία ενός δομημένου πλάνου ανάθεσης για μελλοντικά δημόσια έργα. Ο προγραμματισμός και η δημοσιότητα ενός μακροχρόνιου πλάνου προκήρυξης Α.Δ. θα ευνοούσε τη δημόσια συζήτηση για τα υπό ανάθεση έργα και τον καθορισμό σαφών παραμέτρων για την οργάνωση των Α.Δ..

1.4 Τσεχία

Τρέχον τοπίο των Τσεχικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Τσεχία περιλαμβάνουν ανοικτούς διαγωνισμούς, κλειστούς διαγωνισμούς και, πολύ σπάνια, διαγωνισμούς με πρόσκληση. Χρησιμοποιούνται επίσης πρόσθετες μορφές επιλογής, όπως διαγωνιστικά εργαστήρια και διάλογοι. Συχνά χρησιμοποιούνται για σύνθετα έργα που περιλαμβάνουν μεγαλύτερο αριθμό καθηκόντων και φορέων. Σε μία μόνο περίπτωση εφαρμόστηκαν διαδικασίες σχεδιασμού και κατασκευής. Η σωστή διοργάνωση των διαγωνισμών ελέγχεται από την ομάδα εργασίας για τους διαγωνισμούς εντός του Τσεχικού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων (ÇKA), η οποία αξιολογεί τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς Α.Δ.. Οι βασικές αρχές των τσεχικών Α.Δ. είναι η ανωνυμία κατά την εξέταση των προτάσεων (ένας όρος που δεν τηρείται στα διαγωνιστικά εργαστήρια και τους διαλόγους), η ανεξάρτητη κριτική επιτροπή και ο κατάλληλος αριθμός βραβείων και αμοιβών. Οι περισσότεροι τσεχικοί Α.Δ. προκηρύσσονται από τους δήμους και ακολουθούν οι κρατικές και περιφερειακές αρχές. Ο αριθμός των Α.Δ. που προκηρύσσονται στον ιδιωτικό τομέα είναι περιορισμένος, αλλά αυξάνεται με αργούς ρυθμούς.

► Τάσεις

Από το 2012, ο μέσος αριθμός Α.Δ. άρχισε να αυξάνεται από περίπου 10-20 ετησίως σε 50 ετησίως. Ιστορικά, η πιο κοινή διαδικασία αποτελούνταν από ανοικτούς διαγωνισμούς. Ωστόσο, μετά την τροποποίηση του Νόμου για τις Δημόσιες Συμβάσεις το 2016, ο αριθμός των μη ανοικτών διαγωνισμών και των διαγωνιστικών εργαστηρίων και διαλόγων αυξήθηκε σταδιακά. Οι μη ανοικτοί διαγωνισμοί αποτελούν πλέον το 30% του συνολικού αριθμού των Α.Δ.. Οι ανοικτοί Α.Δ. καταγράφουν μεγάλο αριθμό αναδυόμενων αρχιτεκτονικών γραφείων, για τα οποία η εν λόγω διαδικασία αποτελεί μια από τις λίγες ευκαιρίες για απόκτηση δημόσιας αναγνώρισης. Αν και τα έγγραφα των διαγωνισμών είναι κυρίως διαθέσιμα μόνο στην τοπική γλώσσα, οι τσεχικοί Α.Δ. προσελκύουν επίσης γραφεία που εδρεύουν στο εξωτερικό: κυρίως από τις χώρες Σλοβακία, Πολωνία, Ουγγαρία, Δανία και Ελβετία.

► Πεδία Α.Δ.

Εκπαιδευτικά κτίρια, πολιτιστικά κτίρια (μικρού μεγέθους πολιτιστικά κέντρα, βιβλιοθήκες), εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης, έργα πολεοδομικού

χαρακτήρα, έργα δημοσίων χώρων και τοπίου, υποδομές (γέφυρες, πεζογέφυρες, κτίρια σιδηροδρομικών σταθμών) και μνημεία.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Σχεδιασμός ιδέας (σχέδια 1:200, κάτοψη 1:500), επιπρόσθετα σχέδια (αξονομετρικά, διαγράμματα, φωτορεαλιστικές απεικονίσεις), τεχνική έκθεση και τρισδιάστατο μοντέλο - μακέτα (εάν ζητηθεί). Στους πιο πρόσφατους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, ορισμένες προτάσεις έχουν παρουσιαστεί με εργαλεία εικονικής πραγματικότητας.

► Στάδια σχεδιασμού μετά από Α.Δ.

Σύμφωνα με το Πρότυπο Αρχιτεκτονικών Υπηρεσιών του ČKA, τα στάδια του σχεδιασμού μετά από ένα Α.Δ. περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση των σταδίων αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, την οικοδομική άδεια, την υλοποίηση του έργου ή την επιλογή αναδόχου για την ολοκλήρωση και επίβλεψη της μελέτης εφαρμογής. Σε διαγωνισμούς πολεοδομικού σχεδιασμού, η φάση που ακολουθεί ένα Α.Δ. είναι η λεπτομερής πολεοδομική σχεδίαση και η τοπογραφική μελέτη.

Νομικό Πλαίσιο για Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων 134/2016 ([Public Procurement Act 134/2016](#)) είναι το νομοθετικό μέσο που ρυθμίζει τις δημόσιες συμβάσεις και ενσωματώνει την οδηγία 2014/24/ΕΕ της ΕΕ στην τσεχική νομοθεσία. Τα άρθρα 143-150 καθορίζουν τους όρους των αρχιτεκτόνων διαγωνισμών, συμπεριλαμβανομένων των βασικών διατάξεων των κανονισμών προκήρυξης αρχιτεκτονικών διαγωνισμών.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Ο Κανονισμός Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών ([Code of Competition](#)) που συντάχθηκε από το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων ενσωματώνει τον Νόμο 134/2016 με λεπτομερέστερους όρους σχετικά με τους Α.Δ.. Οι κύριες διατάξεις του κανονισμού περιλαμβάνονται επίσης στη νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων. Οι αναθέτουσες αρχές και οι κριτικές επιτροπές μπορούν να αποφασίσουν το κανονιστικό πλαίσιο που θα υιοθετήσουν για μια διαδικασία Α.Δ. (Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων ή Κανονισμός Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών). Με βάση τη συμμόρφωση στις απαιτήσεις του Κανονισμού Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών, η ČKA θα κατατάξει τον Α.Δ. σε νόμιμη διαδικασία, νόμιμη διαδικασία με επιφύλαξη ή παρατυπία. Το τελευταίο καταδεικνύει την έλλειψη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του κανονισμού και τη σύσταση προς

τους εγκεκριμένους αρχιτέκτονες να μην συμμετάσχουν στον διαγωνισμό. Ο Νόμος 360/1992 περί «Εκτέλεσης του επαγγέλματος των εγκεκριμένων αρχιτεκτόνων, μηχανικών και τεχνικών που δραστηριοποιούνται στην οικοδομική διαδικασία» αναθέτει στο Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων την αρμοδιότητα εποπτείας των Α.Δ.

Ο ρόλος του Τσεχικού Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων (ČKA) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (ČKA) είναι το αρμόδιο όργανο για την επεξεργασία, τροποποίηση και έγκριση του Κανονισμού Α.Δ.. Αξιολογεί επίσης τη συμμόρφωση των Α.Δ. με τις διατάξεις του κανονισμού. Επιπλέον, το ČKA έχει συμβουλευτικό ρόλο σε διάφορες νομοθετικές αλλαγές που σχετίζονται με την αρχιτεκτονική πρακτική και το επάγγελμα.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων έχει συμβουλευτικό ρόλο στη διοργάνωση Α.Δ.. Αυτός ο ρόλος αποσκοπεί στην υποστήριξη των αναθετουσών αρχών και των διοργανωτών Α.Δ. στην επεξεργασία, υποβολή, αναθεώρηση και επίσημη καταχώριση των εγγράφων προκήρυξης Α.Δ. σύμφωνα με την έγκριση της νομιμότητας από το ČKA. Επιπλέον, το ČKA προσφέρει δωρεάν συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με τους επερχόμενους Α.Δ. και εκπαιδευτικές συνεδρίες για μέλη κριτικής επιτροπής και διοργανωτές Α.Δ.. Το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων προωθεί ενεργά τους Α.Δ. μέσω της διοργάνωσης ετήσιων ανοικτών συζητήσεων, ημερίδων και εκθέσεων. Επιπλέον, από το 1993, διαχειρίζεται τη μοναδική εθνική βάση δεδομένων για Α.Δ..

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Μετά τον Α.Δ.

Η φάση που ακολουθεί με την ολοκλήρωση ενός Α.Δ., κατά κύριο λόγο περιλαμβάνει διαπραγματεύσεις για τους όρους σύμβασης, όταν η (δημόσια) αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει ένα συγκεκριμένο μοντέλο σύμβασης για αρχιτεκτονικές υπηρεσίες. Αυτό συχνά οδηγεί σε μια μακρά και υπερβολικά περίπλοκη διαδικασία. Το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και το Επιμελητήριο Πολιτικών Μηχανικών έχουν αναπτύξει ένα τυποποιημένο έντυπο σύμβασης που μπορεί να ενσωματωθεί στα έγγραφα του Α.Δ. και να

χρησιμοποιηθεί μετά την ολοκλήρωσή του. Αυτό θα οδηγήσει σε μια πιο διαφανή διαδικασία διαπραγμάτευσης.

► **Αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί με πρόσκληση**

Έργα μικρότερης αξίας (περίπου μέχρι 80.000 EUR) που δεν εμπίπτουν στο κανονικό καθεστώς σύναψης συμβάσεων συχνά προκηρύσσονται μέσω της διαδικασίας του διαγωνισμού με πρόσκληση. Οι διαδικασίες αυτές, ωστόσο, δεν διέπονται από κανέναν ειδικό κανονισμό και, ως εκ τούτου, δεν διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις αρχές των ίσων ευκαιριών, της μη διάκρισης, ανωνυμίας και της διαφάνειας. Μέχρι σήμερα, το ČKA δεν έχει τη δυνατότητα να καταγράψει την συχνότητα αυτών των διαγωνισμών. Συνεπώς, δεν μπορεί να συμβουλευεί αρχιτέκτονες σχετικά με τη συμμετοχή τους σε αυτού του είδους διαγωνισμούς.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Συνολικός πληθυσμός

Πηγή: Eurostat (Jan 1st 2024)

50.74% | Α 41.559.052

Πληθυσμός: 84.358.845

49.26% | Γ 42.799.793

36.290

Πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ (προσωρινό)

Πηγή: Eurostat (2023)

Α 39%

8.522 (2021)

Γ 61%

Εγγεγραμμένοι αρχιτέκτονες

*μόνο αυτόν τον αριθμό περιλαμβάνει δομικούς αρχιτέκτονες

Πηγή: BAK

Γ 42%

119400 (2023)

Α 58%

Πτυχιούχοι Αρχιτεκτονικών Σχολών

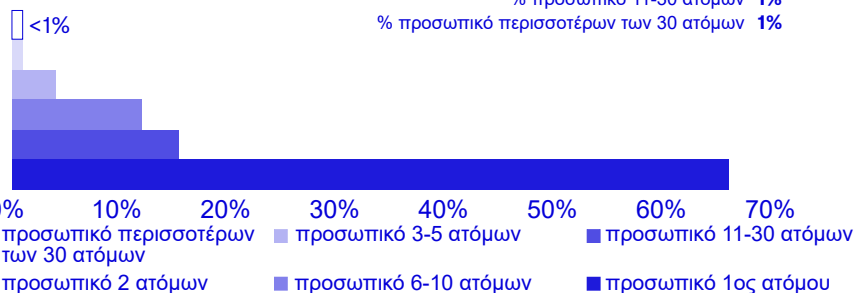
(Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών)

Πηγή: Federal Statistical Office

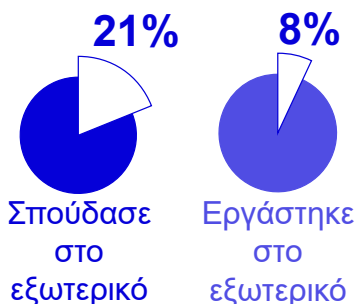
Εγγεγραμμένα αρχιτεκτονικά γραφεία

Σύνολο 37.844

% προσωπικό 1ος ατόμου **66.50%**
 % προσωπικό 2 ατόμων **15.50%**
 % προσωπικό 3-5 ατόμων **12%**
 % προσωπικό 6-10 ατόμων **4%**
 % προσωπικό 11-30 ατόμων **1%**
 % προσωπικό περισσότερων των 30 ατόμων **1%**

Πηγή: ACE Sector Study 2022, Table 3.1

αριθμός Α.Δ. | Σύνολο: 461
ανά έτος ανοικτοί **9%** μη ανοικτοί **91%**

Πηγή: BAK

% εθνικά εγγεγραμμένων γραφείων που συμμετέχουν σε Α.Δ.

Πηγή: BAK

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ. **96%** εθνικών **4%** αλλοδαπών

Πηγή: BAK

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών **78%** δημόσιοι **22%** ιδιωτικοί

Πηγή: BAK

Μέσος αριθμός συμμετεχόντων σε Α.Δ. **20-80** ανοικτοί Α.Δ. **3-8** μη ανοικτοί Α.Δ.

Πηγή: BAK

Πηγή: BAK

Ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ.

ARCH E

1.5 Γερμανία

Τρέχον τοπίο των Γερμανικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Η Γερμανία έχει μια από τις μεγαλύτερες παραδόσεις αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην Ευρώπη, που χρονολογείται από το 1867, όταν καθορίστηκαν οι αρχές και οι κατευθυντήριες γραμμές για τους Α.Δ.. Σε αντίθεση με μια απλή διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι Α.Δ. επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές να επιλέγουν αρχιτέκτονες με βάση την ποιότητα του σχεδιασμού τους, ειδικά μελετημένα για ένα συγκεκριμένο έργο. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των γερμανικών Α.Δ. και των συμβάσεων έργων είναι η διαπραγμάτευση μετά τη φάση ανάθεσης, κατά την οποία οι αναθέτουσες αρχές δεν υποχρεούνται να υπογράψουν ή να διαπραγματευτούν σύμβαση αποκλειστικά με τους νικητές του πρώτου βραβείου. Αντίθετα, μπορούν να ξεκινήσουν μια διαδικασία διαπραγμάτευσης με μια ομάδα που επιλέγεται μεταξύ όλων των βραβευμένων προτάσεων.⁹ Αυτό ενθαρρύνει τις αναθέτουσες αρχές να οργανώσουν Α.Δ. που οδηγούν σε ένα αποτέλεσμα, το οποίο αντικατοπτρίζει καλύτερα τις προσδοκίες τους και περιλαμβάνει περαιτέρω ποιοτικές πτυχές. Αυτές οι πτυχές περιλαμβάνουν: τον αιεφόρο σχεδιασμό και κατασκευή, καθώς και την προώθηση της αισθητικής, τεχνικής, λειτουργικής, οικολογικής, οικονομικής και κοινωνικής ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος. Το RPW 2013 ορίζει ότι κατά την υλοποίηση του έργου, ένας από τους νικητές, συνήθως ο πρώτος νικητής, θα αναλάβει και περαιτέρω υπηρεσίες αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συστάσεις της κριτικής επιτροπής, εκτός εάν υπάρχει σημαντικός λόγος για το αντίθετο.

► Τάσεις

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η πλειοψηφία των γερμανικών Α.Δ. ήταν ανοικτή σε όλους τους εγγεγραμμένους επαγγελματίες, αλλά περιοριζόταν σε περιφερειακή βάση. Με την εισαγωγή της πρώτης οδηγίας της ΕΕ το 1992, η συμμετοχή σε Α.Δ. και διαδικασίες σύναψης συμβάσεων επεκτάθηκε σε εθνική και ευρωπαϊκή κλίμακα. Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε αύξηση των συμμετοχών, ενώ ο αριθμός των ανοικτών διαδικασιών άρχισε να μειώνεται υπέρ των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών με πρόσκληση ή με προεπιλογή, ιδίως κατά την τελευταία δεκαετία. Με την πάροδο του χρόνου, αν και με μεγάλες διακυμάνσεις, ο μέσος ετήσιος αριθμός Α.Δ. παρέμεινε περίπου σταθερός. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία καταγράφηκε ελαφρά μείωση, παράλληλα με τον τετραπλασιασμό όλων των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στον τομέα του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού μεταξύ 2012 και

⁹ Cf. § 80 Abs. 1 VgV

2022. Μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Ομοσπονδιακού Επιμελητηρίου Γερμανών Αρχιτεκτόνων (BAK), το ποσοστό των ανοικτών διαδικασιών αλλάζει με την πάροδο των ετών, κυμαινόμενο μεταξύ 6% και 9% του συνόλου των διαδικασιών Α.Δ., με μικρές διακυμάνσεις από έτος σε έτος. Με την πάροδο του χρόνου, η σταδιακή μείωση των ανοικτών διαγωνισμών, σε συνδυασμό με την μειωμένη επιλογή των Α.Δ. σε σχέση με τις υπόλοιπες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, κινδυνεύει να περιορίσει τις ευκαιρίες της αγοράς για την συμμετοχή μικρών και την προβολή νεοσύστατων αρχιτεκτονικών γραφείων.

► Πεδία Α.Δ.

Πολοδομικός σχεδιασμός, εκπαιδευτικά κτίρια, αρχιτεκτονική τοπίου και έργα δημόσιου χώρου, κτίρια κατοικιών, διοικητικά κτίρια και κτίρια γραφείων, άλλα δημόσια κτίρια (επιστήμες, πολιτισμός και αναψυχή), σχεδιασμός τεχνικών δομών και εγκαταστάσεων μεταφορών, ειδικός τεχνικός σχεδιασμός.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Σχεδιασμός ιδέας και τρισδιάστατο μοντέλο - μακέτα (κλίμακα 1:500 - 1:200), σκίτσα και απλές προοπτικές απόψεις (εάν απαιτείται), τεχνική έκθεση, υπολογισμοί εμβαδών/ όγκου και εκτίμηση κόστους. Σε ορισμένες περιπτώσεις που απαιτούνται πρόσθετοι υπολογισμοί της οικονομικής απόδοσης, της αναμενόμενης κατανάλωσης ενέργειας και άλλων αριθμητικών παραμέτρων, το χρηματικό έπαθλο αυξάνεται.

► Στάδια σχεδιασμού μετά από Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός (κλίμακα 1:500 — 1:200), προκαταρκτικός σχεδιασμός (κλίμακα 1:200 — 1:100) και λεπτομερής σχεδιασμός (κλίμακα 1:50 — 1:1). Τα στάδια της κατασκευής, διαχείρισης και εποπτείας του έργου αποτελούν επίσης μέρος της σύμβασης μετά την ολοκλήρωση ενός Α.Δ..

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Το [Vergabeverordnung](#) (VgV), «Διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις», ορίζει λεπτομερείς κανόνες σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων που υπόκεινται στο μέρος 4 του Νόμου κατά των Περιορισμών σε Διαγωνισμούς (GWB) και για τη διοργάνωση Α.Δ. από τις αναθέτουσες αρχές. Η VgV είναι νομοθετική εντολή για τις γερμανικές δημόσιες συμβάσεις, η οποία ενσωματώνει τις απαιτήσεις της οδηγίας 2014/24/ΕΕ στο

γερμανικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, η VgV ισχύει για τη διοργάνωση Α.Δ. που υπερβαίνουν το κατώτατο όριο της ΕΕ.¹⁰

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Το [Richtlinie für Planungswettbewerbe 2013](#) (RPW), «Κατευθυντήριες γραμμές για τους Αρχιτεκτονικούς Διαγωνισμούς», αποτελεί το κεντρικό κανονισμό για την οργάνωση Α.Δ.. Αν και ο RPW δεν έχει νομική πράξη, αποτελεί δεσμευτική πράξη: σύμφωνα με το τμήμα 78 II της απόφασης 1 VgV, οι Α.Δ. προκηρύσσονται στην βάση τυποποιημένων κατευθυντήριων γραμμών και οδηγιών. Το αρμόδιο Ομοσπονδιακό Υπουργείο διέταξε την εφαρμογή του RPW 2013 σε όλους τους Α.Δ. στον τομέα των ομοσπονδιακών έργων από την 1η Μαρτίου 2013. Επιπλέον, το RPW 2013 είναι υποχρεωτικό σε όλα σχεδόν τα γερμανικά ομόσπονδα κράτη για κρατικούς Α.Δ.. Συνιστάται σε άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανωτές Α.Δ. να εφαρμόζουν τους νέους κανονισμούς με τον ίδιο τρόπο. Το RPW προσδιορίζει, για παράδειγμα, το χρηματικό ποσό του βραβείου και προνοεί την περίπτωση στην οποία το έργο δεν πρόκειται να υλοποιηθεί εξ αρχής (αρχιτεκτονικός διαγωνισμός ιδεών), όπου το χρηματικό έπαθλο αυξάνεται αναλόγως. Σύμφωνα με το άρθρο 52 του [Unterschwellenvergabeordnung](#) (UVgO), διάταγμα για τις δημόσιες συμβάσεις σε κατώτατο όριο, οι Α.Δ. μπορούν να διοργανωθούν και για έργα κάτω από τις οριακές τιμές της ΕΕ, εξυπηρετώντας τον σκοπό της απόκτησης εναλλακτικών προτάσεων αρχιτεκτονικού σχεδιασμού βάσει των τυποποιημένων κατευθυντήριων γραμμών και οδηγιών. Εάν οι δημόσιες αρχές αποφασίσουν να προχωρήσουν σε Α.Δ. έργου κάτω από το κατώτατο όριο της ΕΕ, θα εφαρμόσουν το RPW ή τις κατευθυντήριες γραμμές κατά την εφαρμογή.¹¹

► Νόμος κατά των Περιορισμών των Α.Δ

Ο [Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen](#) (GWB), «Νόμος κατά των Περιορισμών των Α.Δ.», ορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας (τμήμα 122, GWB), καθώς και τα υποχρεωτικά και προαιρετικά κριτήρια αποκλεισμού για την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων (τμήματα 123 και 124 GWB) μετά από Α.Δ.. Το μέρος 4 αφορά τις δημόσιες συμβάσεις και καθορίζει τις αρχές για τους Α.Δ. (τμήμα 103 παράγραφος 6 του GWB). Σύμφωνα με τον GWB, τα κριτήρια επιλεξιμότητας μπορούν να αφορούν αποκλειστικά τα προσόντα και την άδεια άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού υφίστανται εάν ένας συμμετέχοντας ή ένα γραφείο έχει διαπράξει παράπτωμα στο παρελθόν, ενώ οι προαιρετικοί λόγοι μπορεί να περιλαμβάνουν την παραβίαση των εφαρμοστέων υποχρεώσεων περιβαλλοντικού, κοινωνικού ή εργατικού δικαίου.

¹⁰ See section 106 GWB; section 1 para 1 VgV

¹¹ Cf. Federal Gazette, BAnz AT 07.02.2017 B2.

Ο ρόλος του Ομοσπονδιακού Επιμελητηρίου Γερμανών Αρχιτεκτόνων (BAK) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Γερμανών Αρχιτεκτόνων (BAK) συνέβαλε στην πρώτη επεξεργασία του RPW το 2009, καθώς και στην τελευταία του αναθεώρηση το 2013. Το BAK θα συμβάλει επίσης σε μελλοντικές αναθεωρήσεις του RPW.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Τα αρμόδια 16 κρατικά επιμελητήρια είναι υπεύθυνα για τον έλεγχο της συμμόρφωσης των εγγράφων ενός Α.Δ. με τον Νόμο RPW και τις αρχές του, καθώς και για την καταχώριση της διαδικασίας του διαγωνισμού. Τα Επιμελητήρια μπορούν επίσης να βοηθήσουν στην επιλογή των αρμόδιων μελών της κριτικής επιτροπής. Επί του παρόντος, προετοιμάζεται η κατάρτιση μητρώου εμπειρογνομόνων κριτών, για τη διασφάλιση της ποιότητας, εμπειρογνομοσύνης και πολυμορφίας στην σύνθεση των κριτικών επιτροπών Α.Δ.. Η προσπάθεια του Ομοσπονδιακού και Κρατικού Επιμελητηρίου αναγνωρίζεται για την προώθηση των Α.Δ. σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ως μέσο για τη διασφάλιση της βέλτιστης ποιότητας στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό.

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Απαιτήσεις επιλεξιμότητας

Ο μειωμένος αριθμός ανοικτών Α.Δ. περιορίζει τις ευκαιρίες για προβολή και ένταξη των μικρών και μεσαίου μεγέθους αρχιτεκτονικών γραφείων στις διαδικασίες ενός διαγωνισμού. Οι αυστηρές απαιτήσεις που βασίζονται σε έργα αναφοράς και οικονομικό κύκλο εργασιών καθιστούν δύσκολη την πρόσβαση σε μη ανοικτούς Α.Δ. για διάφορες ομάδες επαγγελματιών και περιορίζουν τη δυνατότητα μετακίνησης σε διαφορετικούς τομείς της αγοράς. Ωστόσο, το RPW διευκρινίζει ότι τα μικρότερα σε μέγεθος γραφεία και οι νεοεμφανιζόμενοι επαγγελματίες θα πρέπει να συμμετέχουν μέσω των κατάλληλων όρων πρόσβασης σε διαγωνισμούς, ενώ ο GWB διευκρινίζει ότι τα κριτήρια καταλληλότητας πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης. Αυτό το χάσμα μεταξύ πολιτικής και πρακτικής θα πρέπει να τονιστεί για να υπενθυμίσει στις αναθέτουσες αρχές τις υποχρεώσεις τους στις διαδικασίες επιλογής.

► Κόστος και πολυπλοκότητα των Α.Δ.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του BAK, ο ετήσιος αριθμός των Α.Δ. είναι

σχετικά σταθερός. Μετά από μια κορύφωση την περίοδο 2017-2019, ο αριθμός των Α.Δ. μειώθηκε ελαφρώς, φτάνοντας σε μακροπρόθεσμο μέσο όρο περίπου 450 διαγωνισμών ετησίως. Υπάρχουν διάφοροι λόγοι πίσω από τη φθίνουσα πορεία των Α.Δ.. Οι λόγοι αυτοί περιλαμβάνουν τον αυξανόμενο αριθμό όλων των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στον τομέα του σχεδιασμού έργων (έως και τετραπλάσιες) και την περιορισμένη ικανότητα των δημόσιων αρχών να διαχειρίζονται περισσότερους Α.Δ. ενώ αντιμετωπίζουν αυτόν τον αυξανόμενο αριθμό υποθέσεων δημόσιων συμβάσεων. Μια πιθανή προσέγγιση μετριασμού μπορεί να βρεθεί στη διαφοροποίηση του είδους και του μεγέθους των διαγωνισμών ανάλογα με τα μέγεθος του έργου, ώστε να περιοριστούν οι υποχρεώσεις όσον αφορά την οργανωτική ικανότητα.

1.6 Ουγγαρία

Τρέχον τοπίο των Ουγγρικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Ουγγαρία αναγνωρίζονται ως η ιδανική διαδικασία για την εύρεση της καλύτερης ποιοτικής λύσης για την υλοποίηση μεγάλων και μεσαίας κλίμακας δημόσιων έργων. Οι περισσότεροι Α.Δ. είναι ανοικτοί σε όλους τους αδειοδοτημένους επαγγελματίες που είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό ή Ευρωπαϊκό Επιμελητήριο. Ωστόσο, η πολυπλοκότητα των έργων και το σχετικό επίπεδο λεπτομέρειας που ζητείται για υποβολή συχνά συνεπάγεται πρακτικούς περιορισμούς στη συμμετοχή λιγότερο έμπειρων επαγγελματιών και μικρών αρχιτεκτονικών γραφείων. Οι διαγωνισμοί με πρόσκληση είναι επίσης διαδεδομένοι για ιδιαίτερα σύνθετα έργα. Στην περίπτωση αυτή, αρχιτεκτονικά γραφεία που πληρούν τις προϋποθέσεις μπορούν να έχουν πρόσβαση στον διαγωνισμό μαζί με τις ομάδες που έχει προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή.

► Τάσεις

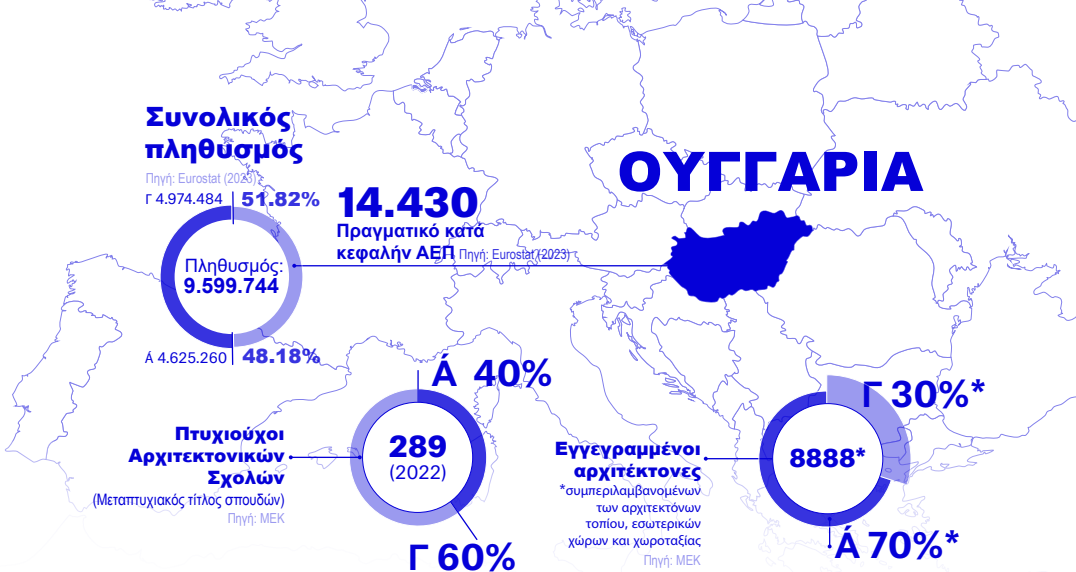
Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 2000, ο αριθμός των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών ανά έτος ήταν πάνω από 50, αλλά, πρόσφατα, έχει μειωθεί κατά μέσο όρο σε 10 Α.Δ. ετησίως. Η κατάσταση αυτή σχετίζεται με την τάση των αναθετουσών αρχών να επιλέγουν διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, τις οποίες θεωρούν ταχύτερες και λιγότερο δαπανηρές. Ωστόσο, οι δημόσιες συμβάσεις χωρίς Α.Δ. ενέχουν τον κίνδυνο να ευνοηθούν τα κριτήρια κόστους έναντι της ποιότητας σχεδιασμού, ενώ οι αυστηρές απαιτήσεις (δηλαδή τα έργα αναφοράς, ο κύκλος εργασιών γραφείων, η ασφάλιση, η σύνθεση κ.λπ.) αποκλείουν μια μεγάλη ομάδα αρχιτεκτόνων.

► Πεδία Α.Δ.

Κτίρια εκπαίδευσης, δημόσια κτίρια (πολιτισμός και αναψυχή), διοίκηση (δήμος και δημοτική αρχή) και κτίρια γραφείων, θεσμικά και θρησκευτικά κτίρια, κτίρια κατοικιών, ιδιωτικά κτίρια.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Οι Α.Δ. στην Ουγγαρία συνήθως απαιτούν επίπεδο αρχιτεκτονικό σχεδιασμό ιδεών (κλίμακα 1:500 - 1:200), πιο σπάνια είναι απαραίτητος και ο προκαταρκτικό σχεδιασμός (κλίμακα 1:100). Οι ακόλουθες φάσεις εργασίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας Σύμβασης Σχεδιασμού.

*εκτίμηση
 Πηγή: ACE Observatory

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός (κλίμακα 1:500 - 1:200), προμελέτη (κλίμακα 1:200 - 1:100), λεπτομερής σχεδιασμός (κλίμακα 1:50 - 1:1). Περίπου το 50% των έργων που προκηρύσσονται μέσω Α.Δ. ενδέχεται επίσης να απαιτούν τακτική επίβλεψη στο εργοτάξιο, μελέτη εφαρμογής και παράδοση.

Νομικό πλαίσιο για τους Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο Νόμος [CXLIII](#) για τις δημόσιες συμβάσεις είναι η ουγγρική νομοθετική πράξη που ενσωματώνει τις διατάξεις της ευρωπαϊκής οδηγίας 2014/24/ΕΕ στο ουγγρικό δίκαιο. Σύμφωνα με τον Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις, το εθνικό κατώτατο όριο για την υποχρεωτική οργάνωση ενός Α.Δ. είναι 500.000 ευρώ (περίπου 200 εκατομμύρια ουγγρικά φιορίνια).

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Ουγγαρία ρυθμίζονται από το [διάταγμα 310/2015 \(Χ.28.\) σχετικά με τις διαδικασίες διαγωνισμών μελετών](#). Το εν λόγω διάταγμα έχει πεδίο εφαρμογής τον Νόμο CXLIII του 2015 για τις δημόσιες συμβάσεις, ο οποίος καλύπτει τους Α.Δ. κατά την έννοια του άρθρου 3 (40). Η εφαρμογή των διατάξεων του διατάγματος είναι υποχρεωτική για όλες τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές.

► Τελευταίες εξελίξεις στην ουγγρική νομοθεσία

Από το 2023, η ουγγρική νομοθεσία που αφορά τον τομέα της αρχιτεκτονικής έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές λόγω της θέσπισης δύο νέων νόμων: του Νόμου για την Ουγγρική Αρχιτεκτονική ([Νόμος C/ 2023](#)) και του νόμου για το μέγεθος των κρατικών κατασκευαστικών επενδύσεων ([Νόμος LXIX/ 2023](#)). Η εφαρμογή των εν λόγω νόμων επηρεάζει τον Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις και, κατά συνέπεια, το διάταγμα 310/2015, τα οποία βρίσκονται επί του παρόντος υπό αναθεώρηση από το Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων.

Ο ρόλος του Επιμελητηρίου Ούγγρων Αρχιτεκτόνων (ΜΕΚ) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Το Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων συμμετέχει επί του παρόντος στην αναθεώρηση των νομοθετικών πράξεων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις

και τους Α.Δ.. Οι αναθεωρήσεις αφορούν την αυξανόμενη προώθηση των Α.Δ. ως προτιμώμενης διαδικασίας ανάθεσης έργων μέσω του καθορισμού ποιοτικών κριτηρίων για την αξιολόγηση των αρχιτεκτονικών προτάσεων.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Το Επιμελητήριο διαδραματίζει συμβουλευτικό ρόλο στη διοργάνωση των Α.Δ., προσφέροντας υποστήριξη στις αναθέτουσες αρχές (κατόπιν αιτήματος) και έναν εκπρόσωπο του ΜΕΚ βάσει του διατάγματος 310/2015, μέλος του Επιμελητηρίου με τα κατάλληλα προσόντα για την κριτική επιτροπή. Μέσω του εντεταλμένου εκπροσώπου, το Επιμελητήριο μπορεί να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της διαγωνιστικής διαδικασίας με το νόμο. Στο παρελθόν, το ΜΕΚ συνήθιζε να αξιολογεί τους Α.Δ. με σκοπό την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε αρχιτέκτονες σχετικά με τη συμμετοχή τους.

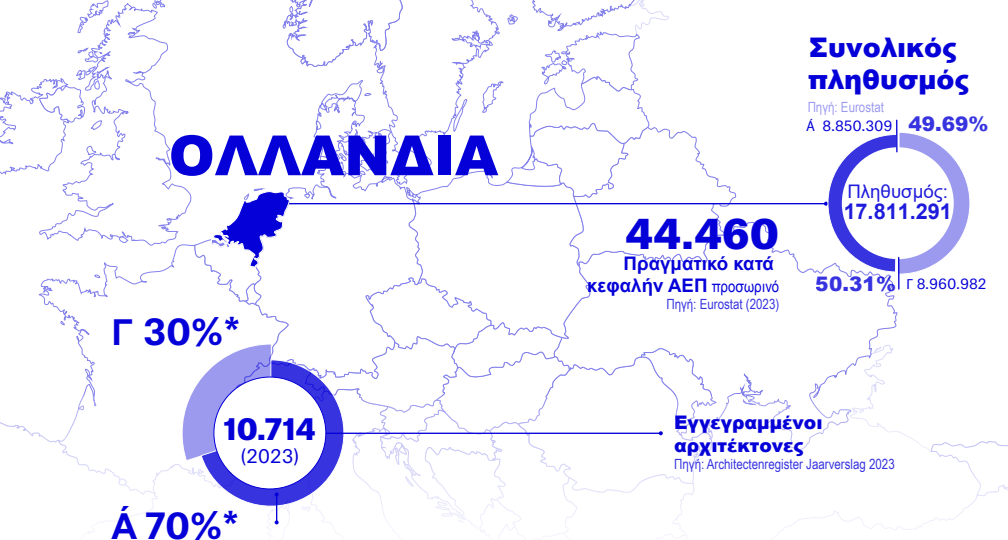
Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Περισσότεροι Α.Δ.

Με την θέσπιση των νέων νόμων, αναμένεται να ανατίθενται περισσότερα δημόσια έργα μέσω αρχιτεκτονικών διαγωνισμών. Ωστόσο, η αναθεώρηση των ισχυόντων νομοθετικών πράξεων θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν καλύτερο ορισμό των υποχρεωτικών κανόνων για τη διοργάνωση των Α.Δ., ώστε να ενθαρρύνονται οι αναθέτουσες αρχές για την εφαρμογή τους. Τα ζητήματα αυτά θα αποσαφηνιστούν στην εκτελεστική διάταξη του Νόμου, η οποία αναμένεται την 1η Οκτωβρίου 2024.

► Επαγγελματική εξειδίκευση σε Α.Δ.

Καθώς η διοργάνωση Α.Δ. αναμένεται να αυξηθεί, θα απαιτηθεί μεγαλύτερη συμμετοχή επαγγελματιών αρχιτεκτόνων και στοχευμένη εκπαίδευση των αναθετουσών αρχών για τη διασφάλιση της ποιότητας καθ' όλη τη διαδικασία ενός διαγωνισμού.

1.7 Ολλανδία

Τρέχον τοπίο των Ολλανδικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Στο ολλανδικό σύστημα προμηθειών, οι όροι: διαγωνισμός προσφορών (aanbesteding), διαγωνισμός μελετών (ontwerpwedstrijden) και διαγωνισμός (prijsvraag) χρησιμοποιούνται συχνά εναλλάξ. Η διαφορετικότητα των ορισμών αντανακλά τόσο στη ρύθμιση όσο και στην εφαρμογή των διαγωνισμών από τις διάφορες αναθέτουσες αρχές και έχει ως αποτέλεσμα ποικίλες διαδικασίες σύναψης συμβάσεων. Στον τομέα της αρχιτεκτονικής, οι πιο συνηθισμένες μέθοδοι επιλογής περιλαμβάνουν διαγωνισμούς με προεπιλογή για αρχιτεκτονικά γραφεία και διεπιστημονικές ομάδες με βάση τα έργα αναφοράς, την επαγγελματική ασφάλιση και πείρα. Όταν οι διαγωνισμοί μελετών υλοποιούνται από ιδιώτες επενδυτές, ή/και κατασκευαστικές εταιρείες, αποτελούνται κυρίως από Α.Δ. με πρόσκληση, όπου ο αρχιτέκτονας ενεργεί ως υπεργολάβος. Οι παραδοσιακοί ανοικτοί, δημόσιοι Α.Δ. είναι σπάνιοι και συνήθως περιορίζονται σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς ιδεών. Η γενική τάση να προωθούνται οι μη ανοικτοί διαγωνισμοί θεωρείται από τις αναθέτουσες αρχές ως στρατηγική για τον μετριασμό των κινδύνων, αλλά σε πολλές περιπτώσεις αφήνει την ποιότητα του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού σε δεύτερη μοίρα.

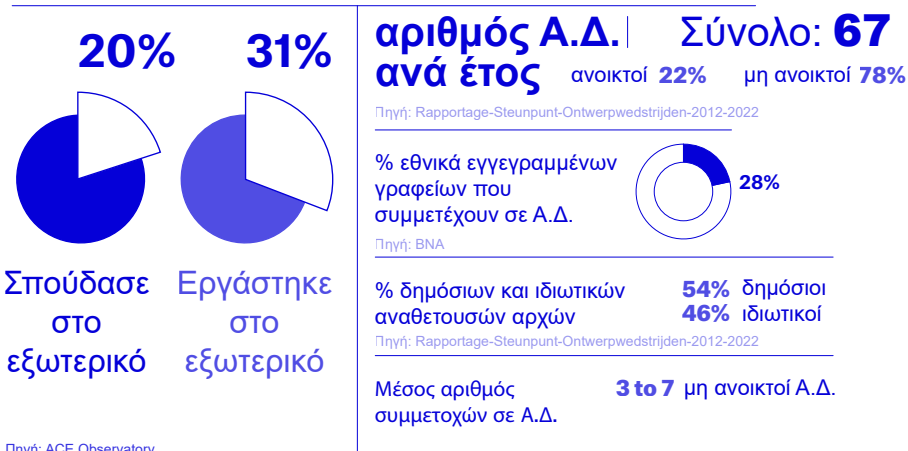
► Τάσεις

Κατά την τελευταία δεκαετία (2012-2022), ανατέθηκαν 1.476 αρχιτεκτονικές συμβάσεις μέσω διαδικασίας υποβολής προσφορών. Μεταξύ αυτών, 673 αποτελούσαν διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για αρχιτεκτονικές υπηρεσίες, εκ των οποίων περίπου το 80 % χαρακτηρίστηκε από μη ανοικτή επιλογή.¹² Σύμφωνα με την έκθεση του τομέα TenderNed, ο αριθμός των ανοικτών δημόσιων Α.Δ. παραμένει πολύ χαμηλός και μόλις υπερβαίνει κατά μέσο όρο τρεις διαγωνισμούς ετησίως.¹³ Με την πάροδο του χρόνου, η ευρεία προτίμηση για μη ανοικτές διαδικασίες έχει περιορίσει σημαντικά τις ευκαιρίες της αγοράς για τους νέους επαγγελματίες και τα μικρά γραφεία, κυρίως λόγω των αυστηρών απαιτούμενων κριτηρίων. Ο αριθμός των συμβάσεων που ανατίθενται σε γραφεία εξωτερικού είναι γενικά πολύ χαμηλός, ιδίως λόγω των γλωσσικών φραγμών (όλα τα έγγραφα διατίθενται στα ολλανδικά και πρέπει να υποβάλλονται στα ολλανδικά) και της προϋπόθεσης για επίσκεψη σε έργα αναφοράς των υποψηφίων στην Ολλανδία.¹⁴

¹² Architectuur Lokaal, 2022.

¹³ Βλέπε Sectorrapportage: <https://bit.ly/3xQr3HW>

¹⁴ Architectuur Lokaal, 2010.

Πηγή: ACE Observatory

► Πεδία Α.Δ.

Εκπαιδευτικά κτίρια, πολιτιστικοί χώροι, δημόσια κτίρια (γραφεία, διοίκηση, δικαστήρια, αστυνομικά τμήματα, πυροσβεστικοί σταθμοί), έργα αρχιτεκτονικής τοπίου και αστικών χώρων, κτίρια υποδομών (π.χ. κτίρια σταθμών), εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής, εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης και οικιστικές αναπτύξεις (σε ιδιωτικούς διαγωνισμούς στους οποίους οι εργολάβοι και οι αρχιτέκτονες μπορούν να σχηματίσουν ομάδα).

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Ανάλογα με τον τύπο και την πολυπλοκότητα των έργων: αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδεών (κλίμακα 1:500 - 1:200) και προμελέτη (κλίμακα 1:200 - 1:100), συμπεριλαμβανομένου ενδεικτικού προϋπολογισμού (εφόσον ζητηθεί).

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Τα στάδια σχεδιασμού ποικίλλουν πολύ ανάλογα με το έργο και το μέγεθος του διαγωνισμού, συνήθως, περιλαμβάνονται τα στάδια αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, μελέτης εφαρμογής (κλίμακα 1:100 - 1:50) και κατασκευαστικών λεπτομερειών (κλίμακα 1:50 - 1:1). Τα στάδια κατασκευής και χρήσης κτιρίου ποικίλλουν σύμφωνα με τα έγγραφα της σύμβασης.

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο Ολλανδικός Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων ([Aanbestedingswet](#)) ενσωματώνει τις διατάξεις της οδηγίας 2014/24/ΕΕ της ΕΕ στο ολλανδικό δίκαιο. Εκτός από την εν λόγω νομοθετική πράξη, ο υποχρεωτικός οδηγός [Gids Proportionaliteit](#), ή **οδηγός αναλογικότητας**, περιγράφει λεπτομερώς την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας για έργα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, που ανατίθενται πάνω και κάτω από την κατώτατη τιμή της ΕΕ.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Το ολλανδικό νομοθετικό σύστημα δεν προβλέπει υποχρεωτικές προδιαγραφές για αρχιτεκτονικές υπηρεσίες κάτω από την κατώτατη τιμή της ΕΕ. Οι ανεξάρτητες οργανώσεις BNA (Εμπορική Ένωση Ολλανδικών Αρχιτεκτονικών Εταιρειών) και η πρώην Architectuur Lokaal εκπόνησαν διάφορα εγχειρίδια και κατευθυντήριες γραμμές για δίκαιες και διαφανείς διαδικασίες (π.χ. [KOMPAS](#) και [Richtlijn Gezonde Architectenselectie](#)). Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν εθελοντικά να συμβουλευτούνται

και να χρησιμοποιούν αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες είναι προσβάσιμες μέσω της πλατφόρμας του Κέντρου Εμπειρογνωμοσύνης Διαγωνισμών Pianoo.¹⁵

Επαγγελματικοί Σύλλογοι που συμμετέχουν σε Ολλανδικούς Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Επί του παρόντος, ο BNA είναι επαγγελματικός σύλλογος με επίσημο συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο στον νομοθετικό τομέα που επηρεάζει το επάγγελμα του αρχιτέκτονα. Στο παρελθόν, ο BNA συνεργάστηκε με την ανεξάρτητη οργάνωση Architectuur Lokaal (που πλέον δεν είναι ενεργή) για την εκπόνηση εθελοντικών κατευθυντήριων γραμμών για τους Α.Δ.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Λόγω της έλλειψης ενός κεντρικού ολλανδικού θεσμού για το επάγγελμα του αρχιτέκτονα, όπως ένα εθνικό επιμελητήριο, η διοργάνωση Α.Δ. και άλλων διαδικασιών επιλογής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αναθέτουσες αρχές, με αποτέλεσμα να υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις και πρακτικές. Τα τελευταία χρόνια, το College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (Συμβούλιο Κυβερνητικών Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων) έχει προωθήσει την καινοτομία στην ολλανδική κουλτούρα των διαγωνισμών, υποστηρίζοντας βιώσιμες προσεγγίσεις αρχιτεκτονικού σχεδιασμού για επείγοντα κοινωνικά ζητήματα και τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων επαγγελματικών ομάδων.

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Δίκαιοι Κανονισμοί Α.Δ.

Η έλλειψη υποχρεωτικών κατευθυντήριων γραμμών για τους Α.Δ. όχι μόνο δημιουργεί σύγχυση στη διάκριση μεταξύ διαγωνισμών αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και άλλων διαδικασιών ανάθεσης, αλλά καθορίζει πολύ διαφορετικούς όρους ανάθεσης και κανονισμούς για κάθε διαδικασία, με κίνδυνο αρνητικών επιπτώσεων στον φόρτο εργασίας και τη μεταχείριση των αρχιτεκτόνων. Η δίκαιη ρύθμιση των Α.Δ. θα πρέπει πρωτίστως να λαμβάνει υπόψη: την κατάλληλη αμοιβή (επιπλέον των βραβείων και σε διάκριση από την ανάθεση), ένα περιορισμένο επίπεδο επεξεργασίας των υποβολών και μια αξιολόγηση με επίκεντρο την ποιότητα των σχεδίων. Ο καθορισμός σαφών και υποχρεωτικών κανόνων για τους Α.Δ. θα ευνοούσε ιδιαίτερα τη διαφάνεια και τη δικαιότερη μεταχείριση των αρχιτεκτονικών

¹⁵ Ιστοσελίδα Pianoo: <https://www.pianoo.nl/>

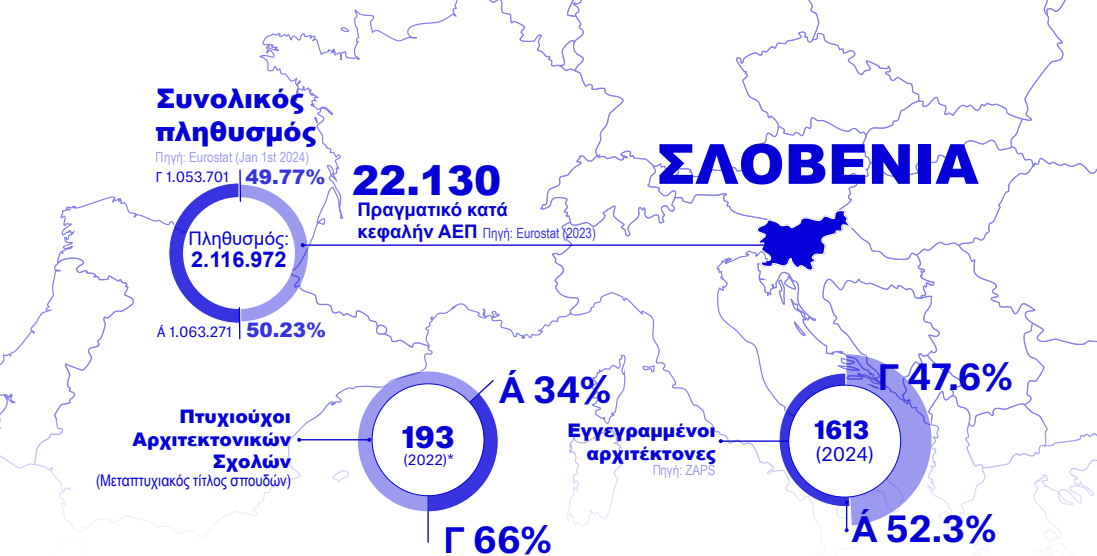
ομάδων. Θετικό παράδειγμα αποτελεί η πρωτοβουλία του 2014 «Protocol Ontwerperselectie» (Πρωτόκολλο επιλογής σχεδιαστών) του Δήμου του Ρότερνταμ. Επιπλέον, η κυβερνητική έκθεση Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (Πρόγραμμα δράσης για το χωροταξικό σχεδιασμό)¹⁶ υποδεικνύει δύο διαφορετικές πρότυπες στρατηγικές για τη βελτίωση της ολλανδικής κουλτούρας των διαγωνισμών: τους διαγωνισμούς που προκηρύσσονται από το College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs και το Φλαμανδικό σύστημα Ανοικτής Πρόσκλησης.

► Μικρές και αναδυόμενες αρχιτεκτονικές πρακτικές

Καθώς οι περισσότεροι ολλανδικοί διαγωνισμοί είναι μη ανοικτές διαδικασίες με υψηλές απαιτήσεις σε έργα αναφοράς, οι πιθανότητες πρόσβασης σε Α.Δ. για μικρότερα και νεοσύστατα αρχιτεκτονικά γραφεία είναι σημαντικά περιορισμένες. Μπορούν να επιδιωχθούν βελτιώσεις στην ενθάρρυνση και αποδοχή της συνεργασίας των αρχιτεκτόνων με ομάδες μηχανικών, με τρόπο που να διασφαλίζει την οικοδομική ικανότητα για την υλοποίηση του εκάστοτε έργου. Επιπλέον, οι αναθέσεις και οι τρόποι επιλογής θα πρέπει να είναι διαφοροποιημένοι και αναλογικοί ώστε να εξασφαλίζονται πιο δίκαιες ευκαιρίες για όλα τα γραφεία.

► Αρχιτεκτονική εμπειρογνωμοσύνη και αναθέτουσες αρχές

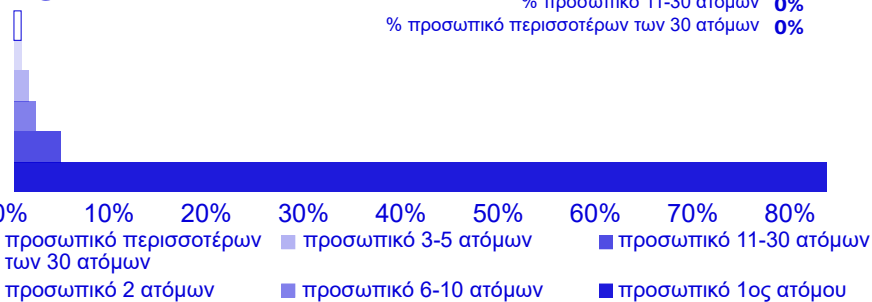
Για πολλές τοπικές αναθέτουσες αρχές, όπως οι μικροί δήμοι, η διοργάνωση Α.Δ. είναι περιστασιακή. Λόγω περιορισμένης εμπειρίας, συχνά βασίζονται σε εξωτερικούς συμβούλους και τείνουν να προτιμούν τον μετριασμό του κινδύνου έναντι της αρχιτεκτονικής ποιότητας στη διαδικασία επιλογής. Η αύξηση της αρχιτεκτονικής εμπειρογνωμοσύνης σε τοπικό επίπεδο, για παράδειγμα, με την ενίσχυση του ρόλου του Stadsbouwmeester (αρχιτέκτονα της πόλης) στους Α.Δ., θα είχε θετική επίδραση στην ανάθεση εργασιών αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και, κατά συνέπεια, στην αρχιτεκτονική ποιότητα των ολλανδικών πόλεων.

*συμπεριλαμβανομένων των χωροτακτών και των αρχιτεκτόνων τοπίου

Εγγεγραμμένα αρχιτεκτονικά γραφεία
Σύνολο 1024*

% προσωπικό 1ος ατόμου	88.8%
% προσωπικό 2 ατόμων	8.5%
% προσωπικό 3-5 ατόμων	2.1%
% προσωπικό 6-10 ατόμων	0.60%
% προσωπικό 11-30 ατόμων	0%
% προσωπικό περισσότερων των 30 ατόμων	0%

*αριθμός εγγεγραμμένων αρχιτεκτόνων στο ίδιο γραφείο Πηγή: ZAPS

αριθμός Α.Δ. | Σύνολο: 20
ανά έτος ανοικτοί **90%*** μη ανοικτοί **10%***

Πηγή: ZAPS

% εθνικά εγγεγραμμένων γραφείων που συμμετέχουν σε Α.Δ. **15%**

Πηγή: ACE Sector Study 2022, Table 3.10

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ. **92%** εθνικών **8%** αλλοδαπών*

Πηγή: ZAPS

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών **90%** δημόσιοι **10%** ιδιωτικοί

Πηγή: ZAPS

Μέσος αριθμός συμμετοχών σε Α.Δ. **11** ανοικτοί Α.Δ.

Πηγή: ZAPS

*εκτίμηση

1.8 Σλοβενία

Τρέχον τοπίο σλοβενικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Στο σλοβενικό σύστημα των Α.Δ., η πλειονότητα των διαδικασιών είναι ανοικτοί, δημόσιοι, ανώνυμοι διαγωνισμοί έργων με στόχο την υλοποίηση της νικητριάς πρότασης σχεδιασμού. Ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας μπορεί επίσης να ισχύουν για ιδιαίτερα σύνθετα έργα. Η συμμετοχή σε ανοικτούς Α.Δ. ρυθμίζεται από τη μοναδική προϋπόθεση να υπάρχει στην ομάδα τουλάχιστον ένας αρχιτέκτονας με άδεια άσκησης επαγγέλματος στη Σλοβενία ή σε χώρας της ΕΕ. Η προϋπόθεση αυτή ισχύει τόσο για τις τοπικές όσο και για τις ξένες ομάδες. Μετά την ολοκλήρωση του Α.Δ. αρχίζει η φάση των διαπραγματεύσεων που οδηγεί στην υπογραφή της σύμβασης και στην σχεδιαστική τεκμηρίωση του έργου. Η διαδικασία αυτή, η οποία συνήθως αποτελεί ξεχωριστή διαδικασία, ακολουθεί τη σειρά των νικητών (πρώτος, δεύτερος, τρίτος νικητής). Το αρχιτεκτονικό γραφείο που υπογράφει τη σύμβαση αναμένεται να είναι εγγεγραμμένο στη Σλοβενία, την ΕΕ, τον ΕΟΧ ή την Ελβετία. Ωστόσο, λόγω της γραφειοκρατικής πολυπλοκότητας της απόκτησης οικοδομικής άδειας, συνιστάται συχνά η συνεργασία με τοπικό γραφείο.

► Τάσεις

Η ανοικτή κουλτούρα των Α.Δ. δεν ήταν πάντα ο κανόνας. Λόγω των παρεμβάσεων διαφόρων κυβερνήσεων κατά την περίοδο 2007-2015, η πλούσια πρακτική των διαγωνισμών υπέστη προσωρινή διακοπή. Η κατάσταση αυτή απαιτούσε μια αφοσιωμένη και μακροχρόνια προσπάθεια του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας (ZAPS) να εγγυηθεί τη διατήρηση των Α.Δ. και την περαιτέρω εφαρμογή τους σε εθνικά νομοθετικά μέσα. Μέχρι σήμερα, διοργανώνονται κάθε χρόνο περίπου 18 Α.Δ. από δημόσιες αρχές και επιπλέον 2 από ιδιώτες.

► Πεδία Α.Δ.

Εκπαιδευτικά κτίρια, κτίρια κατοικιών, δημόσια κτίρια (διοίκησης και γραφείων), πολιτιστικοί χώροι, αθλητικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις υγείας, σταθμοί μεταφορών, έργα αρχιτεκτονικής τοπίου και αστικών χώρων, χωροταξικός σχεδιασμός και μνημεία.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδεών (σχέδια 1:200, τοπογραφικό 1:500). Τεχνική

έκθεση, προϋπολογισμός, σκίτσα και απεικονίσεις (εάν ζητηθούν). Μερικές φορές ζητείται τρισδιάστατο μοντέλο - μακέτα (κλίμακα 1:500).

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Οι συμβάσεις ανάθεσης που ακολουθούν έναν Α.Δ. συνήθως περιλαμβάνουν όλα τα στάδια τεκμηρίωσης του έργου: από την προμελέτη (κλίμακα 1:200 - 1:100) έως τη λεπτομερή μελέτη (κλίμακα έως 1:50 - 1:1) και τις εργασίες για την έκδοση οικοδομικής άδειας. Με την ολοκλήρωση των παραπάνω σταδίων αρχίζει η κατασκευή του έργου, η οποία περιλαμβάνει επίβλεψη εργοταξίου και, κατ' εξαίρεση, προγραμματισμό των εργασιών κατά τη φάση κατασκευής.

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο [Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων](#) (ZJN-3) υιοθετεί τους γενικούς κανόνες για τους διαγωνισμούς μελετών, όπως ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/24/ΕΕ, και προσδιορίζει το όριο (κατώτατο όριο ποσού επένδυσης ή έκτασης) για την υποχρεωτική οργάνωση Α.Δ. από τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές, όπως οι δήμοι ή τα υπουργεία. Η διοργάνωση Α.Δ. είναι υποχρεωτική για εγκαταστάσεις δημόσιας χρήσης των οποίων η επενδυτική αξία υπερβαίνει τα 2,5 εκατομμύρια ευρώ για κτίρια και τα 500.000 για αθλητικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις αναψυχής, καθώς και για αλλαγές σε έργα έκτασης μεγαλύτερης των πέντε εκταρίων.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Ο [Νόμος περί Χωροταξικού Σχεδιασμού](#) (ZUREP-3) περιγράφει λεπτομερώς τα κριτήρια για την υποχρεωτική εφαρμογή των Α.Δ. και τους κανόνες για τις εναλλακτικές μορφές διαγωνισμών. Οι [Κανόνες για τους Δημόσιους Διαγωνισμούς](#) (PJN) αποτελούν δεσμευτική κατευθυντήρια γραμμή για τους υποχρεωτικούς Α.Δ., καθορίζοντας διαδικαστικές λεπτομέρειες και ουσιαστικές απαιτήσεις για τη διεξαγωγή τους. Οι Α.Δ. πρέπει να είναι ανοικτοί. Ο περιορισμός με προεπιλογή επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές. Οι μη υποχρεωτικοί Α.Δ. συνήθως ακολουθούν τους ίδιους κανόνες με ορισμένες δυνατότητες προσαρμογών υπέρ του πελάτη όσον αφορά τη σύνθεση της κριτικής επιτροπής ή την πρόσκληση αρχιτεκτονικών ομάδων (μη ανοικτοί διαγωνισμοί, Α.Δ. με πρόσκληση).

Ο ρόλος του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας (ZAPS) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Το Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας (ZAPS) έχει κεντρικό συμβουλευτικό ρόλο στην εκπόνηση κανονισμών που αφορούν τους Α.Δ.. Επιπλέον, το ZAPS συντάσσει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές και εγχειρίδια για την υποστήριξη των αναθέτουσων αρχών σε κάθε βήμα της διοργάνωσης Α.Δ..

► Διοργάνωση Α.Δ.

Οι Κανόνες για τους Δημόσιους Διαγωνισμούς συνιστούν τη συνεργασία των αναθετουσών αρχών και του ZAPS στη διοργάνωση των Α.Δ.. Το ZAPS βοηθά τους πελάτες προετοιμάζοντας τους κανόνες του διαγωνισμού, εξετάζοντας και εγκρίνοντας επίσημα τα έγγραφα προκήρυξης που συντάσσουν οι αγνοθέτες. Η εξέταση και τελική έγκριση των εγγράφων διασφαλίζουν ότι η όλη διαδικασία είναι σύμφωνη με τους κανόνες και εγγυάται τα δικαιώματα των αρχιτεκτόνων. Το Επιμελητήριο ορίζει τα μέλη της κριτικής επιτροπής, τα οποία συμμετέχουν στον έλεγχο και την τυχόν αναθεώρηση των εγγράφων προκήρυξης. Επιπλέον, το ZAPS είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση των Α.Δ. που οργανώνονται χωρίς τη συνεργασία του ZAPS και δημοσιεύονται στη δημόσια πύλη της Σλοβενίας, μέσω της αξιολόγησης "traffic light". Το σύστημα αυτό διασφαλίζει και επισημαίνει τη συμμόρφωση ή μη του διαγωνισμού με τους κανονισμούς, συμβουλεύοντας παράλληλα τους πιθανούς συμμετέχοντες σχετικά με τους κινδύνους και τις ευκαιρίες ενός διαγωνισμού. Διευκολύνει επίσης τη συστηματική τεκμηρίωση της πλειονότητας των δημόσιων Α.Δ. που διεξάγονται στη Σλοβενία.

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Υποχρεωτικοί Α.Δ. και οριακές τιμές

Ένα μοναδικό χαρακτηριστικό των Σλοβενικών Α.Δ. είναι η υποχρεωτική εφαρμογή τους για πελάτες του δημόσιου τομέα υπό συγκεκριμένες συνθήκες επενδυτικής αξίας και έκτασης. Το άρθρο 100 του ZJN-3 ορίζει και διαφοροποιεί τις οριακές τιμές για την υποχρεωτική οργάνωση των Α.Δ., με βάση τις λειτουργίες ενός έργου. Ωστόσο, η σχετικά χαμηλή αξία των ορίων (2,5 εκατομμύρια ευρώ για τα κτίρια) δημιουργεί την υποχρέωση για Α.Δ. σε μικρά έργα και παρουσιάζει δυσκολίες για μικρότερες κοινότητες με περιορισμένους οικονομικούς και επαγγελματικούς πόρους. Στο εγγύς μέλλον, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο αναθεώρησης της κατώτατης τιμής, μαζί με την συμμετοχή άλλων πελατών (δηλαδή ιδιωτών πελατών) για τους οποίους η εφαρμογή Α.Δ. δεν είναι υποχρεωτική.

1.9 Νότιο Τυρόλο

Τρέχον τοπίο των Α.Δ. του Νότιου Τυρόλου

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στο Νότιο Τυρόλο περιλαμβάνουν διάφορες διαδικασίες: ανοικτούς διαγωνισμούς ιδεών, ανοικτοί διαγωνισμοί (με ένα ή δύο στάδια), διαγωνισμοί με προεπιλογή (μη ανοικτοί) και διαγωνισμοί με πρόσκληση για ιδιώτες μηχανικούς ή/και για έργα αξίας κάτω των 150.000 EUR. Η ποιότητα των Α.Δ. διασφαλίζεται μέσω της συνεργασίας των αναθετουσών αρχών, του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων του Bozen και της ειδικής ομάδας εργασίας του.. Οι συντονιστές της ομάδας εργασίας (κατά κανόνα, επαγγελματίες αρχιτέκτονες) είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή των δεδομένων και αιτημάτων του πελάτη, την προετοιμασία της σύντομης περιγραφής του διαγωνισμού, τον διορισμό μελών και τον συντονισμό των συναντήσεων της κριτικής επιτροπής, την τήρηση της αρχής της ανωνυμίας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, την επαλήθευση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα διαγωνισμού και τους κανονισμούς σχεδιασμού και τον έλεγχο της ορθής υποβολής των συμμετοχών.

► Τάσεις

Στο Νότιο Τυρόλο, οι Α.Δ. είναι το πιο ευρέως διαδεδομένο εργαλείο για τη σύναψη συμβάσεων αρχιτεκτονικών έργων. Η συμμετοχή είναι αρκετά υψηλή, εξασφαλίζοντας την καλή ποιότητα των προτάσεων. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι αναθέτουσες αρχές προτιμούν όλο και περισσότερο τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Αυτή η μορφή σύναψης συμβάσεων δεν συνιστάται από το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων του Bozen, καθώς τείνει να ευνοεί τις οικονομικές πτυχές έναντι της αρχιτεκτονικής ποιότητας των προτάσεων.

► Πεδία Α.Δ.

Κτίρια κατοικιών, κτίρια εκπαίδευσης, εγκαταστάσεις υγείας, πολιτιστικοί χώροι, κτίρια διοίκησης και γραφείων, υποδομές και αστικά έργα μεγάλης κλίμακας (π.χ. στρατιωτικές εγκαταστάσεις και δημόσιοι χώροι συγκοινωνιών).

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδέας (σχέδια 1:200, τοπογραφικό 1:500), συμπεριλαμβανομένου τρισδιάστατου μοντέλου - μακέτας (κλίμακα 1:500), τεχνική έκθεση, εκτιμώμενος προϋπολογισμός, σκίτσα και απεικονίσεις (εφόσον ζητηθούν).

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Τα στάδια των εργασιών μετά την ολοκλήρωση ενός Α.Δ. ποικίλλουν ανάλογα με τις αναθέτουσες αρχές και τον τύπο της σύμβασης. Περιλαμβάνουν γενικά την προμελέτη (συμπεριλαμβανομένης της υποβολής / έκδοσης οικοδομικής άδειας, κλίμακα σχεδίων 1:200 - 1:100) και την λεπτομερή μελέτη (κλίμακα 1:50 - 1:1). Τα στάδια κατασκευής συνήθως δεν περιλαμβάνονται στη σύμβαση, αν και συνιστάται να διασφαλίζεται η συνέχεια της ομάδας μελετητών σε όλες τις φάσεις του έργου μέχρι την υλοποίησή του.

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο **Νέος Ιταλικός Κώδικας Δημοσίων Συμβάσεων**, δηλαδή το [νομοθετικό διάταγμα 36/2023](#) (D. Leg.vo 36/2023), είναι το νομοθετικό μέσο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών στο Νότιο Τυρόλο, ενσωματώνοντας τις διατάξεις της ευρωπαϊκής οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Ειδικότερα, το άρθρο 3 παράγραφος Ι του διατάγματος καθορίζει τον ορισμό των διαγωνισμών μελετών και το άρθρο 46 καθορίζει τις διατάξεις για τους διαγωνισμούς μελετών και ιδεών σύμφωνα με την οδηγία 2014/24/ΕΕ.

Ο ρόλος του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων Bozen στους Α.Δ.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Ο ρόλος του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων Bozen περιλαμβάνει τη διασφάλιση της κατάλληλης ανάπτυξης έργων και της ανάθεσης ρεαλιστικών προγραμμάτων διαγωνισμών. Η διαδικασία αυτή απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία και διαμεσολάβηση με τους εμπλεκόμενους φορείς του έργου, τονίζοντας τον καθοριστικό ρόλο των Α.Δ. για την ενίσχυση της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος και την προβολή επιτυχημένων πρακτικών. Η ομάδα εργασίας για τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς ορίζει τους συντονιστές των διαγωνισμών, ως τα επαγγελματικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παροχή υποστήριξης και καθοδήγησης καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του διαγωνισμού και, ιδανικά, μέχρι την υλοποίηση του έργου. Επί του παρόντος, το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων Bozen αναπτύσσει μια ψηφιακή πλατφόρμα όπου θα αναρτώνται οι Α.Δ., όπως απαιτείται από τον Νέο Ιταλικό Κώδικα Δημοσίων Συμβάσεων.

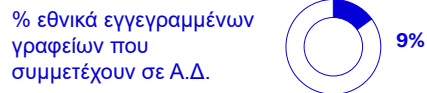
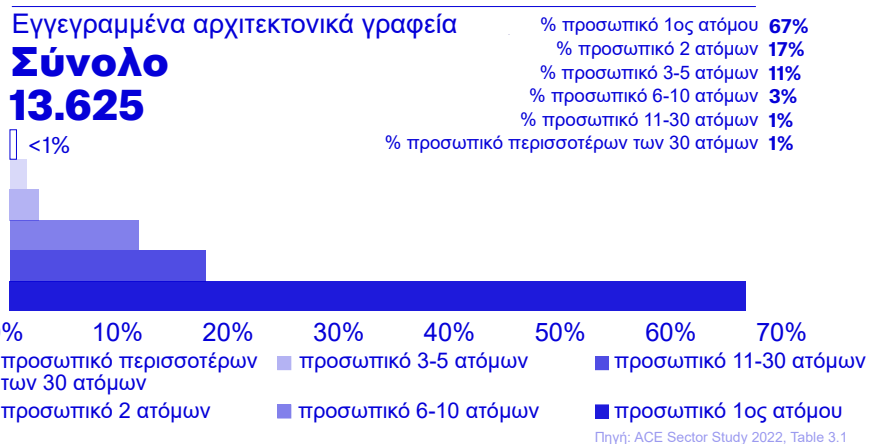
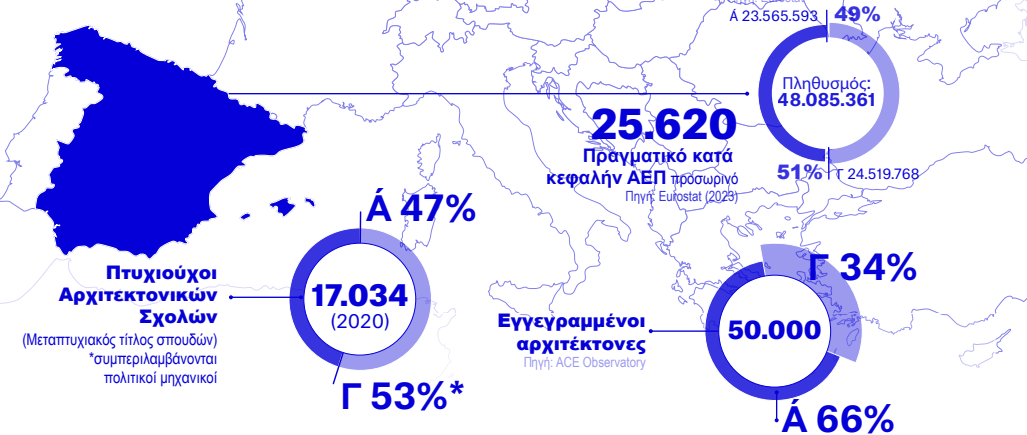
Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Αρμοδιότητες της κριτικής επιτροπής

Ο αυξανόμενος ρόλος του Επιμελητηρίου Αρχιτεκτόνων του Bozen στη διοργάνωση διαγωνισμών είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση των κατάλληλων προσόντων και της επαγγελματικής ικανότητας των μελών της κριτικής επιτροπής. Αυτό αφορά ιδιαίτερα την περιφερειακή εμπειρογνομosύνη και την ευαισθησία στα τοπικά ζητήματα και τοπία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η ισχυρή παρουσία αρχιτεκτόνων στις κριτικές επιτροπές είναι απαραίτητη, περιορίζοντας παράλληλα την επιρροή των τεχνικών εκπροσώπων των δήμων. Η προσέγγιση αυτή προάγει την ευαισθητοποίηση του ρόλου των Α.Δ. στην επίτευξη της υψηλότερης ποιότητας των αρχιτεκτονικών σχεδίων και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος διαβίωσης.

► Διαδικασίες με διαπραγμάτευση

Η ενθάρρυνση της διεξαγωγής Α.Δ. έναντι των διαδικασιών διαπραγμάτευσης θα μπορούσε να βελτιώσει την ποιότητα των αποτελεσμάτων σχεδιασμού. Ωστόσο, σε μικρότερους δήμους με περιορισμένους πόρους και επαγγελματική ικανότητα, η μεγαλύτερη ευελιξία στην επιλογή των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων θα μπορούσε να είναι επωφελής. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της αναθεώρησης της κατώτατης τιμής και της διευκόλυνσης των απευθείας αναθέσεων για μικρότερα έργα.

1.10 Ισπανία

Τρέχον τοπίο των Ισπανικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο Ισπανικός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις ορίζει δύο τύπους Α.Δ.: ιδεών και έργων. Οι Α.Δ. ιδεών συνήθως χαρακτηρίζονται από καινοτόμες αρχές και εξειδικευμένες κριτικές επιτροπές, αλλά το αποτέλεσμα τους σπάνια εξελίσσεται σε υλοποιημένο έργο. Αντίθετα, οι περισσότεροι διαγωνισμοί έργων εμπίπτουν στην τακτική διαδικασία σύναψης συμβάσεων, στην οποία τα οικονομικά κριτήρια υπερισχύουν της καινοτομίας και της ποιότητας του σχεδιασμού. Αυτό εμποδίζει τη συμμετοχή ενός μεγάλου ποσοστού αρχιτεκτόνων. Στην Ισπανία, οι δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών είναι υποχρεωτικές για έργα με αμοιβές που υπερβαίνουν τα 15.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ). Αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό δημόσιων κτιρίων ή χώρων. Δεδομένου ότι οι αμοιβές για τέτοια έργα συνήθως υπερβαίνουν αυτό το ποσό, απαιτείται σχεδόν πάντα δημόσιος διαγωνισμός, με ή χωρίς Α.Δ.. Αντίθετα, οι ιδιώτες πελάτες δεν είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν τη διαδικασία σύναψης σύμβασης ούτε να προωθήσουν έναν διαγωνισμό μελετών.

► Τάσεις

Ο αριθμός των Α.Δ. που δημοσιεύθηκαν στην επίσημη ισπανική πλατφόρμα δημοσίων συμβάσεων το 2022 ήταν 62, συμπεριλαμβανομένων 53 διαγωνισμών έργων και 9 διαγωνισμών ιδεών. Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των Α.Δ. μειώθηκε σταδιακά, ιδίως, στην περιοχή της Μαδρίτης. Ωστόσο, στις αυτόνομες κοινότητες των Βαλεαρίδων Νήσων και της Καταλονίας, το IBAVI (Institut Balear de la Vivienda) και το IMPSOL (Institut Metropolità de Promoció de Sòl i Gestió Patrimonial), αντίστοιχα, ανέπτυξαν δύο καινοτόμες διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων για συγκροτήματα κοινωνικής κατοικίας. Αυτά τα συστήματα Α.Δ. προωθούν μια ανοικτή μορφή, η οποία ευνοεί τη συμμετοχή νέων επαγγελματιών και εκτιμά την ποιότητα και το μακροπρόθεσμο όραμα των προτάσεων. Μέχρι σήμερα, η υψηλή κοινωνική και αρχιτεκτονική ποιότητα που προωθείται μέσω αυτών των Α.Δ. έχει οδηγήσει σε έργα που έχουν συγκεντρώσει διεθνή αναγνώριση και βραβεία.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Το επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται για ένα Α.Δ. ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τις ειδικές απαιτήσεις του.

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Τα στάδια σχεδιασμού που ακολουθούν ένα Α.Δ. δεν είναι αυστηρά καθορισμένα, αλλά γενικά περιλαμβάνουν τα στάδια προμελέτης και τελική μελέτη (κλίμακα 1:100 - 1:50) με λεπτομερή σχεδίαση (κλίμακα 1:50 - 1:1). Μετά την σχεδιαστική φάση ακολουθεί η διαδικασία κατασκευής, στην οποία απαιτεί επίβλεψη από αρχιτέκτονα (dirección de obra).

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Ο ισπανικός [Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις](#) είναι το νομοθετικό μέσο που μεταφέρει τις προδιαγραφές της ευρωπαϊκής οδηγίας 2014/24/ΕΕ στο εθνικό δίκαιο από το 2017. Τα **άρθρα 183-187** εξειδικεύουν τις διατάξεις σχετικά με τους Α.Δ., συμπεριλαμβανομένου του πεδίου εφαρμογής των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών μελετών και των γενικών αρχών οργάνωσης και ανάθεσής τους.

► Νόμος 9/2022 της 14ης Ιουνίου για την Ποιότητα στην Αρχιτεκτονική

Ο [Νόμος 9/2022](#) για την **Ποιότητα στην Αρχιτεκτονική** ενσωματώνει το άρθρο 184 του Νόμου για τις Δημόσιες Συμβάσεις, το οποίο καθορίζει τα κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων Α.Δ. με βάση την τεχνική, λειτουργική, αρχιτεκτονική, πολιτιστική και περιβαλλοντική ποιότητα. Πρακτικά, ο Νόμος 9/2022 επηρεάζει τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων μέσω της δημιουργίας ενός «Συμβουλίου Ποιότητας στην Αρχιτεκτονική» που κύριο στόχο έχει τη διασφάλιση και τήρηση των κριτηρίων ποιότητας.

Ο ρόλος του Ανώτατου Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ισπανίας (CSCAE) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Το Ισπανικό Συμβούλιο (CSCAE) έχει επίσημο συμβουλευτικό ρόλο στην εκπόνηση κανονισμών σχετικά με τους Α.Δ.. Για να υποστηρίξει τις δημόσιες αρχές στην διοργάνωση Α.Δ., το συμβούλιο ανέπτυξε επίσης ένα πρότυπο ανάθεσης και σύμβασης για διαγωνισμούς σχεδιασμού.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Αν και δεν συμμετέχει επίσημα στη διοργάνωση Α.Δ., το συμβούλιο υποστηρίζει την αύξηση της εφαρμογής των Α.Δ. ως την βέλτιστη διαδικασία για την εξασφάλιση

υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας για τα έργα που προκηρύσσονται και για τη δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση των συμμετεχόντων. Συνιστά επίσης τη μεγαλύτερη συμμετοχή των μελών του Συμβουλίου στη διοργάνωση του εκάστοτε Α.Δ. και στη σύνθεση της κριτικής επιτροπής.

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Υποχρεωτική διοργάνωση Α.Δ.

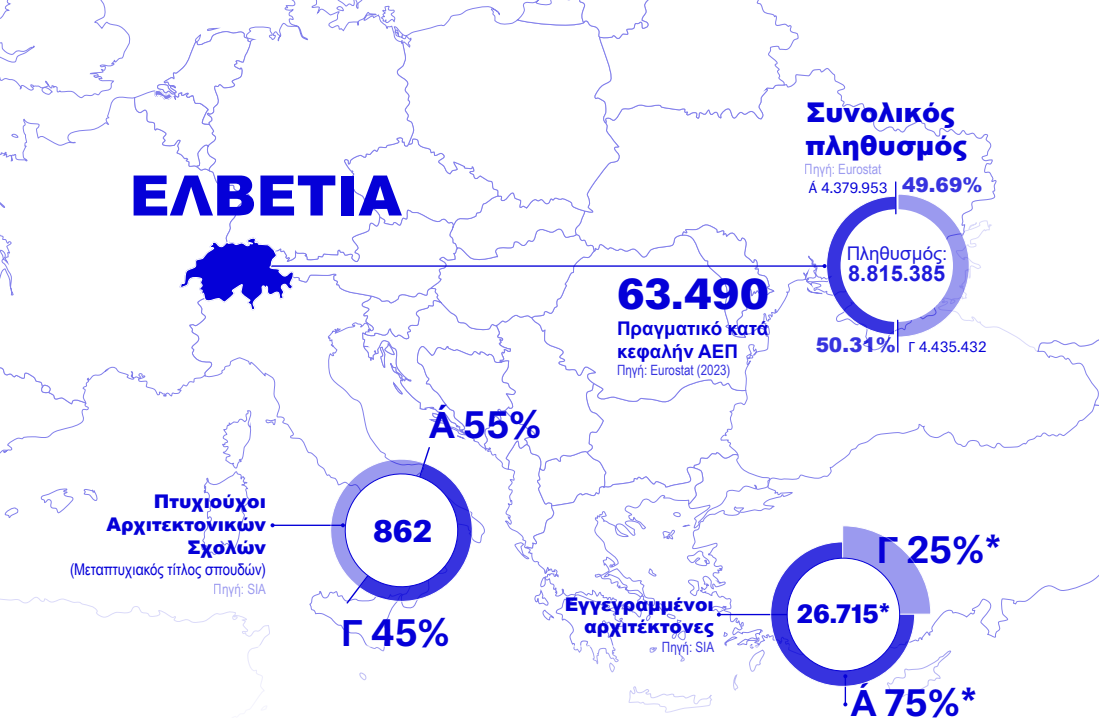
Σύμφωνα με τον Ισπανικό Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις, η μόνη προϋπόθεση για την υποχρεωτική διοργάνωση ενός Α.Δ. είναι η «ιδιαιτέρη πολυπλοκότητα» των έργων. Η νομική αβεβαιότητα αυτού του όρου αφήνει τον ορισμό του στις αναθέτουσες αρχές και τους επιτρέπει να επιλέξουν οποιαδήποτε άλλη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Ένας καλύτερος ορισμός των υποχρεωτικών προϋποθέσεων για τους διαγωνισμούς μελετών μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των Α.Δ. και να βελτιώσει την αρχιτεκτονική ποιότητα των υπό ανάθεση έργων.

► Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές

Η Οδηγία της ΕΕ ορίζει ως κριτήριο ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά που προσδιορίζεται με βάση την καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής. Το κριτήριο αυτό, ωστόσο, δεν έχει ενσωματωθεί στον Ισπανικό Νόμο για τις Δημόσιες Συμβάσεις, γεγονός που προκαλεί τον κίνδυνο ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών. Το Ισπανικό Συμβούλιο (CSCAE) τάσσεται υπέρ της ενσωμάτωσης της αρχής αυτής στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο.

► Μετά το Α.Δ.

Η υφιστάμενη νομοθεσία που εφαρμόζεται στους διαγωνισμούς μελετών στερείται διατάξεων που να διασφαλίζουν τη μελλοντική ομαλή εξέλιξη των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού. Τέτοιες διατάξεις είναι ζωτικής σημασίας για την εγγύηση και την προστασία του ρόλου των αρχιτεκτονικών ομάδων, της πνευματικής τους ιδιοκτησίας και του ηγετικού τους ρόλου στη διαδικασία σχεδιασμού μετά από έναν Α.Δ., ανεξάρτητα από τις πολιτικές αλλαγές που ενδέχεται να προκύψουν με την πάροδο του χρόνου.

1.11 Ελβετία

Τρέχον τοπίο των Ελβετικών Α.Δ.

► Γενικά Χαρακτηριστικά

Οι Α.Δ. στην Ελβετία έχουν μια εξαιρετική ιστορία που συνδέεται στενά με την ανάπτυξη του επαγγέλματος των αρχιτεκτόνων και των μηχανικών από τον 19ο αιώνα. Βαθιά ριζωμένοι στην εθνική αρχιτεκτονική κουλτούρα, οι Α.Δ. είναι ενσωματωμένοι στο επίσημο σύστημα σύναψης συμβάσεων που επιτρέπει ποικίλες διαδικασίες. Το εθνικό σύστημα Α.Δ. διαφοροποιεί τις επιλογές σύναψης συμβάσεων βάσει λύσεων και επιδόσεων. Στην Ελβετία, όλες οι διαδικασίες που βασίζονται σε λύσεις νοούνται ως διαγωνισμοί μελετών. Περιλαμβάνουν ανοικτούς διαγωνισμούς, διαγωνισμούς με προεπιλογή (μη ανοικτούς), διαγωνισμούς με πρόσκληση και μη ανώνυμες ομάδες μελετών. Το ελβετικό σύστημα Α.Δ. χαρακτηρίζεται από τη δέσμευση να ανατεθεί η σύμβαση στον πρώτο νικητή. Έτσι, οι διαγωνισμοί μελετών συνήθως ακολουθούνται από διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και της νικήτριας ομάδας.

► Τάσεις

Τα τελευταία χρόνια, η παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων από τον Ελβετικό Σύλλογο Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) έχει καταγράψει αύξηση του αριθμού των ανοικτών Α.Δ.. Ωστόσο, η προοδευτική αύξηση των ανοικτών διαγωνισμών παραμένει χαμηλότερη από τον συνολικό αριθμό των διαδικασιών. Μέχρι σήμερα, περίπου το 50% του συνόλου των Α.Δ. είναι μη ανοικτές διαδικασίες, ενώ περίπου το 40% είναι ανοικτοί διαγωνισμοί. Οι Α.Δ. με πρόσκληση εφαρμόζονται συχνά για έργα μικρού μεγέθους. Οι μη ανώνυμες και οι μη ανοικτές ομάδες μελετών είναι επίσης συχνές, λόγω της ικανότητάς τους να επιτρέπουν μια συνεργατική προσέγγιση για την επίλυση εργασιών σχεδιασμού. Ωστόσο, το μερίδιό τους βάσει του συνολικού αριθμού των διαδικασιών μειώνεται ελαφρώς.

► Πεδία Α.Δ.

Κτίρια κατοικιών, κτίρια εκπαίδευσης, εγκαταστάσεις υγείας, πολιτιστικοί χώροι, διοίκηση και γραφεία, κτίρια υποδομών και γέφυρες.

► Επίπεδο επεξεργασίας που απαιτείται σε Α.Δ.

Σύμφωνα με τους κανονισμούς SIA: αρχιτεκτονικός σχεδιασμός ιδεών (τοπογραφικό σε κλίμακα 1:500, επιλεγμένες κατόψεις, όψεις και τομές σε κλίμακα 1:200),

*εκτίμηση

Εγγεγραμμένα αρχιτεκτονικά γραφεία

Σύνολο
12.909

Πηγή: SIA

αριθμός Α.Δ. ανά έτος

ανοικτοί **40%** | μη ανοικτοί **60%**

Πηγή: SIA

% ημεδαπών και αλλοδαπών συμμετεχόντων σε (ανοικτούς) Α.Δ.

85% εθνικών
15% αλλοδαπών

Πηγή: SIA

% δημόσιων και ιδιωτικών αναθετουσών αρχών

95% δημόσιοι
5% ιδιωτικοί

Πηγή: SIA

Μέσος αριθμός συμμετοχών σε Α.Δ.

30 ανοικτοί Α.Δ.
10 μη ανοικτοί Α.Δ.

Πηγή: SIA

τρισδιάστατο μοντέλο (κλίμακα 1:500), υπολογισμοί όγκων και εμβαδών για την σύνταξη εκτιμώμενου προϋπολογισμού. Παρά τις διατάξεις των κανονισμών SIA, το επίπεδο επεξεργασίας μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις αναθέτουσες αρχές.

► Στάδια σχεδιασμού μετά τον Α.Δ.

Τα πιο συνηθισμένα στάδια μετά από ένα Α.Δ. περιλαμβάνουν συνήθως προκαταρκτική μελέτη (κλίμακα 1:200 - 1:100), λεπτομερή μελέτη (κλίμακα 1:50 - 1:1), στάδια κατασκευής και στάδια έρευνας.

Νομικό Πλαίσιο Α.Δ.

► Δημόσιες Συμβάσεις

Σε εθνικό επίπεδο, ο [Ομοσπονδιακός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις](#) (BöB) και το **Διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις** (VöB) αποτελούν τη σημαντικότερη βάση. Στα εν λόγω έγγραφα, οι κανόνες για τους διαγωνισμούς και τις κριτικές επιτροπές περιλαμβάνονται στα άρθρα 13-19. Σε επίπεδο καντονίων και δήμων, ισχύουν το [Διακαντονικό Διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις](#) (IVöB) και οι επιμέρους καντονικοί νόμοι και διατάγματα για τις δημόσιες συμβάσεις.

► Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί

Πρόσθετοι μη δεσμευτικοί κανονισμοί ενσωματώνουν τον Ομοσπονδιακό Νόμο και το Διάταγμα για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι **Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Διενέργεια Α.Δ.** που δημοσιεύονται από τη Συντονιστική Διάσκεψη των Διαχειριστών Δημόσιων Κτιρίων (KBOB), ο [Κανονισμός SIA 142](#) (SIA/142) που αποτελεί το εθνικό πρότυπο διενέργειας διαγωνισμών από το 1877, και ο [Κανονισμός SIA 143](#) (SIA/143) σχετικά με τις κριτικές επιτροπές διαγωνισμών. Ο SIA/142 και ο SIA/143 αποτελούν αποδεδειγμένο μέσο για την εφαρμογή των Α.Δ. και παρόλο που δεν είναι επίσημα δεσμευτικοί, εφαρμόζονται ευρέως από τις περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές αναθέτουσες αρχές.

Ο ρόλος του Ελβετικού Συλλόγου Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) στους Α.Δ.

► Κανονισμός Α.Δ.

Ο Ελβετικός Σύλλογος Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) είναι υπεύθυνος για την εκπόνηση, αναθεώρηση και επικαιροποίηση των τυποποιημένων κανόνων διεξαγωγής διαγωνισμών που καθορίζονται στο SIA 142. Η εκπόνηση των SIA/142

και SIA/143 (για τις κριτικές επιτροπές) διασφαλίζει την ποιότητα τόσο στις ανώνυμες όσο και στις μη ανώνυμες διαδικασίες διαγωνισμών.

► Διοργάνωση Α.Δ.

Ο Ελβετικός Σύλλογος Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) αναγνωρίζει ότι η ποιότητα των Α.Δ. συνδέεται στενά με την ποιότητα της διαχείρισης και οργάνωσής τους. Ως εκ τούτου, ο SIA συμμετέχει όλο και περισσότερο σε προσπάθειες επικοινωνίας με τις αναθέτουσες αρχές για την ενίσχυση της τεκμηριωμένης και κατάλληλης επιλογής των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων για κάθε έργο σχεδιασμού. Ο SIA προσφέρει αναθεωρήσεις και επικύρωση των εγγράφων προκήρυξης διαγωνισμών μέσω μιας επίσημης σφραγίδας η οποία εκτυπώνεται στο έγγραφο των Α.Δ. και υποστηρίζει τους επαγγελματίες στην απόφαση συμμετοχής τους. Επιπλέον, μέσω της ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας «wegweiser planungsbeschaffung»¹⁷, ο SIA παρέχει πρότυπα έγγραφα και υλικό για την υλοποίηση ενός Α.Δ.. Ο SIA υποστηρίζει την καλύτερη ποιότητα της διαχείρισης του διαγωνισμού και δεσμεύεται για την επιμόρφωση των μελών του μέσω της διοργάνωσης σεμιναρίων κατάρτισης από τον οργανισμό του «SIA-Infom» για τον ορθό προγραμματισμό των διαγωνισμών και τη βιώσιμη ποιότητα των δημοσίων συμβάσεων.

Συζήτηση και Μελλοντική Ανάπτυξη

► Αυξημένο κόστος συμμετοχής

Τα τελευταία χρόνια, το επίπεδο επεξεργασίας των συμμετοχών σε Α.Δ. έχει αυξηθεί κατακόρυφα. Ο SIA υποστηρίζει απλές διαδικασίες στις οποίες οι απαιτήσεις υποβολής περιορίζονται σε ό,τι είναι απαραίτητο για την υποστήριξη της αξιολόγησης και απόφασης της κριτικής επιτροπής.

► Ευθύνες των μελών της κριτικής επιτροπής/

Τα μέλη της κριτικής επιτροπής έχουν μεγάλη ευθύνη που υπερβαίνει την επιλογή της καλύτερης ιδέας σχεδιασμού. Η διασφάλιση δίκαιων συνθηκών στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού αποτελεί επίσης μέρος του καθήκοντός τους. Ως εκ τούτου, ο SIA συμμετέχει στην ευαισθητοποίηση των μελών της κριτικής επιτροπής και τους παρέχει συστηματική υποστήριξη για να διασφαλίσει μια δίκαιη διαδικασία αξιολόγησης και λήψης αποφάσεων σε Α.Δ..

¹⁷ Σύνδεσμος πλατφόρμας: www.wegweiser-planungsbeschaffung.ch

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Πέντε παράμετροι για μια ευρωπαϊκή συζήτηση σχετικά με τους Α.Δ.

2.1 Κανονισμοί: Το(τα) Νομοθετικό(α) Πλαίσιο(α) για τους Α.Δ.

Η κατανόηση του νομικού πλαισίου που διέπει τους Α.Δ. σε ολόκληρη την Ευρώπη δεν είναι εύκολη υπόθεση. Απαιτεί την κατανόηση διαφόρων επιπέδων νομοθεσίας και την ενσωμάτωσή τους σε συγκεκριμένα πολιτιστικά δεδομένα και εδαφικές κλίμακες. Η ευρωπαϊκή οδηγία 2014/24/ΕΕ αναφέρεται στους Α.Δ. ως «**διαγωνισμούς σχεδιασμού**»,¹⁸ ορίζοντας τους ως προς τους τομείς της πολεοδομίας, αρχιτεκτονικής και μηχανικής και δίνοντας τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να αποκτήσουν ένα σχέδιο ή έναν σχεδιασμό που έχει προηγουμένως επιλεγεί από κριτική επιτροπή και έχει βραβευτεί.¹⁹ Οι διαγωνισμοί σχεδιασμού εμπίπτουν σε ένα ιδιαίτερο καθεστώς σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών που διακρίνει δύο δυνατότητες διοργάνωσης: είτε ως μέρος μιας διαδικασίας που οδηγεί στην ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών είτε ως «**διαγωνισμός σχεδιασμού**» με βραβείο και πληρωμές που οδηγούν σε απλουστευμένη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.²⁰ Ωστόσο, η Οδηγία 2014/24/ΕΕ αναφέρει μόνο τις γενικές αρχές για τους διαγωνισμούς σχεδιασμού - δεν διευκρινίζει τις διαδικαστικές λεπτομέρειες που διέπουν την διοργάνωση και την εφαρμογή τους.

Το κεφάλαιο II του τίτλου III, αφιερωμένο στους **Κανόνες για τη Διεξαγωγή Διαγωνισμών Σχεδιασμού**: 1) εξηγεί τη διαφορά μεταξύ διαγωνισμών έργων και διαγωνισμών ιδεών,²¹ 2) περιλαμβάνει τις οργανωτικές αρχές που σχετίζονται με την αποδοχή συμμετοχών και 3) ορίζει τις δυνατότητες περιορισμού του αριθμού των συμμετεχόντων σύμφωνα με την αρχή της μη διάκρισης.²² Τέλος, ορίζει επίσης τους βασικούς κανόνες σχετικά με τη σύνθεση των κριτικών επιτροπών και τη δεοντολογία της διαδικασίας λήψης των αποφάσεών τους.²³ Ο γενικός χαρακτήρας των διατάξεων της ΕΕ συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο ευελιξίας όσον αφορά την πραγματική εφαρμογή των διαγωνισμών σχεδιασμού. Για το λόγο αυτό, πολλές χώρες της ΕΕ έχουν προσαρμόσει την εθνική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις με ειδικά νομοθετικά μέσα ή κατευθυντήριες γραμμές για τους Α.Δ. σύμφωνα με την οδηγία της ΕΕ. Σε πολλές από τις χώρες εταίρους του έργου ARCH-E (ιδίως στην Αυστρία, Κροατία, Τσεχία, Γερμανία, Ουγγαρία και Σλοβενία), οι εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τους Α.Δ. είτε λειτουργούν σε συνδυασμό με την εθνική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις είτε έχουν

¹⁸ Οδηγία 2014/24/ΕΕ, άρθρο 2.

¹⁹ Βλέπε συστάσεις ACE: <https://bit.ly/3zd9emF>

²⁰ Οδηγία 2014/24/ΕΕ, άρθρο 78.

²¹ ό.π.

²² Οδηγία 2014/24/ΕΕ, άρθρο 80

²³ Οδηγία 2014/24/ΕΕ, άρθρο 81-82

ενσωματωθεί (εν μέρει) σε αυτήν ώστε να καθίστανται δεσμευτικές.²⁴ Στις άλλες χώρες, αντίθετα, τα κανονιστικά μέσα και τα εγχειρίδια για τους Α.Δ. χρησιμεύουν ως εθελοντικό πλαίσιο.

Οφέλη από ειδικές κατευθυντήριες γραμμές για Α.Δ.

Η εκπόνηση ειδικών νομοθετικών πράξεων για τους Α.Δ. εξασφαλίζει μια σαφώς καθορισμένη δομή και σαφείς προϋποθέσεις για όλες τις διαδικασίες, συμβάλλοντας στη βελτίωση της διαφάνειας του εθνικού συστήματος διαγωνισμών. Επιπλέον, **οι δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να καθορίσουν κριτήρια και πρότυπα για διαγωνισμούς άνω και κάτω των οριακών ποσών της ΕΕ, ευνοώντας μια προσέγγιση με επίκεντρο την ποιότητα** στην ανάθεση μελετών και σχεδίων.²⁵ Με τη σειρά της, η απουσία δεσμευτικών κανονισμών για τους Α.Δ. αφήνει στις αναθέτουσες αρχές τον αυτόνομο καθορισμό των όρων για κάθε διαγωνισμό, με αποτέλεσμα να υπάρχει ποικιλία διαδικασιών, κριτηρίων και αποτελεσμάτων επιλογής. Θα πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη ότι η ύπαρξη ανά χώρα ειδικών κανόνων αυξάνει τις διαφορές μεταξύ των εθνικών συστημάτων, κουλτούρας και πρακτικών Α.Δ..

Εθνικοί κανονισμοί και διασυνοριακή συμμετοχή

Κατά τη διάρκεια των 40 συνεντεύξεων με εμπειρογνώμονες σε θέματα Α.Δ. από τις χώρες εταίρους του ARCH-E (Αυστρία, Κροατία, Κύπρος, Ουγγαρία, Γερμανία, Σλοβενία, Ισπανία και Ολλανδία), συζητήθηκε ο αντίκτυπος των εθνικών νομοθετικών πλαισίων στην προώθηση των Α.Δ. σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο 55% των συνεντεύξεων, οι διαφορές στη νομοθεσία, η γραφειοκρατία και τεκμηρίωση ενός διαγωνισμού, αναφέρθηκαν ως οι κύριοι αποθαρρυντικοί παράγοντες που σχετίζονται με τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον για τους Α.Δ. εκτός της χώρας τους. Επιπλέον, εννέα ερωτηθέντες εξέφρασαν την επιθυμία για μεγαλύτερη τυποποίηση των διαδικασιών σε όλη την Ευρώπη. **Ενώ η ευελιξία στην ανάθεση αρχιτεκτονικών υπηρεσιών είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της μοναδικότητας των τοπικών αρχιτεκτονικών πολιτισμών, της αισθητικής και των αξιών του περιβάλλοντος, άλλες διαδικαστικές πτυχές μπορεί να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την ευρωπαϊκή εναρμόνιση.** Στα σημαντικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά ενός Α.Δ. περιλαμβάνονται: 1) η αναγνώριση του τίτλου του αρχιτέκτονα, 2) οι περιορισμένες προϋποθέσεις στα κριτήρια επιλεξιμότητας, 3) η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών, 4) οι συμβατικές

²⁴ Στην περίπτωση της Αυστρίας και Κροατίας, οι κατευθυντήριες γραμμές είναι δεσμευτικές υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως αναφέρεται στο αντίστοιχο προφίλ της χώρας στο πρώτο κεφάλαιο.

²⁵ Πολλές εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τους Α.Δ. βασίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές και τα πρότυπα που αναφέρονται στον Οδηγό Διαγωνισμών της UIA. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε το σύνδεσμο: <https://bit.ly/3yypS0n>

υποχρεώσεις και 5) ο ορισμό ενός αναλογικού υπολογισμού της κλίμακας αμοιβών με βάση το οικονομικό σύστημα της κάθε χώρας. Η αντιμετώπιση αυτών των χαρακτηριστικών θα μπορούσε να αποτελέσει το σημείο εκκίνησης για τη βελτίωση των διατάξεων της Οδηγίας της ΕΕ και την επίτευξη μιας πιο ομοιογενούς προσέγγισης της ρύθμισης των Α.Δ. πανευρωπαϊκά.

2.1.1 Βιωσιμότητα: Δυνατότητες και ελλείψεις των Α.Δ.

Οι δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των αρχιτεκτονικών μελετών και των πολεοδομικών σχεδίων, δεν είναι μια απλή στρατηγική διαχείρισης. Έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει ένα ισχυρό μέσο πολιτικής για την παραγωγή αλλαγών και τη δημιουργία κοινωνικών αξιών, ιδίως, μέσω της αντιμετώπισης κοινωνικοπεριβαλλοντικών προκλήσεων. Υπό το πρίσμα αυτής της δυνατότητας, η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (2019) αναφέρει τις δημόσιες συμβάσεις ως μέσο για την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων Αειφορίας (2015)** και ενθαρρύνει τις δημόσιες αρχές να δώσουν το παράδειγμα με την εφαρμογή περιβαλλοντικά και κοινωνικά καινοτόμων προτύπων στις αποφάσεις ανάθεσης. Ωστόσο, η πραγματική εφαρμογή της αειφορίας στον κτιριακό σχεδιασμό είναι ένα πολύπλοκο και αμφισβητούμενο ζήτημα. Τα κτίρια διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη μετάβαση προς την αειφορία, επομένως, οι πελάτες, οι αρχιτέκτονες, οι μηχανικοί, οι κατασκευαστές και άλλοι σχετικοί φορείς πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής των κτιρίων. Ορισμένες δημόσιες αναθέτουσες αρχές επανεξετάζουν τις προσεγγίσεις τους για την αποδοτικότητα του κόστους, ευνοώντας το χαμηλότερο κόστος κύκλου ζωής στην αρχική αξιολόγηση μιας επένδυσης. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζονται η απόκτηση, χρήση ενέργειας, συντήρηση, το τέλος του κύκλου ζωής και το κόστος που συνδέεται με περιβαλλοντικές εξωτερικές επιδράσεις (έργα, προμήθειες, υπηρεσίες, εκπομπές κ.λπ.).

Στον τομέα του αρχιτεκτονικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, οι διατάξεις για τις «Πράσινες Προμήθειες» διασταυρώνονται με τις φιλοδοξίες του **Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (2020)**, το οποίο στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος διαβίωσης μέσω μιας προσέγγισης βιώσιμης ανάπτυξης, με έμφαση στις τρεις βασικές αξίες της **βιωσιμότητας, αισθητικής και ένταξης**. Ωστόσο, η τελική απόφαση για την εφαρμογή της βιώσιμης καινοτομίας και τη δημιουργία θετικού αντίκτυπου έγκειται στα κράτη μέλη μέσω των εθνικών συστημάτων προμηθειών και διαγωνισμών. Εύλογα τίθεται το ερώτημα, πώς μπορούν οι Α.Δ. να συμβάλουν στο να αποτελέσουν κινητήρια δύναμη αλλαγής στον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε για την οικοδόμηση και την προώθηση ενός ουσιαστικού διαλόγου για τη βιώσιμη ανάπτυξη μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων.

Ανάγκη για απαιτήσεις που σχετίζονται με το πλαίσιο και την εργασία

Όταν συζητείται η βιωσιμότητα στους Α.Δ., είναι σημαντικό οι αναθέτουσες αρχές να διευκρινίζουν τι ακριβώς διακυβεύεται με την περιβαλλοντική ή/και κοινωνική βιωσιμότητα.²⁶ Αυτές οι δύο έννοιες περιλαμβάνουν πολλαπλές προκλήσεις (αποτύπωμα άνθρακα, διαχείριση των υφιστάμενων πόρων, επιλογή υλικών, αειφόρος ανάπτυξη), οι οποίες επηρεάζουν έντονα τις επιλογές σχεδιασμού. **Όπως επεσήμαναν 22 ερωτηθέντες** (55% των 40 συνεντεύξεων), **η σαφήνεια και η ιδιαιτερότητα της εργασίας σε σχέση με θέματα βιωσιμότητας συνεπάγονται σοβαρή δέσμευση** της διοργανωτικής ομάδας από το πολύ πρώιμο στάδιο ενός διαγωνισμού. Μέσω εμπειριστατωμένων μελετών του κοινωνικοπεριβαλλοντικού πλαισίου και επαρκούς εκτίμησης του κόστους, η περιγραφή του διαγωνισμού μπορεί να στοχεύσει καλύτερα στα βασικά ζητήματα βιωσιμότητας από την αρχή.

Συνεπώς, τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τα ίδια ερωτήματα, ώστε να διασφαλίζεται ότι, στη φάση της απόφασης και της απονομής, η κριτική επιτροπή θα σταθμίζει κατάλληλα κάθε συμμετοχή, είτε με την εισαγωγή ειδικών μελών είτε με την υποστήριξη εξωτερικών συμβούλων. Διαφορετικά, υπάρχει ο κίνδυνος να μετατραπούν οι φιλοδοξίες βιωσιμότητας σε ένα γενικό και παραπλανητικό «greenwashing» που μπορεί να καταλήξει σε εξίσου απογοητευτικές προτάσεις. Ένα θετικό παράδειγμα μπορεί να βρεθεί στην ολλανδική σειρά διαγωνισμών «*Een Nieuwe Bouwcultuur*» που παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 3. Οι εργασίες σχεδιασμού για αυτούς τους διαγωνισμούς επικεντρώνονται ειδικά στις τεχνολογίες κατασκευής από βιώσιμα υλικά και εισάγουν μια θεματική και ποιοτικοκεντρική μέθοδο αξιολόγησης για την προεπιλογή των συμμετεχόντων.

Η φάση του διαγωνισμού δεν μπορεί να απαντήσει σε όλα τα ερωτήματα

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι πρώιμες φάσεις σχεδιασμού διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο για να τεθούν τα θεμέλια της ουσιαστικής ενσωμάτωσης μέτρων αειφορίας, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει κάποιος σκεπτικισμός σχετικά με την πραγματική δυνατότητα επίλυσης ζητημάτων αειφορίας σε μια φάση διαγωνισμού. **Δεκατρείς ερωτηθέντες εξέφρασαν τις ανησυχίες τους σχετικά με τις ελλείψεις του εννοιολογικού καθεστώτος των συμμετοχών σε διαγωνισμούς.** Λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο λεπτομέρειας που ζητείται στις περισσότερες υποβολές Α.Δ., οι ερωτηθέντες θεωρούν ανέφικτη την απαίτηση για τεχνικές λεπτομέρειες, υπολογισμούς και πιστοποιήσεις:

²⁶ Ο Matthias Fuchs διεξήγαγε ενδιαφέρουσα διδακτορική έρευνα αναλύοντας κριτήρια και δείκτες για την ενσωμάτωση των απαιτήσεων βιωσιμότητας στις διαδικασίες διαγωνισμού και περιλαμβάνοντας πρακτικές συστάσεις. Βλέπε Fuchs, 2013.

επιβαρύνει το επίπεδο επεξεργασίας των συμμετοχών και έχει δυσμενείς επιπτώσεις στον φόρτο εργασίας μιας ομάδας. Επιπλέον, σύμφωνα με 12 ερωτηθέντες (30% των 40 συνεντεύξεων), η υπερβολική έμφαση σε ζητήματα βιωσιμότητας, όταν αυτά δεν αποτελούν το κεντρικό πρόβλημα ενός Α.Δ., είναι περιττή. Στη φάση της υλοποίησης, η νικητήρια πρόταση οφείλει να συμμορφώνεται με την οικοδομική νομοθεσία, η οποία ευθυγραμμίζεται με την Οδηγία 2018/844/ΕΕ σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Άλλοι ερωτηθέντες, ωστόσο, τόνισαν τη σημασία (και συχνά την έλλειψη) κατάλληλων σχεδίων χρηματοδότησης για τη στήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής και λειτουργίας των βιώσιμων τεχνολογιών σε μεταγενέστερο στάδιο.

Η ύπαρξη προτύπων στην οικοδομική νομοθεσία δεν σημαίνει ότι τα ζητήματα βιωσιμότητας θα πρέπει να αγνοούνται στους Α.Δ.. Αντιθέτως: το εννοιολογικό καθεστώς του σχεδιασμού αποκαλύπτει κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τη στρατηγική προσέγγιση του έργου και τις δυνατότητες ανάπτυξής του. Για το λόγο αυτό, και δεδομένης της συνεχιζόμενης συζήτησης σχετικά με τον αποτελεσματικό τρόπο θέσπισης της έννοιας της βιωσιμότητας, **οι Α.Δ. θα πρέπει να θεωρηθούν ως εργαλείο για την επανεξέταση των οραμάτων, προκλήσεων και δεικτών για μια νέα κουλτούρα δόμησης.** Ως μια βιώσιμη στρατηγική για την αντιμετώπιση αυτής της ανάγκης, το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Έρευνας για την Οικοδομική Βιομηχανία, τις Αστικές Υποθέσεις και τη Χωρική Ανάπτυξη (BBSR) στο Ομοσπονδιακό Γραφείο Οικοδομικού και Περιφερειακού Σχεδιασμού (BBR) ανέπτυξε τη μεθοδολογία SNAP για την προσαρμογή των πολύπλοκων απαιτήσεων της βιώσιμης κατασκευής σε ένα πιο ευέλικτο σύστημα, το οποίο σχετίζεται καλύτερα με το στάδιο του διαγωνισμού.²⁷

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την καινοτομία

«Ο κύριος σκοπός των διαγωνισμών είναι να ανακαλύψουν κάτι νέο, να εισαγάγουν ένα θέμα που πραγματικά πρέπει να συζητηθεί. [...] Διαφορετικά, ενισχύει αυτό που είναι ήδη γνωστό».

Ivan Capdevila – PLAYstudio

Εάν οι Α.Δ. είναι το καλύτερο μέσο για την παραγωγή υψηλής ποιότητας και καινοτόμων λύσεων σχεδιασμού, οι δυνατότητές τους θα πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο για την ανανέωση της υπάρχουσας κτιριακής κουλτούρας, σύμφωνα με τις φιλοδοξίες του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus. Υπό αυτή την έννοια, οι Α.Δ. αντιπροσωπεύουν μια μοναδική ευκαιρία για έρευνα, εφεύρεση, δοκιμή και, ακόμη

²⁷ Δείτε BBSR, 2021a και BBSR, 2021b.

πιο ριζικά, αμφισβήτηση της ανάγκης για κατασκευή. Η ανύψωση του πήχη της καινοτομίας μέσω του σχεδιασμού συνεπάγεται την ικανότητα των αναθετουσών αρχών να αναλάβουν έναν ορισμένο βαθμό κινδύνου και να παραιτηθούν από τον έλεγχο των αποτελεσμάτων μέσω αυστηρών απαιτήσεων, συμπεριλαμβανομένων και των πιο «πράσινων» (ορισμός επιλεγμένων υλικών, πιστοποιήσεις, τεχνικές απαιτήσεις και, προφανώς, έργα αναφοράς). Για τον μετριασμό αυτού του κινδύνου, **η εκπαίδευση των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών καθίσταται ζωτικής σημασίας για την προώθηση του διαλόγου μεταξύ πελατών και αρχιτεκτονικών ομάδων, καθώς και μεταξύ διοργανωτών, σχεδιαστών και τοπικών κοινοτήτων.**

Το κεφάλαιο 3 παρουσιάζει ένα παράδειγμα στο διαγωνισμό EUROPAN για την αστική ανάπτυξη της περιοχής Lužcić στο Karlovac. Το 2021, το νικητήριο σχέδιο «The Fantastic Forest Phenomenon» ανακηρύχθηκε φιναλίστ του NEB ως Rising Star Finalist. Σε αυτή την περίπτωση, η συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών συνέβαλαν στο να διευρυνθούν τα όρια της αποστολής του διαγωνισμού υπέρ των μακροπρόθεσμων οφελών της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και να ενημερωθεί το ευρύτερο κοινό για την ανακάλυψη εναλλακτικών οραμάτων σχεδιασμού. **Υπό το πρίσμα του καινοτόμου και εκπαιδευτικού ρόλου των Α.Δ., η εφαρμογή της διασυνοριακής ανταλλαγής μεταξύ των χωρών αποκτά εξέχουσα σημασία.** Η κυκλοφορία διαφορετικών ιδεών και εμπειριών του Baukultur είναι ιδιαίτερα επωφελής για τη διεύρυνση των ευκαιριών μάθησης και τον οραματισμό νέων τρόπων ζωής.

2.2 Προσβασιμότητα: Γεγονότα, Αντιλήψεις και Στρατηγικές

Τα στατιστικά στοιχεία για τη συμμετοχή αρχιτεκτονικών γραφείων σε Α.Δ. που συλλέχθηκαν από το πρόγραμμα ARCH-E δείχνουν παρόμοιο ποσοστό ενδιαφέροντος σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Αυτό αντιστοιχεί σε ένα μέσο όρο περίπου 20% του συνόλου των εγγεγραμμένων γραφείων (Εικόνα 1.7).²⁸ Μέσω των τοποθετήσεων διαφόρων εμπειρογνομόνων σε Α.Δ., η παρούσα ενότητα προσφέρει πρόσθετες λεπτομέρειες σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την πρόσβαση σε διαγωνισμούς σχεδιασμού, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στο πώς αυτοί μπορεί να επηρεάζουν ορισμένες ομάδες επαγγελματιών περισσότερο από άλλες.

Περιορισμοί των απαιτήσεων επιλεξιμότητας

²⁸ Βλέπε ACE Sector Study 2022: 44.

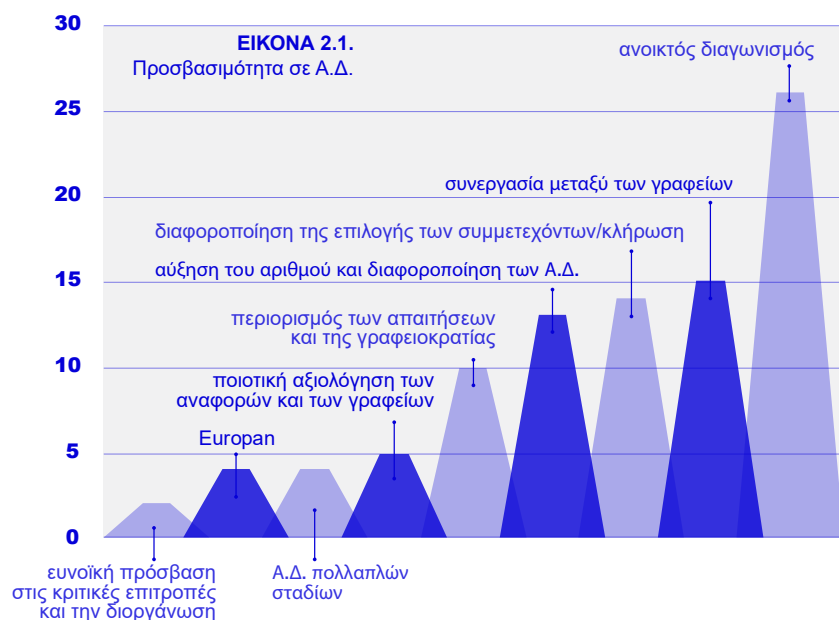
Κατά την ανάθεση αρχιτεκτονικών έργων, οι αναθέτουσες αρχές έρχονται αντιμέτωπες με ζητήματα προϋπολογισμού και άλλες διαχειριστικές επιπλοκές. Αυτές δεν σχετίζονται μόνο με τη φάση του διαγωνισμού, αλλά επίσης, και κυρίως, με την υλοποίηση των νικητήριων μελετών. Στην προσπάθειά τους να μετριάσουν τους κινδύνους, επιλέγουν συχνά έναν αυστηρότερο ορισμό των απαιτήσεων επιλεξιμότητας. Οι απαιτήσεις αυτές είναι το σύνολο των προϋποθέσεων (έργα αναφοράς, μέγεθος ομάδας, σύνθεση ομάδας, οικονομική ικανότητα κ.λπ.) που πρέπει να πληρούν οι ενδιαφερόμενοι συμμετέχοντες για να μπορούν να υποβάλουν πρότασεις σχεδιασμού. Οι αυστηρές απαιτήσεις χρησιμοποιούνται για να εξασφαλίσουν στους πελάτες την ικανότητα των συμμετεχόντων να φέρουν το έργο σε πέρας, αλλά ταυτόχρονα κινδυνεύουν να απαγορεύσουν την πρόσβαση στην διαγωνιστική διαδικασία σε ένα μεγάλο ποσοστό επαγγελματιών.

«Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό σε μια μικρή χώρα όπως η Κύπρος: δεν έχουμε τόσα πολλά χειρουργεία ή νοσοκομεία [...]. Αυτές οι απαιτήσεις καθιστούν αδύνατη τη συμμετοχή νέων αρχιτεκτόνων ή ακόμη και ενός έμπειρου γραφείου να επεκτείνει τις γνώσεις του σε διαφορετικούς τομείς».

Μάριος Χριστοδουλίδης – SIMPRAXIS Architects

Είκοσι έξι ερωτηθέντες (65% των 40 συνεντεύξεων) ανέφεραν ότι η απαίτηση ενός πορτοφολιού κατασκευασμένων έργων ως προϋπόθεση επιλεξιμότητας είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που περιορίζουν την πρόσβαση σε Α.Δ. για νεότερους, ανερχόμενους αρχιτέκτονες και μικρά ή μεσαία αρχιτεκτονικά γραφεία. Τα έργα αναφοράς τείνουν να επιβεβαιώνουν τον ρόλο των καθιερωμένων αρχιτεκτονικών γραφείων, ιδίως εκείνων που έχουν εξειδικευτεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα με την πάροδο του χρόνου. Η πρόσβαση σε Α.Δ. γίνεται ακόμη πιο δύσκολη αν στα κριτήρια επιλογής προστεθούν ο κύκλος εργασιών και οι οικονομικές συνθήκες του γραφείου. Για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα αυτό και να ενισχύσουν τη συμμόρφωση με την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων στις δημόσιες συμβάσεις, τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υιοθετήσει διάφορα μέτρα. Στους γερμανικούς Α.Δ., οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να ζητούν αναφορές έργων που περιορίζονται στην ίδια τυπολογία της εργασίας σχεδιασμού. Στην Ολλανδία, οι απαιτήσεις επιλεξιμότητας που αναφέρονται στον κύκλο εργασιών και την οικονομική κατάσταση του γραφείου δεν είναι πλέον αποδεκτές. Ενώ οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην εισαγωγή μιας δικαιότερης επιλογής, η πρακτική αποκαλύπτει συχνά ότι τα μέτρα αυτά δεν εφαρμόζονται με συνέπεια. Για το λόγο αυτό, ο συμβουλευτικός και υποστηρικτικός ρόλος των επιμελητηρίων και των συλλόγων αρχιτεκτόνων είναι ζωτικής σημασίας για την εισαγωγή των πελατών

στα σχεδιαστικά οφέλη μιας πιο ανοικτής προσέγγισης και για την επαγγελματική τους υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του διαγωνισμού.

Εικόνα 2.1: Προσβασιμότητα σε Α.Δ.. Οι απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με βιώσιμες στρατηγικές και πρακτικές που ευνοούν την προσβασιμότητα στους Α.Δ., ιδίως για τους νέους επαγγελματίες και τα μικρά γραφεία. (Το σχήμα δείχνει τον απόλυτο αριθμό των απαντήσεων- είναι δυνατόν να υπάρχουν πολλαπλές απαντήσεις ανά ερωτηθέντα.)

Η στρατηγική που οι περισσότεροι ερωτηθέντες θεωρούν επιτυχημένη ως προς τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε Α.Δ. είναι ο ανοικτός διαγωνισμός (Εικόνα 2.1). Μια ανοικτή διαδικασία, είτε πρόκειται για Α.Δ. ενός ή πολλαπλών σταδίων, δεν επιβάλλει καμία προϋπόθεση ή κριτήριο για να είναι κάποιος επιλέξιμος για συμμετοχή. Από τη μία πλευρά, αποτελεί μοναδική ευκαιρία για νέα γραφεία να αποκτήσουν μια πρώτη ανάθεση και να αναπτύξουν την πρακτική τους. Αφετέρου, παρέχει στις αναθέτουσες αρχές μεγαλύτερη ποικιλία καινοτόμων επιλογών σχεδιασμού. Παρόλο που αυτός ο τύπος διαδικασίας έχει μειωθεί στις περισσότερες χώρες της ΕΕ με την πάροδο του χρόνου, τα στοιχεία του ARCH-E δείχνουν ότι στην Κροατία, Κύπρο, Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβενία και Ισπανία, οι ανοικτοί Α.Δ. αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη πλειοψηφία των διαδικασιών (Εικόνα 1.6). Η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ γραφείων διαφορετικών μεγεθών και τεχνογνωσίας είναι επίσης μια βιώσιμη στρατηγική για την εκπλήρωση των απαιτήσεων επιλεξιμότητας, όταν υπάρχουν, και την υποδοχή νέων ιδεών σχεδιασμού. Στην Κύπρο, όπου οι Α.Δ. οργανώνονται συχνά για σύνθετα έργα, προωθείται συχνά αυτή η στρατηγική: τόσο για την προστασία των κινδύνων του

πελάτη στην φάση υλοποίησης ενός έργου όσο και για να ευνοηθεί η συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού αρχιτεκτονικών γραφείων.

Πρόβλημα επενδύσεων

«[Η συμμετοχή σε ανοικτούς διαγωνισμούς] είναι αρκετά δύσκολη, για να είμαι ειλικρινής. Χρειάζεται χρόνος και πόροι για να κερδίσεις και, αν δεν τα καταφέρεις, απλά χάνεις πολλά χρήματα. Όταν δεν είχαμε υπαλλήλους, παίρναμε αυτό το ρίσκο, αλλά τώρα πια δεν μπορούμε».

Floor Frings – Werkstatt

Εάν τα κριτήρια επιλεξιμότητας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο φιλτράρισμα της πρόσβασης σε Α.Δ., ο οικονομικός κίνδυνος συμμετοχής έχει επίσης ισχυρό αντίκτυπο. Οι ερωτηθέντες τόνισαν ότι οι διαγωνισμοί γίνονται όλο και πιο απαιτητικοί, όχι μόνο όσον αφορά τις απαιτήσεις, αλλά και στο επίπεδο της κατάρτισης των υποβολών. **Τα φωτορεαλιστικά και οι απεικονίσεις, τα μοντέλα σχεδίου, οι πιστοποιήσεις βιωσιμότητας, οι απαιτήσεις BIM και η γραφειοκρατία αυξάνουν την επένδυση που πρέπει να αναλάβουν τα αρχιτεκτονικά γραφεία, περιορίζοντας παράλληλα τον αριθμό των γραφείων με επαρκή εργατικό δυναμικό και οικονομική ικανότητα.** Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, τα οργανωτικά μέρη πρέπει να θεωρούν ότι το έργο και η προσπάθεια των ομάδων θα πρέπει να κατευθύνονται κυρίως προς την πρόταση σχεδιασμού, και όχι προς την τεκμηρίωση και τους υπολογισμούς. Για να ευνοηθεί η συμμετοχή, όχι μόνο θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των Α.Δ., αλλά, ανάλογα με την εργασία, θα πρέπει να δοκιμαστούν διαφορετικοί μορφότυποι (π.χ. ανοικτοί Α.Δ. με διαδικασία ενός ή πολλαπλών σταδίων, Α.Δ. με προεπιλογή κ.λπ.). Αυτό θα ιεραρχούσε καλύτερα τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες, διευρύνοντας παράλληλα το φάσμα των ευκαιριών για τους αρχιτέκτονες.

Ένα επιτυχημένο παράδειγμα ενίσχυσης της προσβασιμότητας για διάφορες επαγγελματικές ομάδες είναι η σειρά διαγωνισμών IMPSOL στη Μητροπολιτική Περιοχή της Βαρκελώνης, η οποία συζητήθηκε στο Κεφάλαιο 3. Αυτό το μοντέλο Α.Δ., δομημένο σε δύο στάδια, επιτρέπει τη συμμετοχή από οποιαδήποτε αρχιτεκτονική ομάδα, μειώνοντας παράλληλα το μέγεθος της επένδυσης για τους συμμετέχοντες. Το πρώτο στάδιο διατηρεί ένα εννοιολογικό επίπεδο επεξεργασίας και μόνο στο δεύτερο στάδιο αναμένεται οι ομάδες να υποβάλουν λεπτομερέστερες προτάσεις, για τις οποίες αποζημιώνονται καταλλήλως. Το μοντέλο IMPSOL καταδεικνύει

ότι ακόμη και με ανοικτή επιλεξιμότητα, μπορούν να επιτευχθούν αποτελέσματα υψηλής ποιότητας.

Ποικιλομορφία και συμπερίληψη στους Α.Δ.

«Είναι σημαντικό να συμμετάσχω όχι μόνο στους διαγωνισμούς αλλά και στις κριτικές επιτροπές. Έχω μάθει πολλά από το να είμαι μέλος της κριτικής επιτροπής και να κατανοώ κάθε βήμα της διαδικασίας, από την αρχή μέχρι το τέλος.»

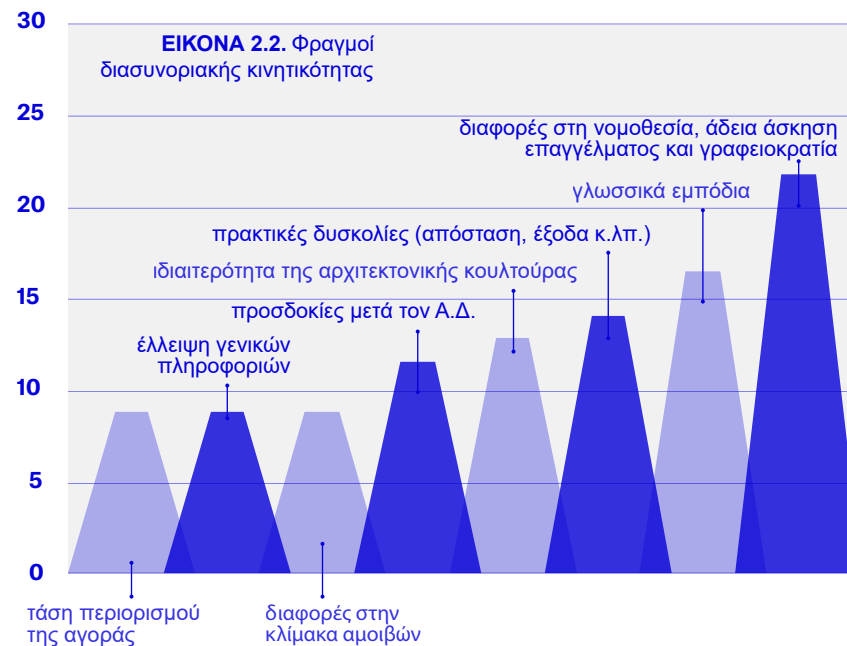
Melanie Karbasch – Architekt Melanie Karbasch ZT GmbH

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων του έργου ARCH-E, συζητήθηκε επίσης ο ρόλος του φύλου. Λόγω του όρου της ανωνυμίας που ισχύει για περισσότερους Α.Δ., οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ομόφωνα ότι το φύλο δεν επηρεάζει την προσβασιμότητα σε διαγωνισμούς σχεδιασμού. Ωστόσο, ορισμένοι από τους ερωτηθέντες επισήμαναν ότι σπάνια επιτυγχάνεται ίση εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών επαγγελματιών στην ευρύτερη διαδικασία του διαγωνισμού (συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης των κριτικών επιτροπών, των συμμετεχόντων και των ομάδων οργάνωσης). Το θέμα αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι λιγότερες γυναίκες κατέχουν ηγετικές θέσεις στον αρχιτεκτονικό και κατασκευαστικό τομέα από τους άνδρες ομολόγους τους.²⁹ **Ωστόσο, η ευκαιρία να συμπεριληφθεί μια πιο ποικιλόμορφη ομάδα επαγγελματιών** (λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία του φύλου, καθώς και την ηλικία και εθνικότητα) **στις κριτικές επιτροπές και τις διοργανωτικές διαδικασίες των Α.Δ. συνδέεται στενά με τη δικαιότερη προσβασιμότητα.** Με τον τρόπο αυτό δίδεται η δυνατότητα σε μια μεγαλύτερη ομάδα αρχιτεκτόνων να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις διαδικασίες και τη δυναμική των διαγωνισμών, με την προοπτική να αυξήσουν τις μελλοντικές πιθανότητες επιτυχίας τους σε Α.Δ..

2.2.1 Διασυνοριακή κινητικότητα σε ευρωπαϊκούς Α.Δ.

Εξετάζοντας το ποσοστό των ξένων ομάδων που συμμετέχουν στους διαγωνισμούς των χωρών εταίρων του ARCH-E, οι αριθμοί είναι εξαιρετικά χαμηλοί και σπάνια υπερβαίνουν το 10 % (Εικόνα 1.8). Τα δεδομένα αυτά δεν προκαλούν έκπληξη κατά την πρόσβαση σε διαγωνισμό μελετών σε χώρα διαφορετική από εκείνη

στην οποία εδρεύει το γραφείο, οι προκλήσεις αυξάνονται. Στα κοινά προβλήματα που σχετίζονται με τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας και τα οικονομικά κριτήρια, οι εν λόγω αρχιτέκτονες πρέπει να προσθέσουν τις δυσκολίες που σχετίζονται με **την εξεύρεση ανοικτών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, την υπέρβαση των γλωσσικών διαφορών, τους κανονισμούς και την κλίμακα των αμοιβών, καθώς και περαιτέρω πρακτικές προκλήσεις** (όπως ο χρόνος ταξιδιού και τα έξοδα) που αυξάνουν σημαντικά το μέγεθος της επένδυσής τους. Ορισμένοι ερωτηθέντες τόνισαν επίσης τη σημασία του πλαισίου και της τοπικής κουλτούρας στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, ιδίως για τις δημόσιες μελέτες. Δεδομένων των χρονικών περιορισμών ενός Α.Δ., είναι πολύ δύσκολο για τους μη τοπικούς αρχιτέκτονες να αποκτήσουν τις ίδιες γνώσεις με τους τοπικούς συναγωνιστές τους. Αυτό μπορεί να σημαίνει λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας στο εξωτερικό για τους συμμετέχοντες και περισσότερες αβεβαιότητες σχετικά με τις επαγγελματικές γνώσεις ξένων ομάδων για τους πελάτες.

Εικόνα 2.2: Διασυνοριακά εμπόδια κινητικότητας. Οι απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με τα κύρια εμπόδια που επηρεάζουν την απόφαση συμμετοχής σε Α.Δ. εκτός του εθνικού πλαισίου. (Το σχήμα δείχνει τον απόλυτο αριθμό απαντήσεων· είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις ανά ερωτηθέντα).

Διαφορετικές κλίμακες προσβασιμότητας

²⁹ Δείτε το «Career Tracker Tool» που αναπτύχθηκε για το έργο «Yes We Plan» το 2020: <https://yesweplan.eu/career-tracker/>

«Μιλάμε αγγλικά, γαλλικά και ισπανικά, οπότε, πιθανώς, θα μπορούσαμε να καλύψουμε το 80 % της παγκόσμιας αγοράς. Αλλά αυτή είναι η στρατηγική μας: τοποθετούμε τη Βαρκελώνη στο κέντρο ενός χάρτη και σχεδιάζουμε έναν κύκλο με μέγιστη ακτίνα πτήσης δύο ωρών. Αυτή είναι η αγορά μας.»

Miquel Lacasta – Archikubik

Η διασυνοριακή μετακίνηση για την είσοδο σε ένα Α.Δ. συνεπάγεται διάφορες πρακτικές δυσκολίες που σχετίζονται με το μέγεθος και την ικανότητα των γραφείων. Αυτό μπορεί να επηρεάσει ορισμένους υπηκόους περισσότερο από άλλους. Οι συμμετέχοντες από την Κύπρο, για παράδειγμα, τόνισαν τη γεωγραφική απόσταση του νησιού και τη χαμηλότερη διαθεσιμότητα μέσω μεταφοράς ως βασικό περιορισμό για τη συμμετοχή σε άλλους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς της ΕΕ. Αντίθετα, οι αναθέτουσες αρχές σε λιγότερο ανταγωνιστικά από οικονομική άποψη κράτη μέλη δυσκολεύονται να προσελκύσουν μακρινούς συμμετέχοντες λόγω της χαμηλότερης αξίας των αμοιβών. **Μια σημαντική πτυχή που προέκυψε από τις συζητήσεις με εμπειρογνώμονες των Α.Δ. είναι η επιτυχία της διασυνοριακής κινητικότητας και των συνεργασιών σε περιφερειακή κλίμακα μεταξύ γειτονικών χωρών της ΕΕ**, όπου οι γλώσσες, πολιτισμοί, οικονομίες και οικοδομικές πρακτικές είναι συχνά παρόμοιες. Υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων αυτών, μπορεί να αξίζει τον κόπο να επανεξεταστούν οι προκλήσεις και οι φιλοδοξίες των Α.Δ. σε επίπεδο ΕΕ και να διερευνηθούν οι δυνατότητες νέων μοντέλων διαγωνισμών μεταξύ γειτονικών χωρών και περιφερειών.

Η σημασία του Δικτύου ARCH-E

Η βελτίωση της διασυνοριακής ανταλλαγής σε Α.Δ. δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τα συμφέροντα των αρχιτεκτόνων, αλλά συνεπάγεται **επίσης τη δέσμευση των αναθετουσών αρχών και των οργανωτικών φορέων να εμπλέξουν διεθνείς οργανισμούς και να κάνουν μια πρόσκληση διεθνώς ορατή και κατανοητή**. Αυτό συμβαίνει συχνά στην περίπτωση διαγωνισμών για έργα με παγκόσμια απήχηση και σε πολύ μεγάλες επενδύσεις. Ωστόσο, στους συνήθεις Α.Δ. το σύστημα τείνει να διατηρεί μια τοπική προοπτική, η οποία εκδηλώνεται στη σύνθεση των κριτικών επιτροπών και των οργανωτικών ομάδων, στη γλώσσα των εγγράφων και των απαιτούμενων στοιχείων υποβολής, καθώς και στα αποτελέσματα των προεπιλογών και των νικητήριων έργων που παρουσιάζουν στην πλειονότητα τους τοπικά αρχιτεκτονικά γραφεία.

Για να ξεπεραστεί αυτή η πρόκληση και να γεφυρωθούν τα αναπόφευκτα κενά

γνώσης, οι ξένες αρχιτεκτονικές ομάδες μπορούν να βασίζονται στη συνεργασία με τοπικούς εταίρους. Ενώ ορισμένα γραφεία έχουν ένα καθιερωμένο δίκτυο διεθνών συνδέσεων, για τα γραφεία που δεν διαθέτουν εκτεταμένη εμπειρία εκτός της χώρας τους, αυτό μπορεί να αποτελέσει πρόσθετη δυσκολία. Οι ερωτηθέντες (10) τόνισαν ότι **η ύπαρξη πλατφόρμας για τη δημιουργία συνδέσεων με άλλους επαγγελματίες θα διευκόλυνε σίγουρα τη συνεργασία και θα δημιουργούσε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους διασυνοριακούς διαγωνισμούς**. Στο πλαίσιο αυτό, το έργο ARCH-E στοχεύει στη δημιουργία ενός διεθνούς δικτύου που όχι μόνο προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών αρχιτεκτόνων, αλλά και συνδέει αρχιτεκτονικούς συλλόγους και φορείς εκπροσώπησης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί μια μακροπρόθεσμη δέσμευση για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης για τους Α.Δ. πέρα από τα εθνικά σύνορα.

2.3 Ποιότητα: Βασικά στοιχεία για Α.Δ. υψηλής ποιότητας

Τον Ιανουάριο του 2018, τα Ευρωπαϊκά Υπουργεία Πολιτισμού συναντήθηκαν στο Νταβός της Ελβετίας και υπέγραψαν τη **Διακήρυξη του Νταβός**. Αυτό το έγγραφο υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο του πολιτισμού στην παραγωγή ενός δομημένου περιβάλλοντος «που χαρακτηρίζεται από την υψηλή βιωτική ποιότητα, πολιτιστική πολυμορφία, ατομική και συλλογική ευημερία, κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή, και οικονομική αποδοτικότητα».³⁰ Μέσα από την έννοια του Baukultur, ο πολιτισμός συνδέεται με το σχεδιασμό και την κατασκευή κτιρίων, πόλεων, υποδομών, δημόσιων χώρων και τοπίων. **Η Διακήρυξη του Νταβός καλεί τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους φορείς λήψης αποφάσεων να υιοθετήσουν νέα μέσα που θα δίνουν προτεραιότητα σε πολιτισμικές και βιώσιμες προσεγγίσεις** για την ανάπτυξη του περιβάλλοντος διαβίωσης σε διάφορες κλίμακες. Από αυτή την άποψη, **οι Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί (Α.Δ.) είναι ένα κρίσιμο εργαλείο για τον εντοπισμό ποιοτικών λύσεων για αρχιτεκτονικές και αστικές προκλήσεις**.

Οι Α.Δ. δεν ανταποκρίνονται μόνο στις λειτουργικές και τεχνικές απαιτήσεις, αλλά ενθαρρύνουν τις συζητήσεις σχετικά με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, αναγνωρίζοντας την πολιτιστική αξία και την ικανότητά του να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές και ψυχολογικές ανάγκες των ανθρώπων. Για την καλύτερη επίτευξη των στόχων της Διακήρυξης του Νταβός και την ενσωμάτωση των αρχών του Baukultur στα σχεδιαστικά αποτελέσματα (διακυβέρνηση, λειτουργικότητα, περιβάλλον, οικονομία, ποικιλομορφία, πλαίσιο, αίσθηση του τόπου και αισθητική³¹) η ποιότητα των διαδικαστικών πτυχών των Α.Δ. είναι υψίστης σημασίας. Όταν ρωτήθηκαν σχετικά

³⁰ Διακήρυξη του Νταβός, 2018: 8.

³¹ Ελβετικό Ομοσπονδιακό Γραφείο Πολιτισμού, 2021.

με τα στοιχεία που επηρεάζουν περισσότερο την ποιότητα των διαδικασιών ενός διαγωνισμού, οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις εξέφρασαν παρόμοιες απόψεις. **Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες προσδιόρισαν ότι η σύντομη έκθεση προκήρυξης του διαγωνισμού (50 %) και η σύνθεση της κριτικής επιτροπής (67 %) έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην ποιότητα τόσο των διαδικασιών όσο και των αποτελεσμάτων.** Αλλά τι καθορίζει την υψηλή ποιότητα της σύντομης έκθεσης προκήρυξης και της κριτικής επιτροπής;

Δίνοντας χώρο για δημιουργικότητα

«Η προκήρυξη πρέπει να είναι σαφής στον ορισμό του αντικειμένου μελέτης, όχι στον ακριβή αριθμό των τετραγωνικών μέτρων».

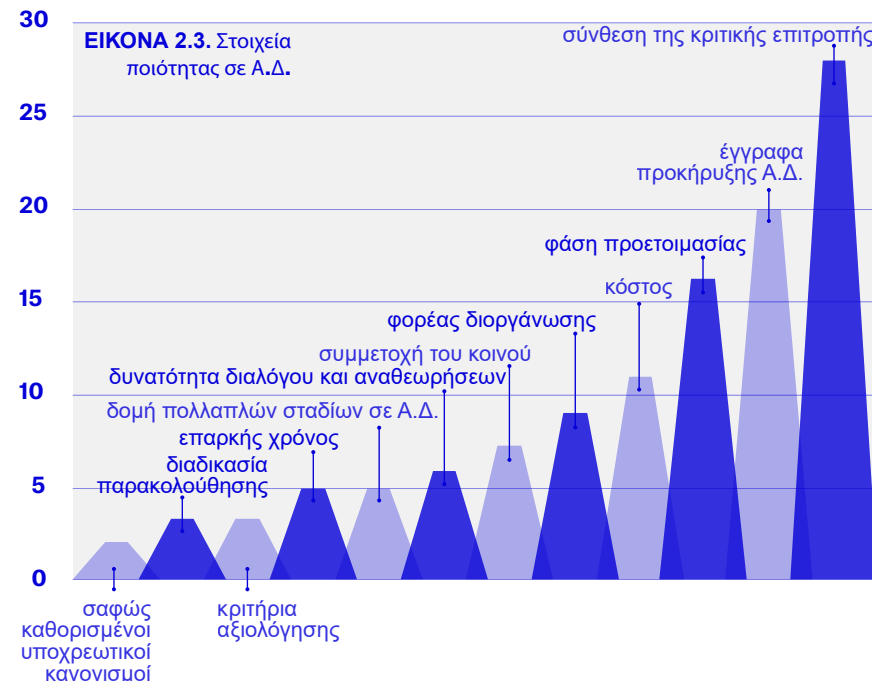
Mojca Gregorski – KONTRA Arhitekti

Το προκήρυξη είναι το πρώτο μέσο επικοινωνίας μεταξύ των αναθετουσών αρχών και των ομάδων σχεδιασμού. Πρέπει να επικοινωνεί τις προσδοκίες, τα οράματα και τα αιτήματα του πελάτη σε γλώσσα κατανοητή από αρχιτεκτονικής άποψης. **Μια ορθή προκήρυξη διαγωνισμού θα πρέπει να προσδιορίζει το έργο χωρίς να διακυβεύεται το δημιουργικό δυναμικό των προτάσεων.** Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με την αναμενόμενη σχεδιαστική λύση (προτείνοντας περιορισμένο φάσμα επιλογών σχεδιασμού), αλλά να επικεντρώνεται σε ακριβείς ερωτήσεις: ποιο είναι το θέμα που διακυβεύεται; Ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη από περιβαλλοντική και κοινωνική σκοπιά; Ποιες πτυχές έχουν ιδιαίτερη σημασία για το έργο και ποια βαρύτητα αποδίδεται σε κάθε μια από αυτές;

Για να επιτευχθεί η διατύπωση μιας λεπτομερούς και υψηλής ποιότητας προκήρυξης, ο κατάλληλος χρόνος προετοιμασίας είναι εξαιρετικά σημαντικός.

Αυτό προϋποθέτει επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, αρκετούς γύρους αναθεώρησης και συζητήσεων από επιμελητήρια και εμπειρογνώμονες Α.Δ., συμμετοχή των μελλοντικών χρηστών του έργου και υποστήριξη από εξειδικευμένα αρχιτεκτονικά γραφεία. Η συνεργασία με εξωτερικά αρχιτεκτονικά γραφεία, που εφαρμόζεται συχνά στις γερμανικούς Α.Δ., αναγνωρίζεται από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις ως μια ιδιαίτερα επιτυχημένη στρατηγική για την επίτευξη όχι μόνο μιας ορθής προκήρυξης αλλά και μιας καλά δομημένης διαδικασίας Α.Δ.. Ένα άλλο καλό παράδειγμα προετοιμασίας προέρχεται από την Ελβετία, όπου οι προκαταρκτικές μελέτες, οι αναλύσεις χώρων και τα δοκιμαστικά σχέδια συνήθως προηγούνται της προκήρυξης του πραγματικού Α.Δ. από μη ανώνυμες επιτροπές μελετών (ρυθμιζόμενες από το έγγραφο SIA/143). Οι μελέτες αυτές,

που εκπονούνται από αρχιτεκτονικά γραφεία ή/και επαγγελματίες, μεταφράζουν την σύνοψη του διαγωνισμού σε χωρικές έννοιες και παρέχουν κατευθύνσεις στους συμμετέχοντες του Α.Δ. για να εισέλθουν στη δημιουργική διαδικασία και να αναπτύξουν καινοτόμες προτάσεις.

Εικόνα 2.3: Στοιχεία ποιότητας σε Α.Δ.. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες στις συνεντεύξεις, η υψηλή ποιότητα στην σύνθεση της κριτικής επιτροπής και οι ορθές κατευθυντήριες γραμμές ενός Α.Δ. έχουν κεντρικό ρόλο στην εξασφάλιση της ποιότητας των αποτελεσμάτων του Α.Δ.. Το κόστος, σε αυτό το πλαίσιο, αναφέρεται στην κατάλληλη εκτίμηση του προϋπολογισμού του έργου. (Οι εικόνα δείχνει τον απόλυτο αριθμό απαντήσεων· είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις ανά ερωτηθέντα).

Ζήτημα Δέσμευσης

«Δεν νομίζω ότι [η σύνθεση της κριτικής επιτροπής] έχει να κάνει απαραίτητα με την επαγγελματική εμπειρία. Μάλλον σχετίζεται με το αίσθημα ευθύνης απέναντι στο δημόσιο συμφέρον».

Roman Šilje – Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κροατίας

Η αξιολόγηση των αρχιτεκτονικών έργων είναι ένα σύνθετο έργο που απαιτεί την ικανότητα ενσωμάτωσης ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων, από την εκτίμηση του κόστους για τον προϋπολογισμό του έργου έως τη συνολική αισθητική, λειτουργική, κοινωνική και περιβαλλοντική αξία των προτάσεων. Οι περισσότερες κατευθυντήριες γραμμές των Α.Δ. στις χώρες εταίρους ορίζουν τους επαγγελματίες αρχιτέκτονες ως την πλειοψηφία των μελών της κριτικής επιτροπής. Η προσέγγιση αυτή διασφαλίζει ότι η αρχιτεκτονική ποιότητα παραμένει το κύριο κριτήριο αξιολόγησης και δεν τίθενται πρώτα τα πολιτικά ή/και οικονομικά συμφέροντα.

Ωστόσο, οι **διεπιστημονικές μέθοδοι** και η συμμετοχή συμβούλων και κριτών που δεν ανήκουν στον κλάδο της αρχιτεκτονικής γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς. Μια τέτοια προσέγγιση **υποστηρίζει τη φάση της αξιολόγησης από διαφορετικές οπτικές γωνίες, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρύτερες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον του**. Οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις και συνεργασίες ευθυγραμμίζονται με τη Διακήρυξη του Νταβός, η οποία τονίζει ότι η υψηλής ποιότητας Baukultur μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω διεπιστημονικού διαλόγου και πολυτομεακής συνεργασίας. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό η εμπειρία των μελών της κριτικής επιτροπής όχι μόνο να περιλαμβάνει γνώση των στόχων του Α.Δ., αλλά και να αποδεικνύει **αφοσιωμένη στάση και όραμα αιχμής για την ποιότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης**. Συνιστάται επίσης η ποικιλομορφία και η αλλαγή, ιδίως η ποικιλομορφία των φύλων και των γενεών, στο πλαίσιο των κριτικών επιτροπών. Φέρνει νέες προοπτικές στη συζήτηση, ενώ επιτρέπει σε περισσότερους επαγγελματίες της αρχιτεκτονικής να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις διαδικασίες Α.Δ., αυξάνοντας τις πιθανότητες επιτυχίας τους σε μελλοντικούς διαγωνισμούς.

Ποιότητα ως συλλογική λογική

Η λήψη αποφάσεων σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς συνεπάγεται πολυπλοκότητα και αβεβαιότητα. Οι υποβληθέντες μελέτες, επομένως, το έχουν αντιληφθεί ως μια διαδικασία δημιουργίας νοημάτων για να υποδείξουν τη κατασκευή μιας κοινής αντίληψης μεταξύ μιας ομάδας φορέων, η οποία φέρει διαφορετικές ανάγκες και προσδοκίες. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν αφορούν μόνο ποσοτικά κριτήρια και συστήματα αξιολόγησης, αλλά απαιτούν την ενσωμάτωση ποιοτικών κριτηρίων. Παρόλο που η πολυπλοκότητα του σχεδιασμού περιλαμβάνει τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές παραμέτρους, τα συστήματα αξιολογήσεων στους Α.Δ. χρησιμοποιούνται συχνά ως στρατηγικές αποφυγής κινδύνων και συχνά θεωρούνται πιο διαφανή. Κατά συνέπεια, οι εκθέσεις των κριτών μπορούν να υποστηρίξουν από μια νομική και αποδεικτική γλώσσα για να τεκμηριώσουν την απόφασή τους.

Ενώ πρέπει να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες απαιτήσεις και τα αιτήματα του πελάτη θα πρέπει να έχουν συγκεκριμένη βαρύτητα, **η αξιολόγηση των σχεδίων θα πρέπει**

να δημιουργήσει την ευκαιρία για ανοικτή συζήτηση, ώστε να τεθούν στο προσκήνιο εκείνα τα ποιοτικά στοιχεία που δεν μπορούν να προσδιοριστούν ποσοτικά. Με τον τρόπο αυτό αναγνωρίζεται ότι μια συλλογική διαδικασία “making sense” δεν είναι λιγότερο αντικειμενική από ένα αριθμητικό σύστημα, αλλά μάλλον διεξοδική και πληρέστερη.³² Μια τέτοια θέση απαιτεί την κατανομή του χρόνου για τη συζήτηση, την επανεξέταση και αξιολόγηση των έργων. Μπορεί επίσης να παρέχει στους συμμετέχοντες ακριβή ανατροφοδότηση, η οποία να αποτελέσει σημαντικό καθοριστικό παράγοντα για την πρόληψη επίσημων καταγγελιών. **Η δυνατότητα μιας πιο ανοικτής συζήτησης, όχι μόνο μεταξύ των κριτών αλλά και μεταξύ της κριτικής επιτροπής και των συμμετεχόντων, αναφέρθηκε ως θετική εμπειρία σε Α.Δ.** Στη Γερμανία και το Βέλγιο η πρακτική αυτή σε Α.Δ. είναι ήδη συνήθης πριν από την υποβολή των συμμετοχών, παράλληλα με μια πρόσθετη δυνατότητα διαλόγου κατά τη φάση του διαγωνισμού (δηλαδή συστάσεις της κριτικής επιτροπής) κρίνεται ιδιαίτερα επωφελής. Η τακτική αυτή μπορεί να βοηθήσει στη γεφύρωση του χάσματος επικοινωνίας μεταξύ πελατών και αρχιτεκτόνων, να υποστηρίξει τους συμμετέχοντες να αναπτύξουν περαιτέρω το έργο τους και να μεταδώσουν καλύτερα το σχεδιαστικό τους όραμα.

2.3.1 Δικαιοσύνη: Υψηλής ποιότητας και δίκαιες συνθήκες για αρχιτέκτονες

Όσον αφορά την κριτική στους διαγωνισμούς σχεδιασμού, η πιο δυνατή και διαδεδομένη άποψη στην αρχιτεκτονική κοινότητα είναι ότι οι Α.Δ. είναι συχνά πολύ επικίνδυνοι για τα αρχιτεκτονικά γραφεία.³³ **Ακόμα και όταν τα έξοδα αποζημιώνονται για όλους τους συμμετέχοντες, το ποσό συνήθως υπολείπεται της κάλυψης των πραγματικών εξόδων των γραφείων.** Οι ερωτηθέντες του ARCH-E επιβεβαίωσαν το πρόβλημα αυτό, ιδίως σε ανοικτούς διαγωνισμούς ή Α.Δ. με μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων, στους οποίους η αμοιβή σπάνια αντιστοιχεί στο πραγματικό παραγόμενο έργο. Μεταξύ των χωρών που παρέχουν επαρκέστερη αμοιβή και βραβεία, οι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις ανέφεραν τους γαλλικούς και ελβετικούς Α.Δ., αν και τόνισαν επίσης τον ιδιαίτερα απαιτητικό χαρακτήρα τους όσον αφορά τα παραδοτέα. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, οι Α.Δ. πολλαπλών σταδίων μπορούν να προσφέρουν έναν συμβιβασμό μεταξύ της ανοικτής προσβασιμότητας στο πρώτο στάδιο και ενός κατάλληλου επιπέδου επεξεργασίας που θα ζητείται σταδιακά κατά τη διάρκεια των επόμενων φάσεων του διαγωνισμού. Τέλος, οι Ολλανδοί ερωτηθέντες τόνισαν ότι οι διαγωνισμοί που διοργανώνονται από ιδιώτες πελάτες επιτρέπουν συχνά τη διαπραγμάτευση των όρων αμοιβής- δυνατότητα που σπάνια συμβαίνει με τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές.

³²Ο.π.

³³Appenzeller, 2023; Hurst, 2018; Schade-Bünsow, 2015.

Κατά την ανάλυση των διαφόρων στρατηγικών και προσεγγίσεων, **θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σημαντικές οικονομικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του εθνικού ποσοστού αμοιβών σε σχέση με το συνολικό κόστος κατασκευής.** Η ανάγκη για ένα κατάλληλο σύστημα υπολογισμού των αρχιτεκτονικών αμοιβών στους διαγωνισμούς αναγνωρίζεται σε διασυνοριακό επίπεδο. Για παράδειγμα, οι Ισπανοί και Ούγγροι ερωτηθέντες επισήμαναν ότι η αυξανόμενη πολυπλοκότητα τόσο των Α.Δ. όσο και των κατασκευαστικών εργασιών (λόγω παραγόντων όπως οι ενεργειακές πιστοποιήσεις, απαιτήσεις BIM, ψηφιοποίηση, συντήρηση κ.λπ.) απαιτεί την έγκαιρη αναθεώρηση των υφιστάμενων κλιμάκων αρχιτεκτονικών αμοιβών σε εθνικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη τις εμπειρίες, τις απόψεις και τα παραδείγματα διαφόρων χωρών, είναι προφανές ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να κάνουν περισσότερα για την ενίσχυση της δίκαιης αμοιβής στις υπηρεσίες αρχιτεκτονικού σχεδιασμού σε δημόσιες και ιδιωτικές αναθέσεις μέσω των Α.Δ.. Η πρόκληση έγκειται στην εξεύρεση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της δίκαιης αμοιβής των αρχιτεκτόνων και του εύλογου κόστους για τις αναθέτουσες αρχές. Αυτό είναι σημαντικό προκειμένου να διασφαλιστεί με την πάροδο του χρόνου η συνεπής εφαρμογή των Α.Δ. και να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε νέες συμβάσεις για έναν αυξανόμενο αριθμό επαγγελματιών.

Εστίαση στις ιδέες

«Συχνά συζητάμε για τη μείωση του αριθμού των παραδοτέων, αλλά, κατά τη γνώμη μου, δεν έχει σημασία: η κύρια εργασία συνίσταται στον χρόνο που επενδύετε για να καταλήξουμε στη νικητήρια ιδέα».

Andres Schenker – Schenker Salvi Weber Architekten

Ένας τρόπος για να αντιμετωπιστεί η δυσανάλογη σχέση μεταξύ της εργασίας των αρχιτεκτόνων και της αμοιβής τους είναι μέσω μιας πιο προσεκτικής προσέγγισης στην παραγωγή ιδεών. **Ο στόχος των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών (Α.Δ.) είναι να βρεθεί η καλύτερη σχεδιαστική λύση για μια δεδομένη εργασία.** Αυτό περιλαμβάνει τον εντοπισμό της καλύτερης ιδέας και της συνολικής στρατηγικής σχεδιασμού μεταξύ των προτάσεων, αλλά δεν απαιτεί λεπτομερή περιγραφή όλων των απαντήσεων σε πολύ προκαταρκτικό στάδιο. Υπό την έννοια αυτή, **οι διαγωνισμοί πολλαπλών σταδίων μπορεί να αντιπροσωπεύουν μια βιώσιμη στρατηγική για δικαιότερες διαδικασίες Α.Δ..** Μια διαδικασία πολλαπλών σταδίων επιτρέπει στον διαγωνισμό να αυξήσει σταδιακά το επίπεδο πολυπλοκότητας, μειώνοντας παράλληλα τον αριθμό των συμμετεχόντων.

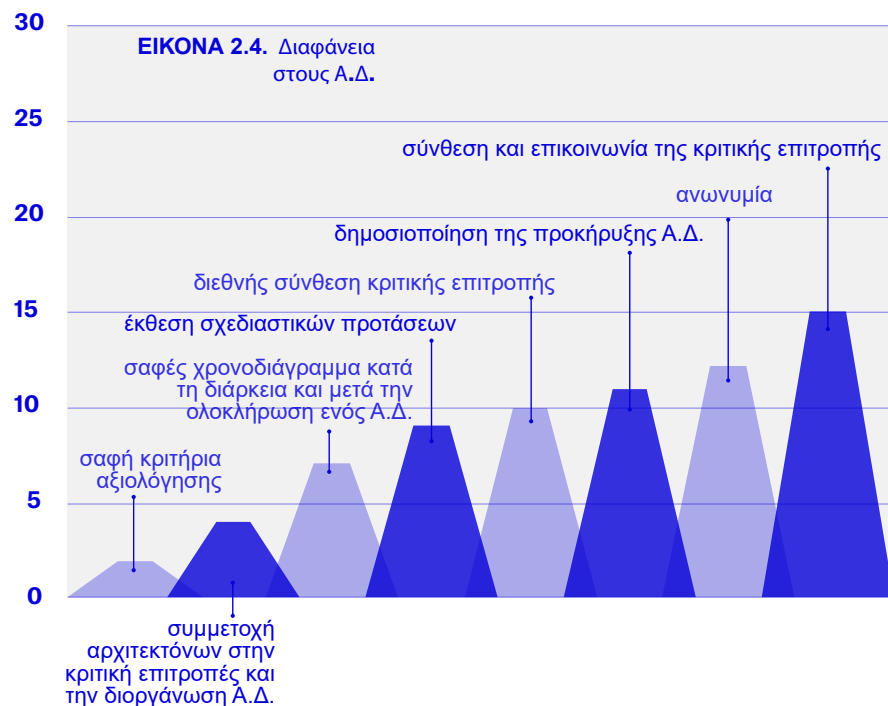
Επιπλέον, οι απλοποιημένες γραφειοκρατικές διαδικασίες και η περιορισμένη γραφειοκρατία μπορούν να συμβάλουν θετικά στη μείωση του όγκου της εργασίας, επιτρέποντας στις αρχιτεκτονικές ομάδες να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στην ανάπτυξη του σχεδιασμού. Όσον αφορά τα συγκεκριμένα παραδοτέα, η γνώμη των ερωτηθέντων ποικίλλει σημαντικά: από εκείνους που προτείνουν σκίτσα και οράματα σε εκείνους που πιστεύουν ότι οι φωτορεαλιστικές απεικονίσεις μπορούν να παρουσιάσουν καλύτερα το σχέδιό τους. Ενώ ένας Α.Δ. θα πρέπει να επιτρέπει στους συμμετέχοντες να παρουσιάζουν τις προτάσεις τους κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει καλύτερα την καλλιτεχνική τους έκφραση, είναι επίσης σημαντικό να περιοριστεί και να καθοριστεί επακριβώς ο αριθμός των παραδοτέων, ώστε να διασφαλιστεί μια πιο ισότιμη και δικαιότερη αξιολόγηση.

2.4 Διαφάνεια: Ξεκινώντας με το Exchange

Παράλληλα με την ίση μεταχείριση και απαγόρευση των διακρίσεων, η διαφάνεια αποτελεί μια από τις βασικές αρχές που ορίζουν την ηθική διεξαγωγή των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων.³⁴ Στους ευρωπαϊκούς Α.Δ., η ορθή εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας αναδεικνύει ένα επιπλέον επίπεδο πολυπλοκότητας. Η ιδιαιτερότητα των αρχιτεκτονικών και διαγωνιστικών αρχών των κρατών μελών καθιστά τη διαδικασία του διαγωνισμού πιο αδιαφανή στα μάτια των μη τοπικών συμμετεχόντων. Οι Α.Δ. είναι επίσης ένα εξαιρετικά πολιτικό ζήτημα και, ως εκ τούτου, η γνώση των ατόμων που εμπλέκονται, οι προσδοκίες τους και οι θέσεις τους για το μέλλον του έργου μπορεί να παραμείνουν κρυφές από όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με το πλαίσιο. Οι πτυχές αυτές αντιπροσωπεύουν **ένα σύνολο πληροφοριών και άγραφων κανόνων που δεν είναι εύκολα προσβάσιμα από το εξωτερικό και κινδυνεύουν να θέσουν σε κίνδυνο την επιτυχία των ξένων ευρωπαϊών συμμετεχόντων.** Γενικά, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μια ορισμένη δόση προκατάληψης συνδέεται στενά με την άγνοια και την έλλειψη γνώσης των τοπικών συστημάτων διαγωνισμών από τη σκοπιά τόσο των συμμετεχόντων όσο και των πελατών.

Η διαφάνεια των διαδικασιών και της δυναμικής των Α.Δ. σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ένα πολύπλοκο έργο. Μέσω της παρούσας μελέτης, η οποία παρουσιάζει πολιτικές και πρακτικές επιλεγμένων κρατών μελών της ΕΕ, **το Έργο ARCH-E εγκαινιάζει μια συζήτηση μεταξύ διαφόρων χωρών και εμπειρογνομώνων σε θέματα Α.Δ. για να ενισχύσει τη γνώση, την εμπειρία και την ανταλλαγή πληροφοριών ως αφετηρία για μια πιο διαφανή κουλτούρα διαγωνισμών στην ΕΕ.**

³⁴ Βλέπε άρθρο 40 και 76 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ της ΕΕ.

Εικόνα 2.4: Διαφάνεια στους Α.Δ.. Η γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με τα στοιχεία που διευκολύνουν και διασφαλίζουν διαφανείς διαδικασίες και πρακτικές Α.Δ.. (Η εικόνα δείχνει τον απόλυτο αριθμό απαντήσεων· είναι δυνατές πολλαπλές απαντήσεις ανά ερωτηθέντα).

Αρμοδιότητες των ενδιαφερομένων μερών των Α.Δ.

«Για να διασφαλίσουμε τη διαφάνεια, πρέπει να εργαστούμε για κάθε λεπτομέρεια, κάνοντας τα πράγματα πιο ξεκάθαρα και εύκολα».

Edda Kurz – Kurz Architekten GbR

Η διασφάλιση της διαφάνειας ενός Α.Δ. είναι μια προσπάθεια που περιλαμβάνει ολόκληρη τη διαδικασία του διαγωνισμού, από το στάδιο προετοιμασίας έως τις διαπραγματεύσεις μετά την απόφαση ανάθεσης. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών πρακτικών υποβολής προσφορών απαιτούν να μην θεωρείται

δεδομένη καμία πτυχή της διαδικασίας, αλλά οι αναθέτουσες αρχές και όλα τα μέρη που συμμετέχουν στην διοργάνωση να καταβάλουν πρόσθετες προσπάθειες για να καταστήσουν τη διαδικασία όσο το δυνατόν πιο διαφανή. Για τον λόγο αυτό, **είναι ζωτικής σημασίας ο σαφής ορισμός όλων των βημάτων (πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον Α.Δ.), καθώς και η ορθή προώθηση και προσβασιμότητα της προκήρυξης**, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής προσβασιμότητας, στις ειδικές πλατφόρμες. Οι ερωτηθέντες τόνισαν **επίσης τη σημασία της διατήρησης της ανωνυμίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας**, τόσο σε μεμονωμένα όσο και σε πολλαπλά στάδια. Αν και συχνά θεωρείται βασική αρχή, η ανωνυμία είναι ιδιαίτερα δύσκολη στις μικρότερες χώρες και κοινότητες, λόγω της άμεσης αναφοράς σε έργα τοπικού χαρακτήρα, του χαρακτήρα σχεδίασης και της γενικής προσέγγισης των έργων του εκάστοτε αρχιτεκτονικού γραφείου.

Τέλος, ένας σημαντικός κίνδυνος διαφάνειας έγκειται στις σημαντικές διαφορές όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες που διέπουν τα δικαιώματα του δημιουργού, τις διαπραγματεύσεις που οδηγούν στην τεκμηρίωση του έργου και στην υπογραφή συμβάσεων. **Για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των αρχιτεκτόνων και τη διασφάλιση δίκαιων και διαφανών όρων ανάθεσης, οι επαγγελματικοί οργανισμοί πρέπει να συμμετέχουν στην εποπτεία των διαγωνισμών**. Ως ορθή πρακτική, τα επιμελητήρια της Αυστρίας και της Σλοβενίας έχουν αναπτύξει ένα σύστημα για την καταχώριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των διαδικασιών Α.Δ. (στην καθομιλουμένη ονομάζονται συστήματα «traffic light»). Η μέθοδος αυτή παρέχει στους αρχιτέκτονες σχετικές συμβουλές και πληροφορίες αναφορικά με τους κινδύνους και τα οφέλη συγκεκριμένων διαδικασιών, οι οποίες δεν διοργανώνονται από τα αντίστοιχα Επιμελητήρια (ιδίως στην περίπτωση της Σλοβενίας) και ενδέχεται να μην συμμορφώνονται με τους σχετικούς κανόνες διεξαγωγής διαγωνισμών. Ομοίως, ο Ελβετικός Σύλλογος Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων έχει αναπτύξει μια ελεύθερη διαδικασία αναθεώρησης που οδηγεί στην εφαρμογή επίσημης σφραγίδας στα έγγραφα Α.Δ., η οποία πιστοποιεί τη συμμόρφωση με το διάταγμα SIA/142, όπως αναφέρεται στο Κεφάλαιο 3.

Διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων

Οι φάσεις αξιολόγησης και ανάθεσης των Α.Δ. διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαφάνεια. Όπως τόνισαν 15 ερωτηθέντες, **η επικοινωνία της ταυτότητας, του ιστορικού, της τεχνογνωσίας και του ρόλου των μελών της κριτικής επιτροπής αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη διασφάλιση μιας αξιόπιστης διαδικασίας**. Συνεπώς, ένας σαφής ορισμός των κριτηρίων αξιολόγησης από την αρχή συμβάλλει στην τεκμηρίωση της απόφασης και της διαδικασίας επιλογής της κριτικής επιτροπής μέσω των ειδικών εκθέσεων. Η ποικιλομορφία εντός των επιτροπών σε τοπικό επίπεδο συμβάλλει στην εξασφάλιση της ποιότητας και ανοίγει

τη συζήτηση γύρω από τις αρχιτεκτονικές μελέτες. Η διεύρυνση της ανταλλαγής απόψεων σε διεθνές κοινό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι ιδιαίτερα επωφελής. **Η πρόσκληση μη τοπικών μελών στην κριτική επιτροπή δείχνει τη δέσμευση των πελατών και των διοργανωτών Α.Δ. για ευρωπαϊκό άνοιγμα και αναγνωρίζεται ως μια διαφανής πρακτική, η οποία ενθαρρύνει τους ξένους επαγγελματίες να συμμετάσχουν σε Α.Δ..**

«Μέσα από μια ανοικτή συζήτηση, μπορεί να δημιουργηθεί διαφάνεια».

Thomas Zinterl – Zinterl Architekten ZT GmbH

Δεδομένων των σπάνιων ευκαιριών επικοινωνίας μεταξύ των διαγωνιζομένων, κριτικής επιτροπής, πελατών και κοινοτήτων στις διαδικασίες Α.Δ., είναι δύσκολο να καταστεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων πιο ξεκάθαρη σε όλους. Μια καλή ευκαιρία μπορεί να δωθεί σε εκθέσεις και δημόσιες συζητήσεις μεταξύ των μελών της κριτικής επιτροπής και αρχιτεκτονικών ομάδων, μετά την απόφαση ανάθεσης. Μέσω αυτών, **τα οφέλη της διαφάνειας δεν κλείνονται πίσω από τις πόρτες του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, αλλά επεκτείνονται σε ολόκληρη την κοινότητα των χρηστών.** Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν οι πολίτες στη διαδικασία Α.Δ. και να ενισχυθεί η συμφωνία με το αποτέλεσμα του σχεδιασμού, όπως αποδεικνύεται από την εμπειρία της εκπαιδευτικής πανεπιστημίουπολης Luise Büchner και του πολιτιστικού χωριού Λέμπα που παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 3. Οι συμμετοχικές πρακτικές, οι δημόσιες συζητήσεις και οι εκθέσεις έχουν τη δυνατότητα **να ενισχύσουν την αίσθηση του ανήκειν και τη δέσμευση για τη βελτίωση του περιβάλλοντος διαβίωσης, αναγνωρίζοντας την αξία των Α.Δ. για ένα υψηλής ποιότητας Baukultur.**

2.5 Τα οφέλη και οι κίνδυνοι των ευρωπαϊκών Α.Δ.: Οι προοπτικές των ενδιαφερομένων μερών

Οι παράμετροι των Α.Δ. που έχουν παρουσιαστεί μέχρι στιγμής (κανονισμοί και βιωσιμότητα, εθνική και διασυνοριακή προσβασιμότητα, ποιότητα και διαφάνεια) αναδεικνύουν τα δυνατά σημεία και τους τομείς βελτίωσης των συστημάτων διαγωνισμών ενόψει μιας πιο ανοικτής αγοράς της ΕΕ σε Α.Δ.. Από την ανάλυσή τους προκύπτει ότι, η επανεξέταση της κλίμακας των διαγωνισμών σχεδιασμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο απαιτεί από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς να αναλάβουν

την ευθύνη για την αυξανόμενη πολυπλοκότητά τους. Στην τελευταία ενότητα συζητούνται οι κίνδυνοι και τα οφέλη των αναθετουσών αρχών, διοργανωτών Α.Δ., αρχιτεκτόνων και της κοινότητας των χρηστών στη δεσμευτική προσπάθεια για την οικοδόμηση μιας διακρατικής κουλτούρας αρχιτεκτονικών διαγωνισμών.

Επενδυτικά οφέλη για τις αναθέτουσες αρχές

Η αυξημένη πολυπλοκότητα των ανοικτών Α.Δ. επηρεάζει διάφορες πτυχές της διαδικασίας ανταγωνισμού. Αυτό περιλαμβάνει τη διεθνοποίηση της διαδικασίας, όχι μόνο με τη συμμετοχή ξένων ομάδων συμμετεχόντων, αλλά και μέσω της πιθανής συμμετοχής μη τοπικών εμπειρογνομόνων, κριτών και συμβούλων και της μετάφραση των εγγράφων. Στην ουσία, αυτό σημαίνει ότι δίνεται προτεραιότητα στο άνοιγμα και την ευελιξία έναντι των παραδοσιακών μεθόδων. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να θεωρηθεί ότι προκαλούν πρόσθετες δεσμεύσεις κόστους και χρόνου, καθώς και πιθανές δυσκολίες για μια ξένη νικήτρια ομάδα. Αυτές οι εύλογες ανησυχίες μπορεί να μειώσουν το ενδιαφέρον των αναθετουσών αρχών για διεθνείς διαγωνισμούς και τη συμμετοχή μη τοπικών επαγγελματιών, αλλά δεν θα πρέπει να επισκιάζουν τα οφέλη μιας πιο ανοικτής κουλτούρας διαγωνισμού. Πράγματι, όπως αποδεικνύουν οι μελέτες που εκπονήθηκαν από το ZAPS, **η ποιότητα της νικητήριας λύσης που παράγεται από έναν Α.Δ. δικαιολογεί και με το παραπάνω την επένδυση σε όρους πρόσθετου χρόνου και προϋπολογισμού για έναν διαγωνισμό μελέτης, όταν αυτά εξετάζονται σε σχέση με το συνολικό κόστος της επένδυσης και τις χρονικές δεσμεύσεις.**³⁵

Η διάρκεια μιας **τυπικής διαδικασίας Α.Δ.** από τη στιγμή της ανακοίνωσής του έως τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων **διαρκεί περίπου τέσσερις μήνες, στο τέλος των οποίων οι πελάτες έχουν ήδη εντοπίσει ένα σχέδιο και μια ομάδα για τις επόμενες φάσεις της διαδικασίας.**³⁶ Όσον αφορά τις δαπάνες, τα στοιχεία του ZAPS δείχνουν ότι **το κόστος ενός Α.Δ.** (συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας του Α.Δ., των εξόδων της κριτικής επιτροπής και των βραβείων) **αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 1% (0,84%) του συνολικού κόστους της επένδυσης,** ενώ το 5,45% του κόστους πηγαίνει στην επεξεργασία και την παραγωγή της τεκμηρίωσης του έργου και το 93,71% στο κόστος κατασκευής.³⁷ Το ποσοστό αυτό προφανώς μεταβάλλεται ανάλογα με το μέγεθος του έργου, αλλά είναι ακόμη πιο επωφελές αν συσχετιστεί με το μακροπρόθεσμο όφελος μιας λύσης υψηλής ποιότητας για το δομημένο περιβάλλον. Στην πραγματικότητα, **το μεγαλύτερο άνοιγμα των Α.Δ. σε επίπεδο ΕΕ επιτρέπει ένα ευρύτερο και ποικίλο φάσμα λύσεων, ενισχύοντας**

³⁵ Kryžanowski et al., 2023.

³⁶ Ο.π. 11: Σύμφωνα με τα στοιχεία του ZAPS, η διάρκεια ενός τυπικού Α.Δ. αποτελεί περίπου το 4% της συνολικής διάρκειας ανάπτυξης του έργου.

³⁷ Ο.π. 12.

την καινοτομία στις καθιερωμένες αρχιτεκτονικές πρακτικές.

Τέλος, ιδρύματα όπως τα Επιμελητήρια, οι σύλλογοι αρχιτεκτόνων και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς που εμπλέκονται στην διοργάνωση των Α.Δ. μπορούν να υποστηρίξουν τις αναθέτουσες αρχές μέσω της επικοινωνίας, ανταλλαγής γνώσεων και εκπαίδευσης, καθώς και με πρακτικά μέτρα. Για παράδειγμα, οι ερωτηθέντες σε συνεντεύξεις τόνισαν επιτυχημένες διεθνείς εμπειρίες στις οποίες οι πελάτες και οι διοργανωτές αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία να συνεργαστούν οι νικήτριες ομάδες σχεδιασμού με τοπικούς μηχανικούς και συμβούλους. Η υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών μπορεί να υποστηρίξει τις αναθέτουσες αρχές κατά την ανάπτυξη των επενδύσεων, ενώ ταυτόχρονα αμβλύνει τις ευθύνες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν μη τοπικές αρχιτεκτονικές ομάδες.

Ενίσχυση της ανάπτυξης των αρχιτεκτόνων

Οι προκλήσεις και η πολυπλοκότητα των διαγωνισμών σε επίπεδο ΕΕ επηρεάζουν τις αρχιτεκτονικές ομάδες με τρόπο παρόμοιο με τις αναθέτουσες αρχές. Οι ερωτηθέντες υπογράμμισαν πρόσθετες δυσκολίες που σχετίζονται με την έλλειψη γνώσης σχετικά με τις προσδοκίες και τις κουλτούρες των τοπικών κοινοτήτων στο σχεδιασμό δημόσιων κτιρίων, καθώς και τις μικρότερες πιθανότητες νίκης καθώς αυξάνεται ο αριθμός των ανταγωνιστών. Αυτές οι αβεβαιότητες μπορεί να αποθαρρύνουν τους αρχιτέκτονες από τη συμμετοχή σε Α.Δ. πέρα από τα εθνικά τους σύνορα. Ωστόσο, **η πρόσβαση σε μια μεγαλύτερη ευρωπαϊκή αγορά αρχιτεκτονικών υπηρεσιών μπορεί να διευκολύνει την ανάπτυξη των αρχιτεκτονικών γραφείων όταν οι εθνικές ευκαιρίες είναι περιορισμένες. Μόνο μέσω ενός Α.Δ. μπορούν να αναλάβουν δημόσια έργα ιδιαίτερα μοναδικά και σπάνια, όπως θέατρα, μουσεία, πολιτιστικά και διοικητικά κτίρια.** Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό η αγορά για τέτοια έργα να παραμείνει διεθνώς ανοικτή.

«[Οι διαγωνισμοί της ΕΕ] έχουν το ίδιο όφελος με το να ταξιδεύεις στο εξωτερικό, να βλέπεις νέα κτίρια και τι συμβαίνει αλλού [...]. Έχουν θετική επίδραση στους αρχιτέκτονες, ώστε να εξελίξουν τις ικανότητες και τις ιδέες τους με βάση τα διεθνή νικηφόρα έργα».

Bálint Bachmann – APM Studio

Εκτός από τη δυνατότητα διεύρυνσης της αγοράς τους, οι ερωτηθέντες υπογράμμισαν διάφορα οφέλη των Α.Δ. σε επίπεδο ΕΕ για τα αρχιτεκτονικά γραφεία. Οι διεθνείς διαγωνισμοί προσφέρουν μια **πολύτιμη ευκαιρία μάθησης**,

ιδίως για τους νεότερους επαγγελματίες και τα γραφεία που επιθυμούν να διευρύνουν την τεχνογνωσία τους. **Η καινοτομία των εργασιών, η συνεργασία με νέους εταίρους, οι αξιολογήσεις από διεθνείς κριτικές επιτροπές και η ευκαιρία να παρουσιάσουν καινοτόμες ιδέες σχεδιασμού σε ένα ευρύτερο κοινό τονώνουν την επαγγελματική ανάπτυξη των αρχιτεκτόνων και αναζωογονούν την πρακτική τους.** Η προοπτική αυτή υποστηρίζεται επίσης από τα στατιστικά στοιχεία που ανέπτυξε το ZAPS, σύμφωνα με τα οποία το 63% των Σλοβένων αρχιτεκτόνων ανέφεραν την ευκαιρία επαγγελματικής ανάπτυξης ως τον κύριο λόγο που υποστηρίζει την απόφαση να συμμετάσχουν σε Α.Δ.. Ένα επιπλέον 22% ανέφερε τη δυνατότητα εξασφάλισης σύμβασης ως λόγο συμμετοχής.³⁸ Για να εξασφαλιστούν αυτές οι θετικές επιπτώσεις των ανοικτών Α.Δ., είναι υψίστης σημασίας οι ενδιαφερόμενοι φορείς και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων που εμπλέκονται στη διοργάνωση και τη ρύθμιση των διαγωνισμών σχεδιασμού να δεσμευτούν για την παροχή υψηλής ποιότητας συνθηκών ανταγωνισμού για τους αρχιτέκτονες. Αυτό συνεπάγεται την αντιμετώπιση των προκλήσεων της διαφάνειας, των ίσων ευκαιριών συμμετοχής, της δίκαιης αμοιβής και του εύλογου φόρτου εργασίας.

Διακίνηση ιδεών, οικοδόμηση EU Baukultur

Η ποιότητα της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής, της ιστορίας και του πολιτισμού έγκειται στις διαφορές των περιοχών, στην κληρονομιά τους και στις οικοδομικές παραδόσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι αρχιτεκτονικές γλώσσες και τυπολογίες, η χρήση των υλικών και η δημιουργία αυτού που η Διακήρυξη του Νταβός αποκαλεί «αίσθηση του τόπου»: η εγκαθίδρυση μιας ιδιαίτερης σχέσης μεταξύ ενός τόπου και των κατοίκων του, η οποία τον καθιστά ελκυστικό και για άλλους.³⁹ Πώς, λοιπόν, μπορούμε να εναρμονίσουμε τις διαδικασίες των Α.Δ. και να προωθήσουμε μια διακρατική κουλτούρα ανταγωνισμού, διατηρώντας παράλληλα τη μοναδικότητα των τόπων εντός των κρατών μελών;

Για αυτό το πεδίο εφαρμογής, είναι ζωτικής σημασίας να διακρίνουμε το άνοιγμα από την ομοιομορφία και ομογενοποίηση, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος διάβρωσης της ποιότητας των διαφορών. **Η προώθηση και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε διαγωνισμούς σχεδιασμού πέρα από τα σύνορα αποτελεί πρωτίστως μια ευκαιρία για την ενίσχυση της κυκλοφορίας των αρχιτεκτονικών ιδεών, γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.** Μέσω αυτής της ανταλλαγής, οι οικοδομικές πρακτικές και οι αρχιτεκτονικές κουλτούρες μπορούν να εξελιχθούν, να εξερευνηθούν τεχνολογικές καινοτομίες και να παράγουν απροσδόκητα αποτελέσματα.

³⁸ Ο.π.: 21.

³⁹ Ελβετικό Ομοσπονδιακό Γραφείο Πολιτισμού, 2021: 24.

Από αυτή την άποψη, οι ευρωπαϊκοί Α.Δ. γίνονται μια «ζώνη επαφής»,⁴⁰ **ένα κοινό έδαφος όπου οι ενδιαφερόμενοι και οι κοινότητες μπορούν να καλλιεργήσουν τη συζήτηση για την αρχιτεκτονική και τον ρόλο των αρχιτεκτόνων στη βελτίωση του περιβάλλοντος διαβίωσής.** Μπορούν έτσι να αναλάβουν παιδαγωγικό ρόλο για να καθοδηγήσουν ένα ευρύτερο κοινό προς την κατανόηση των αρχών του Baukultur και την αναγνώριση της δημοκρατικής αξίας των Α.Δ..

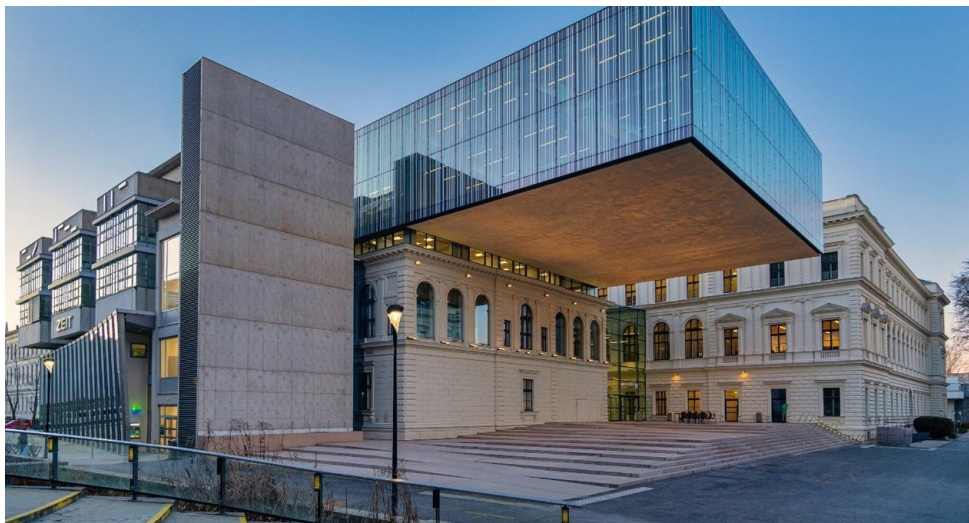
⁴⁰ Meija-Hernández και Nuijsink, 2020.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

Ορθές πρακτικές στους ευρωπαϊκούς Α.Δ.

3.1	Συνεργαζόμενοι Α.Δ. στην Αυστρία: Η περίπτωση της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης του Γκρατς	110
3.2	Κανονισμός της Σλοβενίας για τους Α.Δ.: Plečnik's Baragova .Seminary	112
3.3	«Μια νέα οικοδομική κουλτούρα»: Η περίπτωση του New Veemarkt στο Zwolle	114
3.4	SIA Ordnung 142: Κανονισμός και εργαλεία του ελβετικού συστήματος Α.Δ.	116
3.5	Από την ιδέα στο σχέδιο: Ο αστικός μετασχηματισμός των πρώην στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο Lužič	118
3.6	IMPSOL Competition Series: 85 Κοινωνικές Μονάδες Στέγασης στην Cornellà	120
3.7	Αρχιτεκτονική Κληρονομιά και Καινοτομία: Το νέο εκπαιδευτικό κτίριο για τη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Semmelweis	122
3.8	Διαφάνεια μέσω της Συμμετοχής: Η εκπαιδευτική πανεπιστημιούπολη Luise Büchner	124
3.9	Πρώθηση της Κοινότητας και της Δημιουργικότητας: Πολιτιστικό Χωριό Λέμπας	126
3.10	Προκλήσεις και καινοτομία στους τσέχικους Α.Δ.: Παραδείγματα από το κοινοτικό σχολείο Chýně–Hostivice	128

3.1 Συνεργαζόμενοι Α.Δ. στην Αυστρία: Η περίπτωση της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης του Γκρατς

Εικόνα 3.1: Αποψη της επέκτασης της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου του Γκρατς. Φωτογραφίες: Michael Kopp (Pixabay)

Τοποθεσία	Γκρατς (Αυστρία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2015
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: BIG Bundesimmobiliengesellschaft mbH, Vienna, AT
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Ο Α.Δ. διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Atelier Thomas Pucher ZT GmbH (αρχιτέκτονας) Bollinger and Grohmann ZT GmbH (πολιτικός μηχανικός)
Τύπος διαδικασίας Α.Δ.	Ανοικτός Α.Δ., ενός σταδίου
Αριθμός συμμετοχών	35
Υλοποίηση	Πραγματοποιημένο (2017-2019)

Συνεργασία με το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο ως ορθή πρακτική στη ρύθμιση και διοργάνωση του Α.Δ.

Ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Γκρατς ξεκίνησε με την ανακαίνιση του κτιρίου της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Karl-Franzens. Αναθέτουσα αρχή για το έργο αυτό ήταν ο ομοσπονδιακός οργανισμός Bundesimmobiliengesellschaft (BIG). Ο οργανισμός αυτός είναι ένας από τους πιο έμπειρους φορείς στην διοργάνωση Α.Δ. και την ανάθεση δημόσιων έργων στην Αυστρία, ενώ έχει μακροχρόνια συνεργασία με το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών. Ο BIG προκήρυξε έναν ανοικτό Α.Δ. με τη συνεργασία του Ομοσπονδιακού Επιμελητηρίου, ο οποίος επέτρεψε τη συμμετοχή ενός μεγάλου αριθμού ομάδων (35 συμμετοχές), άρα και μεγάλη ποικιλία σχεδιαστικών προσεγγίσεων για το συγκεκριμένο σύνθετο έργο. Χάρη στην έμπειρη και τολμηρή στάση της κριτικής επιτροπής, επιλέχθηκε μια εξαιρετική αρχιτεκτονική λύση. Το νικητήριο σχέδιο ανταποκρίθηκε στο έργο κατεδαφίζοντας επιλεγμένα τμήματα της δομής και αποκαλύπτοντας το αρχικό κλασικό κτίριο, το οποίο είχε ήδη επεκταθεί αρκετές φορές. Δημιουργήθηκε ένας μεγαλύτερος εσωτερικός χώρος μέσω μιας κατακόρυφης επέκτασης. Αυτός ο μακρύς γυάλινος όγκος προβάλλει πάνω από τη νέα κύρια είσοδο του κτιρίου, ενώ παράλληλα δημιουργεί ένα στέγαστρο για μια νέα δημόσια πλατεία κάτω από αυτό. Ο σχεδιασμός είναι μια συνύπαρξη παλαιού και νέου από το επίπεδο του πολεοδομικού σχεδιασμού έως τις αρχιτεκτονικές του λεπτομέρειες. Η συνεργασία των αναθετουσών αρχών με ομοσπονδιακά ή περιφερειακά επιμελητήρια στην Αυστρία δεν είναι υποχρεωτική, αλλά, όπως δείχνει η περίπτωση αυτή, εγγυάται πολλά πλεονεκτήματα για τη δίκαιη και επιτυχή διαχείριση των Α.Δ.. Πρώτα απ' όλα, οι συνεργαζόμενοι Α.Δ. απαιτούν την υποχρεωτική εφαρμογή των αυστριακών προτύπων διαγωνισμών (WSA 2010) καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, τα οποία αντιπροσωπεύουν ένα νομικά αποδεδειγμένο και διαδικαστικά αξιόπιστο κανονιστικό πλαίσιο. Επιπλέον, η συνεργασία συνεπάγεται τον ορισμό ανεξάρτητων, έμπειρων κριτών από τις τοπικές ομάδες εργασίας Α.Δ. του Επιμελητηρίου, γεγονός που διασφαλίζει μια δίκαιη διαδικασία για τη συμμετοχή εξειδικευμένων ομάδων και την επιλογή των καλύτερων αρχιτεκτονικά σχεδιαστικών προτάσεων, όπως αποδείχθηκε από την περίπτωση της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης του Γκρατς.

3.2 Κανονισμός της Σλοβενίας για τους Α.Δ.: Plečnik's Baragova Seminary

Εικόνα 3.2: Βραβευμένη μελέτη για την επέκταση του Plečnik's Baragova Seminary. Φωτογραφίες: Denis Hitrec.

Τοποθεσία	Λιουμπλιάνα (Σλοβενία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2023
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Δήμος Λιουμπλιάνας
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας Σλοβενίας (ZAPS)
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Matej Vozlič, Denis Hitrec, Tadej Urh, Anja Rudof, Zala Babič (αρχιτεκτονική), Urška Kristina Škerl (σχεδιασμός τοπίου)
Τύπος διαδικασίας Α.Δ.	Ανοικτός διαγωνισμός, ενός σταδίου
Αριθμός συμμετοχών	9
Υλοποίηση	Δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα

Κριτήρια αποκλεισμού έναντι της αξιολόγησης: Μια ορθή πρακτική στον κανονισμό διεξαγωγής Α.Δ.

Η επέκταση του Plečnik's Baragova Seminary αποτελεί παράδειγμα Α.Δ. που ακολουθεί τη σλοβενική νομοθεσία για τους ανοικτούς διαγωνισμούς. Στη Σλοβενία, οι Α.Δ. είναι υποχρεωτικοί για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές υπό συγκεκριμένους όρους αξίας και επιφάνειας έργου. Το έργο για την επέκταση του Plečnik's Baragova Seminary περιλαμβάνει την ανακαίνιση του πολιτιστικού κέντρου (μνημείο εθνικής σημασίας), την προσθήκη ενός νέου σύγχρονου θεάτρου με υπόγειο γκαράζ και μια ολοκληρωμένη διάταξη των υπαίθριων χώρων συμπεριλαμβανομένης μιας νέας πλατείας. Για ένα τόσο πολύπλοκο έργο, η συμμόρφωση με τους Κανονισμούς Διεξαγωγής Διαγωνισμών και η εφαρμογή του Προτύπου Ποιότητας Διαγωνισμών του ZAPS (Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας) εξασφάλισαν την ποιοτική διαχείριση της διαδικασίας του διαγωνισμού. Αυτό καθιστά την εν λόγω διαδικασία παράδειγμα ορθής πρακτικής Α.Δ. για διάφορους λόγους. Πρώτον, παρά το υψηλό επίπεδο πολυπλοκότητας, ο πελάτης, σε συνεργασία με το ZAPS, επέλεξε την οργάνωση ανοικτού Α.Δ. στο οποίο τα έργα αναφοράς δεν ζητήθηκαν ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση όλων των επαγγελματιών. Ο ρόλος του ZAPS, σε αυτή την περίπτωση, ήταν ζωικής σημασίας για να χρησιμοποιήσει τη διαβούλευση με τον πελάτη ως ευκαιρία να συνηγορήσει υπέρ ενός ανοικτού Α.Δ., προσφέροντας παράλληλα την κατάλληλη επαγγελματική βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Δεύτερον, ο σαφής διαχωρισμός μεταξύ των κριτηρίων αποκλεισμού (προθεσμίες, ανωνυμία, αναφορές κ.λπ.) και των κριτηρίων αξιολόγησης κατά την διαδικασία αξιολόγηση των προτάσεων σχεδιασμού (πρότυπο Α.Δ. ZAPS) βοήθησε τον πελάτη στην επιλογή της βέλτιστης λύσης, ακόμη και σε περιπτώσεις αποκλίσεων από τη σύνοψη του διαγωνισμού. Στους περισσότερους Α.Δ. της Σλοβενίας, η τοποθεσία του έργου είναι αυστηρά περιορισμένη και χαρακτηρίζεται από τη μέγιστη κατανομή του προγράμματος, η οποία υφίσταται αυστηρή αναθεώρηση μέσω πολεοδομικών ελέγχων πριν από την επίσημη προκήρυξη ενός διαγωνισμού. Ως αποτέλεσμα, η λύση του Α.Δ. πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους περιορισμούς, μαζί με τις οδηγίες του πελάτη σχετικά με το πρόγραμμα. Ωστόσο, η έλλειψη συμμόρφωσης με αυτούς τους πολυάριθμους αστικούς και προγραμματικούς περιορισμούς δεν αποτελεί αυτόματο κριτήριο αποκλεισμού. Αυτό επιτρέπει στην κριτική επιτροπή να αξιολογεί προτάσεις με μια πιο ολιστική προσέγγιση που βασίζεται αποκλειστικά σε κριτήρια αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του Plečnik's Baragova Seminary, οι μελετητές μπορούσαν να προτείνουν μια λύση που να αποκλίνει σε ορισμένα στοιχεία από τις ουσιαστικές κατευθύνσεις της προκήρυξης, υπό την προϋπόθεση της μελλοντικής δυνατότητας λήψης οικοδομικής άδειας χωρίς σημαντικές αναθεωρήσεις του σχεδιασμού. Χωρίς αυτή τη σαφή διάκριση μεταξύ κριτηρίων αποκλεισμού και κριτηρίων αξιολόγησης, το νικητήριο έργο, που επιλέχθηκε ομόφωνα από την κριτική επιτροπή ως η καλύτερη λύση, δεν θα μπορούσε να λάβει το πρώτο βραβείο.

3.3 «Μια νέα οικοδομική κουλτούρα»: Η περίπτωση του New Veemarkt στο Zwolle

Εικόνα 3.3: Νικητήριο σχέδιο για το Nieuwe Veemarkt στο Zwolle. Φωτογραφία: Joost Emmerik, Studio Nauta, Mulder Zonderland.

Τοποθεσία	Zwolle (Ολλανδία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	Από το 2022
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Δήμος Zwolle
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (Διοικητικό Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων)
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Studio Nauta & Mulder Zonderland i.s.m. Schipper Bosch, Solid Timber, Studio Joost Emmerik, Treetek, DWA, BC Materials, και And The People
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Α.Δ. με προεπιλογή, δυο σταδίων
Αριθμός συμμετοχών	5 συμμετοχές (πρώτο στάδιο) και 3 συμμετοχές (δεύτερο στάδιο)
Υλοποίηση	Δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα

Καινοτόμες εργασίες, απαιτήσεις και κριτήρια: Μια ορθή πρακτική στη βιωσιμότητα των Α.Δ.

Ο διαγωνισμός για το Nieuwe Veemarkt στο Zwolle αποτελεί μέρος του προγράμματος «Een Nieuwe Bouwcultuur» (Μια νέα κουλτούρα κτιρίων), το οποίο ξεκίνησε από το ολλανδικό College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (Διοικητικό Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων). Το πρόγραμμα αποτελείται από μια σειρά διεπιστημονικών Α.Δ. «έρευνα μέσω του σχεδιασμού», οι οποίοι αποτελούν άμεση απάντηση στις φιλοδοξίες του Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus (NEB). Το έργο του διαγωνισμού για το Nieuwe Veemarkt προωθεί μια μετασχηματιστική προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της γειτονιάς, τοποθετώντας την καινοτομία στον πυρήνα της. Ξεπερνώντας τις συμβατικές τεχνικές λεπτομέρειες των υπολογισμών και των πιστοποιήσεων, δίνει χώρο για οραματιστικές προοπτικές. Κατά συνέπεια, οι προτάσεις σχεδιασμού αγκαλιάζουν ποικίλες ευκαιρίες καινοτομίας, όπως 1) τη χρήση βιολογικών και τοπικά διαθέσιμων δομικών υλικών, 2) λύσεις με βάση το συγκεκριμένο πλαίσιο που αποσκοπούν στη μακροπρόθεσμη προσαρμογή και τη μελλοντική επέκταση, 3) ένας σχεδιασμός που περιλαμβάνει τη φύση και 4) διεπιστημονικές συνεργασίες. Επιπλέον, η φιλοδοξία της βιωσιμότητας καθορίζει την αναθεώρηση των μεθόδων προεπιλογής. Σε αυτόν τον Α.Δ., καθώς και στη σειρά διαγωνισμών, η προεπιλογή είναι ανοικτή σε όλους τους αδειούχους αρχιτέκτονες και βασίζεται στην ανώνυμη αξιολόγηση ενός φακέλου τριών σελίδων σύμφωνα με τα κριτήρια της καινοτομίας, φαντασίας, συνάφειας με το έργο και της σύνθεσης της ομάδας. Δεν υπάρχουν περιορισμοί σχετικά με την υλοποίηση, την τυπολογία, το μέγεθος ή το κόστος των έργων. Αυτό σημαίνει ότι οι αναφορές αξιολογούνται με βάση την ποιότητα και τις δυνατότητες σχεδιασμού. Μια τέτοια προσέγγιση στην προεπιλογή διευκολύνει την πρόσβαση σε δημόσιες προμήθειες για μικρού μεγέθους γραφεία και νέους αναδυόμενους αρχιτέκτονες, ακόμη και μέσω μη ανοικτών διαγωνισμών. Ωστόσο, ο νέος χαρακτήρας του προγράμματος Een Nieuwe Bouwcultuur προκαλεί αναπόφευκτα την αντιμετώπιση ορισμένων εμποδίων: από τον σκεπτικισμό των επαγγελματιών που βλέπουν την προώθηση αποκλειστικά διαγωνισμών ιδεών, με ελάχιστες πιθανότητες πλήρους εφαρμογής, έως τους νομοθετικούς περιορισμούς στα τρέχοντα μέσα πολιτικής. Η μακροπρόθεσμη φιλοδοξία του προγράμματος περιλαμβάνει την αύξηση της ευαισθητοποίησης εντός της κοινωνίας, του επαγγελματικού τομέα, καθώς και τον επηρεασμό των αρμόδιων αρχών στην εξάλειψη των εμποδίων πολιτικής για τη μετάβαση σε μια νέα οικοδομική κουλτούρα.

3.4 SIA Ordnung 142: Κανονισμός και εργαλεία του ελβετικού συστήματος Α.Δ.

Εικόνα 3.4: Στιγμιότυπο της πλατφόρμας «Espazium Competitions». Σύνδεση με την πλατφόρμα: <https://competitions.espazium.ch/de>. Πρόσβαση στις: 09.07.2024.

Τοποθεσία	Ελβετία
Έτος έναρξης διαγωνισμού	—
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα Ιδιωτικές επιχειρήσεις
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Αρχή σύναψης συμβάσεων, συνήθως, σε συνεργασία με τους εξωτερικούς συμβούλους Α.Δ.
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	—
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Ανοικτοί Α.Δ., Α.Δ. με προεπιλογή, Α.Δ. έργου και ιδεών
Αριθμός συμμετοχών	—
Υλοποίηση	Με βάση το SIA 142, σύμβαση υλοποίησης με την ομάδα που κέρδισε το 1ο βραβείο (έργο Α.Δ.)

Το ελβετικό πλαίσιο SIA ως ορθή πρακτική στη ρύθμιση των Α.Δ.

Τα εθνικά συστήματα Α.Δ. στοχεύουν στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου διαδικαστικού πλαισίου, προσαρμόσιμου σε ένα ευρύ φάσμα εργασιών σχεδιασμού. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο εάν μια προσέγγιση βασισμένη σε λύσεις είναι η συνηθισμένη διαδικασία για την προμήθεια αρχιτεκτονικών υπηρεσιών. Ο ελβετικός κανονισμός SIA/142 και τα σχετικά εργαλεία του, παρουσιάζονται ως παράδειγμα ενός τέτοιου πλαισίου. Το SIA/142 αποτελεί τη ρυθμιστική βάση για τους ελβετικούς Α.Δ., στην οποία τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές της ανωνυμίας, απαγόρευσης των διακρίσεων, ίσης μεταχείρισης, διαφάνειας και μιας ανεξάρτητης κριτικής επιτροπής, σε κάθε στάδιο της διαδικασίας του διαγωνισμού. Οι διατάξεις του SIA/142 συνδέονται με τον Ομοσπονδιακό Νόμο του 2021 για τις δημόσιες συμβάσεις (BöB) ως δευτερεύον κανονιστικό πλαίσιο. Λόγω αυτής της ενσωμάτωσης, το SIA/142 είναι γενικά αποδεκτό ως το εθνικό πρότυπο Α.Δ. και εφαρμόζεται στις περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές διαδικασίες. Το SIA/142 ενημερώνεται τακτικά από την Επιτροπή Α.Δ. της Ελβετικής Ένωσης Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA), μέσω μιας διαδικασίας διαβούλευσης ανοικτής σε όλα τα μέλη της, τους κατασκευαστικούς οργανισμούς και άλλες ενώσεις. Με βάση το SIA/142, μια τυποποιημένη διαδικασία για ένα δημοτικό κτίριο (π.χ. εκπαίδευση ή αθλητικές εγκαταστάσεις) θα προκηρυχθεί με έναν ανοικτό Α.Δ. σε επίπεδο ΕΕ, με κατά μέσο όρο 30-40 συμμετέχουσες ομάδες αρχιτεκτόνων και αρχιτεκτόνων τοπίου. Η κριτική επιτροπή (η οποία αποτελείται από 13 μέλη κατ' ανώτατο όριο, με πλειοψηφία εξωτερικούς ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες) αξιολογεί τις προτάσεις με βάση την αρχιτεκτονική ποιότητα και τα λειτουργικά, οικολογικά και οικονομικά κριτήρια. Οι πρόσθετες διατάξεις SIA/142 ρυθμίζουν το κατάλληλο επίπεδο επεξεργασίας, ένα δίκαιο ποσό βραβείου και την υποχρέωση ανάθεσης του έργου στον πρώτο νικητή, ανεξάρτητα από την εμπειρία. Το SIA υποστηρίζει την ορθή εφαρμογή του SIA/142 μέσω διαφόρων εργαλείων: επιγραμματικοί οδηγοί, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής ενός τυποποιημένου σύντομου και διαδικαστικού χρονοδιαγράμματος,⁴¹ μιας δωρεάν διαδικασίας επανεξέτασης, η οποία θα διασφαλίζει τη συμμόρφωση με το SIA/142 και θα έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή επίσημης σφραγίδας στο έγγραφο προκήρυξης του Α.Δ.,⁴² καθώς και τον ιστότοπο παροχής συμβουλών για τις δημόσιες συμβάσεις της SIA, ο οποίος συμβουλεύει τις αναθέτουσες αρχές σχετικά με τις πλέον συμφέρουσες λύσεις σύναψης συμβάσεων για τα καθήκοντα σχεδιασμού.⁴³ Τέλος, μια ειδική πλατφόρμα παρέχει πρόσβαση στις εθνικές προκηρύξεις συμβάσεων Α.Δ..⁴⁴ Το εθνικό σύστημα Α.Δ., στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος δημόσιων συμβάσεων, υπόκειται σε έλεγχο προμηθειών για τον κατασκευαστικό τομέα,⁴⁵ ο οποίος επιτρέπει τον προσδιορισμό των Α.Δ. (2005) για διάφορες περιοχές της Ελβετίας. Αυτά τα εργαλεία, μαζί με τις εκδόσεις της SIA, διευκολύνουν την εφαρμογή των κανονισμών SIA, υποστηρίζουν τη σωστή εφαρμογή των Α.Δ. και εγγυώνται υψηλή προβολή των ιδεών που κερδίζουν μέσα στην επαγγελματική κοινότητα.

⁴¹ https://shop.sia.ch/normenwerk/ingenieur/142_2009_d/D/Product

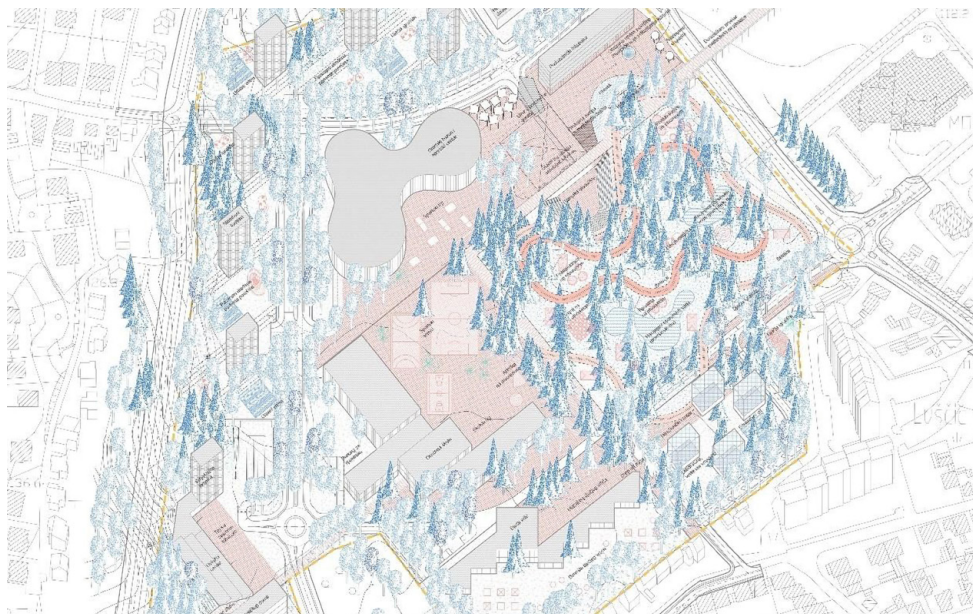
⁴² <https://www.sia.ch/de/cms/dienstleistungen/programmbezugachtung>

⁴³ www.wegweiser-planungsbeschaffung.ch

⁴⁴ <https://competitions.espazium.ch/de>

⁴⁵ www.bauenschweiz.ch/de/vergabemonitor/

3.5 Από την ιδέα στο σχέδιο: Ο αστικός μετασχηματισμός των πρώην στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο Lužić

Εικόνα 3.5: Κέντρο Αστικής Ανάπτυξης Lužić. Εικόνες: Δήμος Karlovac

Τοποθεσία	Karlovac (Κροατία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2019
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Πόλη Karlovac
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	EUROPAN Κροατία
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Krešimir Renić, Hana Dašić, Iva Erić, Jana Horvat, Ria Tursan
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Ανοικτός Α.Δ., ενός σταδίου
Αριθμός συμμετοχών	10
Υλοποίηση	Σχέδιο Αστικής Ανάπτυξης Lužić-Center που εγκρίθηκε το 2022

Το EUROPAN ως καλή πρακτική στην προσβασιμότητα Α.Δ. για νέους Ευρωπαίους αρχιτέκτονες

Το 2019, η πόλη του Karlovac ξεκίνησε έναν διαγωνισμό Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού στο πλαίσιο του EUROPAN 15, με στόχο την αστική ανάπτυξη των πρώην στρατιωτικών εγκαταστάσεων Lužić. Αυτός ο διαγωνισμός ήταν ανοικτός σε ομάδες από όλη την Ευρώπη, με επικεφαλής τουλάχιστον έναν αδειούχο αρχιτέκτονα, με την ευελιξία να συμπεριλάβουν επιπλέον επαγγελματίες στον τομέα της αρχιτεκτονικής ή συναφείς τομείς, καθώς και φοιτητές με πτυχίο ή μεταπτυχιακό δίπλωμα. Η μόνη προϋπόθεση που ορίζεται στο πλαίσιο του EUROPAN ήταν ότι κάθε μέλος της ομάδας πρέπει να είναι κάτω των 40 ετών κατά την προθεσμία υποβολής. Η εφαρμογή ενός Α.Δ. χρησίμευσε ως βάση για την κατάρτιση του σχεδίου αστικής ανάπτυξης Lužić-Centre. Αυτό κατέστη δυνατό χάρη στην πρωτοβουλία του διοργανωτή, EUROPAN Κροατίας, η οποία συγκρότησε συμβουλευτική επιτροπή για την υποστήριξη του Karlovac στην υλοποίηση του νικηφόρου σχεδίου αστικής ανάπτυξης. Τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής περιλάμβαναν εκπροσώπους της EUROPAN Κροατίας, του Karlovac, του τοπικού συλλόγου αρχιτεκτόνων, της κριτικής επιτροπής και του συντάκτη της προκήρυξης του Α.Δ.. Από τα πρώτα στάδια, η τοπική κοινότητα συμμετείχε επίσης στη διαδικασία, με δραστηριότητες που έλαβαν χώρα μετά την απόφαση ανάθεσης και πριν από την κατάρτιση του σχεδίου πολεοδομικής ανάπτυξης. Αυτή η περίπλοκη συμμετοχική διαδικασία οδήγησε στο υψηλής ποιότητας σχέδιο αστικής ανάπτυξης Lužić-Centre, του οποίου η σχεδιαστική ιδέα επικεντρώνεται στη βιωσιμότητα και τις δημόσιες εγκαταστάσεις. Το 2022, το πολεοδομικό σχέδιο τέθηκε τελικά σε ισχύ. Η εμπειρία του Α.Δ. Lužić αποτελεί ένα καλό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι καινοτόμες ιδέες των νέων ευρωπαίων αρχιτεκτόνων, που διατυπώνονται για έναν ανοικτό διαγωνισμό, μπορούν να αναπτυχθούν στην πράξη χωρίς να διακυβεύεται η ιδέα του νικηφόρου σχεδιασμού. Για να καταστεί αυτό εφικτό, είναι υψίστης σημασίας μια καλά διαχειριζόμενη, συμμετοχική και συνεργατική διαδικασία με τη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών (από τις δημόσιες αρχές έως την τοπική κοινότητα).

3.6 IMPSOL Competition Series: 85 Κοινωνικές Μονάδες Στέγασης στην Cornellà

Εικόνα 3.6: Εσωτερική άποψη των 85 Μονάδων Κοινωνικής Κατοικίας στην Cornellà από τους Peris+Toral Arquitectes. Φωτογραφίες: © José Hervia.

Τοποθεσία	Μητροπολιτική Περιοχή της Βαρκελώνης (Ισπανία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2017
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Δήμος Βαρκελώνης
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Μητροπολιτικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γης και Διαχείρισης Περιουσίας (IMPSOL AMB) της Βαρκελώνης
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Peris+Toral Arquitectes
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Ανοικτός Α.Δ. 2 στάδια
Αριθμός συμμετοχών	57 (πρώτο στάδιο)
Υλοποίηση	2021

Το σύστημα IMPSOL ως ορθή πρακτική όσον αφορά την προσβασιμότητα και τη δικαιοσύνη των ισπανικών Α.Δ.

Το επιλεγμένο έργο «85 Κοινωνικές Μονάδες Στέγασης στο Cornellà» του Peris+Toral Arquitectes είναι ίσως το πιο εξαιρετικό από τις πολυάριθμες δημόσιες πρωτοβουλίες κοινωνικής στέγασης που προωθήθηκαν και κατασκευάστηκαν από το Μητροπολιτικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γης και Διαχείρισης Περιουσίας (IMPSOL AMB) της Βαρκελώνης από το 2017, αποσπώντας 26 εθνικά και διεθνή βραβεία για την αρχιτεκτονική του αριστεία. Η περίπτωση της Cornellà χρησιμεύει για να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο το σύστημα IMPSOL προωθεί την αλλαγή των ισπανικών συμβάσεων ανάθεσης αρχιτεκτονικών υπηρεσιών, προωθώντας την πρόσβαση σε διαγωνισμούς και δίκαιες συνθήκες συμμετοχής για νέα γραφεία και συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας της αρχιτεκτονικής κοινωνικής στέγασης. Για να είναι δυνατή η συμμετοχή σε Α.Δ. της IMPSOL, ο μόνος όρος είναι ένα πιστοποιητικό από το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και μια δέσμευση για την απόκτηση ασφάλισης αστικής ευθύνης ανάλογη με την αξία του έργου. Η κατάλληλη τεχνική και οικονομική φερεγγυότητα ζητείται μετά την διάκριση σε Α.Δ., και όχι ως κριτήρια επιλεξιμότητας για συμμετοχή. Για τα νέα γραφεία, αυτό σημαίνει τη δυνατότητα συνεργασίας με εξειδικευμένους επαγγελματίες σε μεταγενέστερο στάδιο. Η προσβασιμότητα σε νεοεμφανιζόμενους αρχιτέκτονες ενθαρρύνεται επίσης μέσω της δομής των διαγωνισμών δυο σταδίων, η οποία μειώνει το μέγεθος της επένδυσης ενός γραφείου. Ενώ, στο πρώτο στάδιο, η υποβολή περιορίζεται σε ένα φύλλο Α3, οι ομάδες που προχωρούν στο δεύτερο στάδιο λαμβάνουν οικονομική υποστήριξη για να συμμετάσχουν σε μια πιο λεπτομερή φάση σχεδιασμού. Η δέσμευση ενός Α.Δ. της IMPSOL για υψηλή αρχιτεκτονική ποιότητα τονίζεται από τα κριτήρια επιλογής που δίνουν προτεραιότητα στην ποιότητα σχεδιασμού, την ενεργειακή απόδοση και την ποιότητα διαβίωσης για τους μελλοντικούς κατοίκους, ενσωματώνοντας τη διάσταση του φύλου. Λειτουργώντας στο πλαίσιο των εθνικών συμβάσεων και σύμφωνα με τον Ισπανικό Νόμο για την Ποιότητα στην Αρχιτεκτονική, η IMPSOL αναπτύσσει ένα σύστημα δημόσιων διαγωνισμών με Α.Δ., το οποίο εξασφαλίζει υψηλής ποιότητας έργα και κατασκευές που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους. Η περίπτωση των 85 Κοινωνικών Μονάδων Στέγασης στην Cornellà και η αναγνωρισμένη αρχιτεκτονική αριστεία του έργου αποδεικνύει ότι το σύστημα IMPSOL αποτελεί παράδειγμα για τις δημόσιες αρχές στην προώθηση της υψηλής ποιότητας αρχιτεκτονικής μέσω της επιτυχής εφαρμογής των υφιστάμενων νομικών πράξεων.

3.7 Αρχιτεκτονική κληρονομιά και καινοτομία: Semmelweis - Το νέο εκπαιδευτικό κτίριο της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Semmelweis

Εικόνα 3.7: Εσωτερική άποψη της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Semmelweis. Φωτογραφία: © Barta Bálint.

Τοποθεσία	Βουδαπέστη (Ουγγαρία) περιοχή VIII (Κέντρο) Vas str. 17. και Szentkirályi str. 12.
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2016
Αναθέτουσα Αρχή	Εκτελεστική Επιτροπή Προμηθειών του Πανεπιστημίου Semmelweis
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	MÉK Nonprofit Kft.
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Studio Fragment (Imre BŐDI, Zsolt FRIKKER)
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Εθνικός, ανοικτός, ανώνυμος Α.Δ. 1 στάδιο
Αριθμός συμμετοχών	15 συμμετοχές
Υλοποίηση	Υλοποιημένο (2020-2022)

Ένας ποιοτικός Α.Δ. ως ορθή πρακτική για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Το Πανεπιστήμιο Semmelweis είναι ένα κορυφαίο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ιατρικής και των επιστημών υγείας στην Ουγγαρία και την ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ευρώπης. Το 2016, η Σχολή Επιστημών Υγείας προκήρυξε έναν ανοικτό Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το σχεδιασμό της επέκτασης του ιστορικού εκπαιδευτικού κτιρίου από τις αρχές του 1900. Το έργο του διαγωνισμού περιλάμβανε τη δημιουργία αιθουσών σεμιναρίων, εκθεσιακών αιθουσών και δύο μεγάλων αιθουσών διαλέξεων. Η τοποθεσία του έργου, στην «ανακτορική συνοικία» της Βουδαπέστης, χαρακτηρίζεται από ιστορική και αρχιτεκτονική σημασία, λόγω της παρουσίας κτιρίων σε στυλ ανακτόρων, καθώς και σημαντικών πολιτιστικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα. Τον διαγωνισμό κέρδισε το Studio Fragment, το οποίο πρότεινε την ενσωμάτωση των νέων και των υφιστάμενων όγκων σε ένα συνεκτικό συγκρότημα. Η αρχή του σχεδιασμού βασίστηκε σε μια εκλεπτυσμένη συμφωνία με το περιβάλλον της περιοχής, που προέκυψε μέσω της ρυθμικής πρόσοψης των γεωμετριών και σκιάσεων που θυμίζουν τα ιστορικά κτίρια της Βουδαπέστης και των ελαφρών και ουδέτερων υλικών που δημιουργούν μια καθαρή και ξεκούραστη εσωτερική ατμόσφαιρα. Η κριτική επιτροπή, αποτελούμενη από γνωστούς αρχιτέκτονες και τον Αρχιτέκτονα της Επαρχίας VIII, αξιολόγησε τις συμμετοχές, λαμβάνοντας υπόψη τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές αρχές. Όσον αφορά την ποιότητα της ιδέας και του σχεδιασμού, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις χωρικές συνδέσεις με το υπάρχον κτίριο και το περιβάλλον του και στην ενσωμάτωση του κέντρο σε αυτό, επιλύοντας το οδικό τοπίο της οδού Szentkirályi. Οι στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας και βιωσιμότητας αποτέλεσαν επίσης σημαντικά κριτήρια στην αξιολόγηση της κριτικής επιτροπής. Αυτή η περίπτωση δείχνει πώς μια προσέγγιση με επίκεντρο την ποιότητα στους Α.Δ. εκτείνεται πέρα από ένα απλό αρχιτεκτονικό έργο. Στοχεύει στη βελτίωση του ευρύτερου περιβάλλοντος, με προσοχή στις πολιτιστικές και ιστορικές αξίες της πόλης, καθιστώντας τους Α.Δ. κατάλληλο εργαλείο τόσο για την καινοτομία όσο και για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

3.8 Διαφάνεια μέσω της συμμετοχής: Η εκπαιδευτική πανεπιστημιούπολη Luise Büchner

Εικόνα 3.8: Διάλογος μεταξύ των δύο βραβευθέντων αρχιτεκτόνων και των πολιτών σχετικά με την εκπαιδευτική πανεπιστημιούπολη Luise Büchner, 10 Οκτωβρίου 2016. © Bürgergemeinschaft Sippel. Buff, Στουτγκάρδη.

Τοποθεσία	Darmstadt (Hesse), Γερμανία
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2016
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Darmstadt
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Darmstädter Stadtentwicklungs GmbH & Co.KG (DSE)
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Waechter + Waechter Architekten BDA PartmbB (αρχιτέκτονες) foundation 5+ architekten landschaftsarchitekten (αρχιτέκτονες τοπίου) merz kley partner (στατική μελέτη)
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Μη ανοικτός, διεπιστημονικός Α.Δ. σύμφωνα με το RPW (Κατευθυντήριες γραμμές για διαγωνισμούς σχεδιασμού)
Αριθμός συμμετοχών	28 συμμετοχές
Υλοποίηση	Υλοποιημένο (2021)

Η συμμετοχή των πολιτών ως ορθή πρακτική στη διαφάνεια τον Α.Δ.

Η απόφαση της πόλης του Darmstadt ήταν να μετατρέψει την περιοχή Lincoln, μια πρώην αμερικανική στρατιωτική τοποθεσία, σε μια νέα οικιστική γειτονιά με ένα ανοικτό εκπαιδευτικό κέντρο, παρέχοντας χώρο για έως και 5.000 κατοίκους. Το όραμα για την ανακαίνιση αυτού του χώρου ήταν η δημιουργία μιας «πόλης μικρών αποστάσεων». Ο Α.Δ. για το κέντρο της κοινότητας συνδύασε τον σχεδιασμό των ελεύθερων χώρων και των κτιρίων με το αρχιτεκτονικό σχέδιο για την εκπαιδευτική πανεπιστημιούπολη Luise Büchner, η οποία αποτελεί το βασικό στοιχείο μετατροπής της περιοχής του Lincoln. Κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή του Α.Δ., οι πολίτες του Darmstadt κλήθηκαν να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία από την αρχή. Η πρώτη ευκαιρία για τη συμμετοχή τους δόθηκε τον Νοέμβριο του 2015, πριν από τη προκήρυξη του διαγωνισμού. Σε αυτή την εκδήλωση συμμετοχής του κοινού, οι πολίτες όχι μόνο έλαβαν πληροφορίες σχετικά με τον Α.Δ., αλλά είχαν επίσης την ευκαιρία να συμμετάσχουν ενεργά στο σχεδιασμό του κέντρου κοινότητας, ανταλλάσσοντας σχόλια και προτάσεις για τη βελτίωση του προσχεδίου προκήρυξης του διαγωνισμού. Μπορούσαν επίσης να εκφράσουν περαιτέρω ιδέες σχετικά με το πρόγραμμα σχεδιασμού και προγραμματισμού του έργου. Στη συνέχεια, οι ιδέες των πολιτών εξετάστηκαν από τη διοίκηση για την αναθεώρηση του έργου. Κατά τη φάση του διαγωνισμού, τέσσερις πολίτες επιλέχθηκαν με κλήρωση, μεταξύ των οποίων ένας νεαρός εκπρόσωπος και ένα μέλος της πρωτοβουλίας «WIR auf Lincoln!». Οι εν λόγω πολίτες συμμετείχαν στην κριτική επιτροπή ως εμπειρογνώμονες χωρίς δικαίωμα ψήφου. Οι διάφορες πρωτοβουλίες συμμετοχής των πολιτών που υλοποιήθηκαν κατά την προετοιμασία και την ανάπτυξη αυτού του Α.Δ., αποτελούν ένα καλό παράδειγμα για το πώς η αρχή της διαφάνειας μπορεί να μεταφραστεί στην πρακτική των Α.Δ., έχοντας ως αποτέλεσμα, αρχιτεκτονικά έργα που ενισχύουν την ένταξη και το ανήκειν στην κοινότητα.

3.9 Προώθηση της κοινότητας και της δημιουργικότητας: Πολιτιστικό Χωριό Λέμπας

Εικόνα 3.9: Αεροφωτογραφία του πολιτιστικού χωριού Λέμπας. Φωτογραφίες: © Χάρης Σολωμού.

Τοποθεσία	Λέμπα, Επαρχία Πάφου (Κύπρος)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2016
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Πολιτιστικές Υπηρεσίες και Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	Σπύρου Σπύρου, Χάρης Χριστοδούλου, Αγγέλα Ζησιμοπούλου και Χάρης Σολωμού (ομάδα αρχιτεκτόνων)
Τύπος διαδικασίας Α.Δ.	Ανοικτός Α.Δ. ενός σταδίου
Αριθμός συμμετοχών	40 συμμετοχές
Υλοποίηση	Υλοποιημένο (2022-2024)

Τα οφέλη των υψηλής ποιότητας Α.Δ. για ολόκληρη την κοινότητα

Το Πολιτιστικό Χωριό Λέμπας είναι ένα φιλόδοξο έργο που σχεδιάστηκε για να καλλιεργήσει ένα ζωντανό κέντρο καλλιτεχνικής δημιουργίας και εκπαίδευσης. Αυτή η πρωτοβουλία μικρής κλίμακας ενσαρκώνει τις αρχές του Baukultur, παρουσιάζοντας την πολιτιστική αξία ενός υψηλής ποιότητας, κοινωνικά ολοκληρωμένου και βιώσιμου δομημένου περιβάλλοντος και ενισχύοντας μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς. Η βραβευθείσα πρόταση προάγει μια γνήσια ατμόσφαιρα χωριού που ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση μέσω της μελετημένης διάταξης εργαστηρίων και ξενώνων για Κύπριους φοιτητές και διεθνείς καλλιτέχνες. Οι κοινές αυλές διευκολύνουν τη σύνδεση και την αλληλεπίδραση, ανοίγοντας χώρους για καλλιτεχνική εκπαίδευση και δημιουργία. Η ευέλικτη διαμόρφωση τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών χώρων υποστηρίζει τη διοργάνωση τοπικών και περιφερειακών πολιτιστικών εκδηλώσεων, παρέχοντας τη δυνατότητα ουσιαστικών συναντήσεων με την τοπική κοινότητα και την κυπριακή κοινωνία. Η ανάπτυξη αυτού του Α.Δ. ωφέλησε τους αρχιτέκτονες, ιδίως τους ανερχόμενους αρχιτέκτονες, παρέχοντας μια πλατφόρμα για να παρουσιάσουν το ταλέντο τους σε ένα ευρύτερο κοινό. Επιπλέον, η διαδικασία του διαγωνισμού στη Λέμπα προώθησε την ένταξη της κοινότητας και των χρηστών, επιτρέποντας στους κατοίκους να συμβάλουν στην ανάπτυξη του έργου. Αυτή η συνεργατική προσέγγιση ενίσχυσε την συμμετοχή της κοινότητας και την αίσθηση του ανήκειν, ακόμη και πριν από την ολοκλήρωση του έργου, και επέτρεψε επίσης στους αρχιτέκτονες και τους διοργανωτές να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες της κοινότητας. Το έργο του Πολιτιστικού Χωριού στη Λέμπα αναδεικνύει τις δυνατότητες των πολιτιστικών χωριών ως προτύπων τουρισμού με βάση την κοινότητα. Η πρωτοβουλία στοχεύει στη δημιουργία παρόμοιων πολιτιστικών χωριών στην Κύπρο και σε άλλες χώρες για τη διατήρηση και την προώθηση του τοπικού πολιτισμού, των τεχνών και της χειροτεχνίας. Αυτός ο Α.Δ. όχι μόνο εμπλουτίζει το περιβάλλον διαβίωσης αλλά χρησιμεύει επίσης ως μέθοδος για τη δημιουργία μακροπρόθεσμων, ανθεκτικών και βιώσιμων πόλεων.

3.10 Προκλήσεις και καινοτομία στους τσέχικους Α.Δ.: Παραδείγματα από το κοινοτικό σχολείο Chýně–Hostivice

Εικόνα 3.10: Φωτορεαλιστικό του εξωτερικού χώρου του κοινοτικού σχολείου Chýně–Hostivice. © Dousek–Záborský.

Τοποθεσία	Chýně (Τσεχία)
Έτος έναρξης διαγωνισμού	2021
Αναθέτουσα Αρχή	Δημόσια Αναθέτουσα Αρχή: Ένωση δήμων Chýně και Hostivice
Διοργανωτές/ Διαχειριστές διαγωνισμού	Ing. arch. Radek Janoušek / Ing. Karla Kupilíková / Ing. arch. Tomáš Zdvihal
Νικήτρια ομάδα/Αρχιτέκτονας	on architekti s.r.o. Jiří Oročenský a Štěpán Valouch
Τύπος διαδικασίας Α.Δ	Μη ανοικτός Α.Δ. με προεπιλογή 1 στάδιο
Αριθμός συμμετοχών	6 συμμετοχές
Υλοποίηση	Η κατασκευή ξεκίνησε το 2024

Διαφοροποίηση των μορφών Α.Δ. προς όφελος των διαφόρων ενδιαφερομένων μερών

Ο διαγωνισμός για το κοινοτικό σχολείο της Chýně–Hostivice, μιας εθελοντικής ένωσης δήμων, είναι ο δεύτερος Α.Δ. για την κατασκευή ενός νέου δημοτικού σχολείου μέσα σε λίγα χρόνια. Ο πρώτος ανοικτός διαγωνισμός κατέληξε σε μια αρνητική εμπειρία, που οδήγησε σε ακραίες επιπλοκές κατά την υλοποίηση του νικητήριου σχεδίου από μια γαλλική ομάδα. Εκτός από τις προηγούμενες προκλήσεις του Α.Δ., παλαιότερα λάθη στον χωροταξικό σχεδιασμό, μαζί με την ταχεία ανάπτυξη του χωριού και την επιρροή των εργολάβων συνέβαλαν στο να ασκηθούν πιέσεις ως προς τον σχεδιασμό για ένα νέο σχολείο. Παρά το σφιχτό χρονοδιάγραμμα και την προηγούμενη μη ικανοποιητική εμπειρία, η ένωση δήμων αποφάσισε να υλοποιήσει έναν ακόμη αρχιτεκτονικό διαγωνισμό. Αυτή τη φορά, ωστόσο, οι αναθέτουσες αρχές δοκίμασαν μια διαφορετική μορφή Α.Δ.: έναν μη ανοικτό διαγωνισμό με προεπιλογή έξι αρχιτεκτονικών ομάδων. Αυτή η επιλογή είχε σκοπό να εξασφαλίσει σχεδιασμό υψηλής ποιότητας, επαρκή εμπειρία των επαγγελματιών ομάδων και περιορισμένη δέσμευση χρόνου. Η προετοιμασία και η εφαρμογή της διαδικασίας του διαγωνισμού διήρκεσε περίπου έξι μήνες. Μετά τη διαδικασία αυτή, ακολούθησε η υπογραφή της σύμβασης με τη νικήτρια ομάδα και τα στάδια της τεκμηρίωσης του έργου σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η κατασκευή του έργου ξεκίνησε εντός δύο ετών από την απόφαση ανάθεσης- μια μοναδική περίπτωση για έργο ύψους 30 εκατ. ευρώ που άλλαξε θετικά την προκατάληψη των πελατών σχετικά με τη διάρκεια και την πολυπλοκότητα των Α.Δ. Και τα δύο σχολεία, που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν μέσω ενός Α.Δ., αναμένεται να εξυπηρετούν όχι μόνο τους μαθητές αλλά ολόκληρη την κοινότητα, λειτουργώντας ως δημόσια κτίρια για όλους τους πολίτες. Το παράδειγμα αυτό αποδεικνύει ότι οι Α.Δ. συνδέονται στενά με τις ανάγκες του περιβάλλοντος, της οικονομίας και των χρηστών. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διαβαθμίζεται προσεκτικά η επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περίπτωσης, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα διαφορετικών μορφών διαγωνισμού.

Συμπεράσματα

Ο Χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ. παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των διαφορών και των ομοιοτήτων στον τομέα των Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η επισκόπηση αυτή προκύπτει από την ανάλυση επιλεγμένων κρατών μελών της ΕΕ και από διαλόγους με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς. Οι συγκριτικοί χάρτες και οι πληροφορίες ανά χώρα που παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο αποκαλύπτουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στο τοπίο των Α.Δ. σε ολόκληρη την ΕΕ. Για παράδειγμα, ο ετήσιος αριθμός των διαγωνισμών σχεδιασμού ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό, με τη Γερμανία να διοργανώνει κατά μέσο όρο 461 διαγωνισμούς ετησίως, σε σύγκριση με μόλις τρεις στην Κύπρο (Εικόνα 1.6). Μια άλλη αξιοσημείωτη διαφορά είναι η προτιμώμενη μορφή του διαγωνισμού: οι ανοικτοί Α.Δ. επικρατούν σε Κύπρο, Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβενία και Ισπανία, ενώ οι υπόλοιπες χώρες εταίροι του ARCH-E έχουν σταδιακά στραφεί προς μη ανοικτές διαδικασίες. Οι διαφορές αυτές, όπως τονίζεται σε όλη την παρούσα έκθεση, έχουν βαθιές ρίζες στην ειδική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις κάθε χώρας, καθώς και στα μοναδικά πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά τους συστήματα. Αυτή η πολυπλοκότητα αναδεικνύει τους κινδύνους του να στηρίζεται κανείς αποκλειστικά σε στατιστικά στοιχεία για να αποτυπώσει το πλήρες φάσμα της γνώσης στον τομέα των Α.Δ..

Παρά τις διαφορές αυτές, έχουν προκύψει αρκετά κοινά στοιχεία. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα παρόμοια ποσοστά συμμετοχής αρχιτεκτόνων στους Α.Δ. (Εικόνα 1.7) και η κατανομή των τοπικών έναντι των ξένων διαγωνιζομένων (Εικόνα 1.8). Ωστόσο, τα στοιχεία δείχνουν επίσης ότι το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των αρχιτεκτόνων τόσο σε εθνικούς όσο και σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς παραμένουν σχετικά χαμηλά. Το ζήτημα αυτό χρήζει περαιτέρω προσοχής και διερεύνησης προκειμένου να προσδιοριστούν οι συγκεκριμένες δράσεις που απαιτούνται για την ενίσχυση των υφιστάμενων διαδικασιών Α.Δ., τη διευκόλυνση της διασυνοριακής πρόσβασης και τη διασφάλιση διαδικασιών υψηλής ποιότητας. Ενώ η έκθεση για τις ανάγκες των αρχιτεκτόνων θα εξετάσει ορισμένα από αυτά τα ερωτήματα με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, οι πρώτες ιδέες έχουν ήδη αναδυθεί στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο της παρούσας έκθεσης, οι οποίες μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

Διδάγματα από τον χάρτη ARCH-E για τους Α.Δ.

Η σημασία των δεσμευτικών κανονισμών

Η διαθεσιμότητα των ευκαιριών Α.Δ. και η αποτελεσματική εφαρμογή τους συνδέεται

στενά με το νομοθετικό πλαίσιο που τους διέπει. Σε όλα τα κράτη μέλη οι δημόσιες συμβάσεις αρχιτεκτονικών υπηρεσιών συμμορφώνονται γενικά με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/24/ΕΕ, αλλά η ανάπτυξη ειδικών, δεσμευτικών κανονισμών για τους Α.Δ. εγγυάται μια υψηλής ποιότητας και διαφανή διαδικασία. Η σύνδεση και/ή ενσωμάτωση των εν λόγω κανονισμών στην εθνική νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων μπορεί να εξασφαλίσει πρόσθετα οφέλη, όπως η συνέχεια της εφαρμογής των Α.Δ., η τακτική πρόσβαση των αρχιτεκτόνων σε δημόσιες συμβάσεις και μια ποιοτικοκεντρική προσέγγιση των δημοσίων συμβάσεων. Για να διευκολυνθεί η αποτελεσματικότερη εφαρμογή και η βελτίωση των διασυνοριακών πρακτικών ανταγωνισμού, οι εθνικοί κανονισμοί για τους Α.Δ. θα πρέπει να προσαρμοστούν σε ένα πιο διεθνές πλαίσιο. Αυτό σημαίνει ότι οι τοπικές αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αναλάβουν μακροπρόθεσμη δέσμευση για την ευθυγράμμιση των κριτηρίων, προτύπων και βασικών διαδικαστικών πτυχών μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και πρακτικών μεταξύ εμπειρογνομώνων σε ολόκληρη την Ευρώπη. Μια τέτοια προσπάθεια περιλαμβάνει επίσης την άμεση συμμετοχή διεθνών φορέων σε κριτικές και οργανωτικές επιτροπές. Από πρακτική άποψη, μια πιο ανοικτή προσέγγιση της ΕΕ προς τους Α.Δ. συνεπάγεται τη διάθεση της εθνικής νομοθεσίας και των κατευθυντήριων γραμμών στην αγγλική γλώσσα και την εύκολη πρόσβαση, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία συνεργασίας και ανταλλαγής. Οι βιώσιμες στρατηγικές, όπως αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω, θα κάνουν τα τοπικά πλαίσια Α.Δ. πιο προσίτα χωρίς να τυποποιούν συγκεκριμένους διαγωνισμούς και αρχιτεκτονικές κουλτούρες.

Οι Α.Δ. ως εργαλεία για την προώθηση της βιωσιμότητας στην αρχιτεκτονική

Η αποτελεσματική επίτευξη των φιλοδοξιών **βιωσιμότητας** στους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς παρουσιάζει αρκετές προκλήσεις, από τους περιορισμούς του σταδίου σχεδιασμού των Α.Δ. μέχρι την επιλογή των κριτηρίων και μεθόδων αξιολόγησης. Παρ' όλα αυτά, τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 3, ιδίως η περίπτωση του Nieuwe Veemarkt στο Zwolle και ο διαγωνισμός EUROPAN στο Karlovac, δείχνουν ότι ένας Α.Δ. μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δοκιμή καινοτόμων στρατηγικών σχεδιασμού και δόμησης. Αυτό απαιτεί αλλαγή των παραδοσιακών μεθόδων επιλογής και υλοποίησης του σχεδιασμού, βρίσκοντας τη σωστή ισορροπία μεταξύ της αποδοχής ενός ορισμένου βαθμού αβεβαιότητας που συνεπάγεται η καινοτομία και των οικονομικών και χρονικών κινδύνων της υλοποίησης του έργου. Για τον μετριασμό των κινδύνων, είναι σημαντικό να προωθηθεί ο διάλογος μεταξύ των ενδιαφερομένων και των αρχιτεκτόνων για τη χαρτογράφηση των μακροπρόθεσμων οφελών της βιώσιμης ανάπτυξης και τη συμμετοχή του ευρύτερου κοινού στην αναζήτηση νέων οραμάτων διαβίωσης. Μια τέτοια προσέγγιση όχι μόνο θα προωθούσε βιώσιμες αρχιτεκτονικές λύσεις αλλά θα ενίσχυε και τον εκπαιδευτικό ρόλο των Α.Δ.

Πρόσβαση σε Α.Δ. πέρα από τα εθνικά σύνορα

Η προσβασιμότητα σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες: όπως το είδος της διαδικασίας (ανοικτή, μη ανοικτή, με πρόσκληση) και τις απαιτήσεις (κριτήρια επιλεξιμότητας) που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες των αναθετουσών αρχών έως την ικανότητα των αρχιτεκτόνων να επενδύσουν σε έργο και χρόνο. Στο διακρατικό πεδίο των ευρωπαϊκών Α.Δ., πρόσθετα εμπόδια επηρεάζουν τη διασυνοριακή συμμετοχή. Αυτά αφορούν, αφενός, την αντιμετώπιση πρακτικών δυσκολιών (εύρεση προσκλήσεων Α.Δ. γλωσσικά εμπόδια, περιορισμένη πληροφόρηση, απόσταση ταξιδιού κ.λπ.) και από την άλλη πλευρά, παρουσιάζονται προκαταλήψεις και κενά γνώσεων. Οι δραστηριότητες του ARCH-E επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση και των δύο αυτών εμποδίων με την έναρξη της ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων, καθώς και με την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων. Ειδικότερα, το δίκτυο ARCH-E διεγείρει και διευκολύνει τη σύνδεση των σχετικών εμπειρογνομώνων, φορέων και επαγγελματιών. Πιθανά αποτελέσματα της αλληλεπίδρασής τους μπορεί να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή διεθνών μερών στη διοργάνωση των Α.Δ., την καθιέρωση διεθνώς ορατών και προσβάσιμων προσκλήσεων, την προώθηση της διαφάνειας και τη δυνατότητα συνεργασίας των αρχιτεκτονικών ομάδων.

Διαδικασίες υψηλής ποιότητας και διαφάνειας σε μια ευρωπαϊκή αγορά

Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί αποτελούν κρίσιμο εργαλείο για τον εντοπισμό ποιοτικών λύσεων σε αρχιτεκτονικές και αστικές προκλήσεις, σύμφωνα με τις φιλοδοξίες του Νταβός για ένα ευρωπαϊκό Baukultur. Στο πλαίσιο αυτής της δέσμευσης, **η ποιότητα των διαδικαστικών πτυχών** των Α.Δ. αποκτά κεντρικό ρόλο. Αυτό συνεπάγεται μια αφοσιωμένη προσέγγιση της ποιότητας σε όλα τα στάδια μιας διαδικασίας, από τη διατύπωση της αποστολής σχεδιασμού έως τις φάσεις που ακολουθούν την απόφαση ανάθεσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου είναι απαραίτητη η συμμετοχή ικανών φορέων με δεσμευτική στάση και όραμα αιχμής απέναντι στην ποιότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης. Μέσω της ενεργού συμμετοχής εμπειρογνομώνων και ενδιαφερομένων, οι κύριες φάσεις ενός Α.Δ. μπορούν να αποτελέσουν την ευκαιρία για μια συζήτηση ανοικτή στην ευρύτερη κοινότητα των χρηστών. Όπως και στην περίπτωση της εκπαιδευτικής πανεπιστημίου Luise Büchner που παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο 3, η συλλογική διάσταση ενός Α.Δ. συμβάλλει στο να καταστεί η διαδικασία πιο **διαφανής** και ενισχύει την αναγνώριση της υψηλής ποιότητας αρχιτεκτονικής ως δημόσιου αγαθού.

Η δέσμευση για Α.Δ. υψηλής ποιότητας δεν πρέπει να παραμελεί τη **δίκαιη μεταχείριση των αρχιτεκτονικών ομάδων**. Το πιο αποθαρρυντικό στοιχείο στην

διαδικασία ενός Α.Δ. περιλαμβάνει τη μη ισορροπημένη σχέση μεταξύ του φόρτου εργασίας και της επένδυσης των αρχιτεκτόνων σε σχέση με την αμοιβή και την αξία των βραβείων. Επομένως, είναι σημαντικό να μην περάσουν απαρατήρητες οι φωνές και τα αιτήματα των αρχιτεκτόνων. Το ARCH-E συμμετέχει στην έκκληση για δράση ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες των Α.Δ. και να καταστούν δίκαιες, διαφανείς και επωφελείς για έναν αυξανόμενο αριθμό επαγγελματιών. Το πρώτο βήμα της δέσμευσης του ARCH-E για τις ανάγκες των αρχιτεκτόνων είναι η ανάπτυξη ειδικών Εκθέσεων, οι οποίες θα φωτίσουν τα συγκεκριμένα αιτήματα και τους τομείς παρέμβασης για τη διευκόλυνση των επαγγελματιών στην ευρωπαϊκή αγορά αρχιτεκτονικών υπηρεσιών.

Η πολυπλοκότητα ως κοινό πλεονέκτημα

Τα τρία κεφάλαια της παρούσας έκθεσης ανέδειξαν την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η αποκάλυψη του σύνθετου και ετερογενούς τοπίου των Α.Δ. αποτελεί ένα πρώτο βήμα ενάντια στις προκαταλήψεις και τη δυσπιστία που τροφοδοτούν οι προσεγγίσεις αποφυγής κινδύνων. Ο χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ. τονίζει ότι η μεγαλύτερη διαφάνεια στους διαγωνισμούς σχεδιασμού σε επίπεδο ΕΕ επιτρέπει ένα ευρύτερο και ποικίλο φάσμα λύσεων, ενισχύοντας την καινοτομία στις καθιερωμένες αρχιτεκτονικές πρακτικές. Με βάση την εμπειρία των εταίρων και εταίρων συνεργασίας του ARCH-E, άλλοι επαγγελματικοί φορείς που συμμετέχουν ενεργά στη ρύθμιση και την εφαρμογή των Α.Δ., μπορούν να βρουν μια χρήσιμη πηγή για τον εντοπισμό κενών και τη βελτίωση των εθνικών συστημάτων διαγωνισμών. Εν ολίγοις, η προώθηση και διευκόλυνση του διασυνοριακού ανοίγματος των Α.Δ. κρίνεται υπό το πρίσμα της ενίσχυσης της κυκλοφορίας των αρχιτεκτονικών ιδεών, της γνώσης και της εμπειρογνομοσύνης, ως κύριο **όφελος** για τις δημόσιες και ιδιωτικές αρχές, τις επαγγελματικές ενώσεις και τους κατοίκους των ευρωπαϊκών πόλεων.

Μελλοντικές κατευθύνσεις

Η ερευνητική δραστηριότητα που αναλήφθηκε για τον Χάρτη ARCH-E στους Α.Δ. θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια συνεχής προσπάθεια παρά ως μια ολοκληρωμένη εργασία. Επί του παρόντος, η μελέτη περιλαμβάνει τα κράτη μέλη που συνδέονται με τους εταίρους και τους εταίρους συνεργασίας του ARCH-E. Ωστόσο, για να δημιουργηθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των ευρωπαϊκών διαγωνισμών σχεδιασμού, είναι απαραίτητο να επεκταθεί ο Χάρτης ώστε να συμπεριλάβει ένα ευρύτερο φάσμα χωρών με τα αντίστοιχα συστήματα Α.Δ. τους. Η επέκταση αυτή όχι μόνο θα παρέχει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα αλλά και θα αποκαλύψει νέες ευκαιρίες για διασυνοριακή συνεργασία και συμμετοχή.

Επιπλέον, η επέκταση των τύπων των δεδομένων που συλλέγονται και η συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος ενδιαφερομένων στη διαδικασία παροχής δεδομένων αποτελούν κρίσιμους τομείς για περαιτέρω έρευνα. Η παρούσα μελέτη προσφέρει μια προκαταρκτική επισκόπηση των ευρωπαϊκών Α.Δ., δίνοντας έμφαση στις ευκαιρίες και προκλήσεις εντός της ευρωπαϊκής αγοράς. Ωστόσο, η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να επικεντρωθεί στους ρόλους των διαφόρων φορέων από πρακτικής άποψης, με στόχο την υλοποίηση συγκεκριμένων παρεμβάσεων μέσω πιλοτικών έργων και συνεργατικών δραστηριοτήτων. Από αυτή την άποψη, η πλατφόρμα ARCH-E και τα ψηφιακά εργαλεία της (το Γλωσσάριο, ο διαδικτυακός χάρτης Α.Δ. και το Δίκτυο ARCH-E) χρησιμεύουν ως πολύτιμοι πόροι για την περαιτέρω επέκταση της έρευνας.

Συμπερασματικά, οι πρωτοβουλίες και τα ερευνητικά αποτελέσματα του ARCH-E υπογραμμίζουν τα οφέλη μιας διασυνοριακής συνεργατικής προσέγγισης για την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην Ευρώπη. Η συμμετοχή διαφορετικών ενδιαφερομένων φορέων και εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο της αρχιτεκτονικής πρακτικής (συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων από Επιμελητήρια, εμπειρογνομόνων πολιτικής, σχεδιαστών, διαχειριστών, πελατών και ακαδημαϊκών) υπογραμμίζει ότι η ολοκληρωμένη κατανόηση της πολύπλευρης φύσης των Α.Δ. απαιτεί συνεχή συνεργασία, ανταλλαγή ιδεών και διάλογο. Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας να διευρυνθεί το δίκτυο των ενδιαφερομένων μερών και να προωθηθούν πειραματικές μέθοδοι συνεργασίας, προκειμένου να αμφισβητηθούν τα παραδοσιακά μοντέλα διαγωνισμών και να προωθηθεί η καινοτομία. Αναγνωρίζοντας τον κομβικό ρόλο των διαγωνισμών στην επίτευξη της αρχιτεκτονικής αριστείας, ο Χάρτης ARCH-E για τους Α.Δ. ανοίγει το πεδίο για μια επίκαιρη συζήτηση σχετικά με τους διαγωνισμούς σχεδιασμού και προσκαλεί νέους συμμετέχοντες στην συνέχιση του διαλόγου για την βελτίωση του περιβάλλοντος διαβίωσης στην Ευρώπη.

Ευχαριστίες

Η επιτυχής ολοκλήρωση αυτού του εγγράφου δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την ανεκτίμητη υποστήριξη και συμβολή πολλών ατόμων και οργανισμών. Πρώτα απ' όλα, εκφράζουμε τη βαθύτατη ευγνωμοσύνη μας στους εταίρους του ARCH-E και στους εταίρους συνεργασίας, η συνεργασία και η δέσμευση των οποίων συνέβαλαν καθοριστικά στη διαμόρφωση αυτής της ολοκληρωμένης μελέτης. Ευχαριστούμε το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Πολιτικών Μηχανικών της Αυστρίας που ξεκίνησε και ηγείται της διαχείρισης αυτού του έργου, με ιδιαίτερη αναγνώριση στους Daniel Fügenschuh, Cornelia Hammerschlag, Sebastian Jobst και Anna Resch. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται επίσης στην Margit Friedrich, η οποία διαχειρίστηκε την ανάπτυξη του ARCH-E κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους του. Ευχαριστούμε επίσης το Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE), το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (CCA), το Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας (ZAPS), τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου (CAA), το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Γερμανών Αρχιτεκτόνων (BAK), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Eindhoven (TU/e), το Πολυτεχνείο της Βαλένθια (UPV), Sepa Engineering GmbH (SEPA), το Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων (MÉK), το Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (ČKA), το Γαλλικό Εθνικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (CNOA), το Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων της επαρχίας Bozen, την Ελβετική Ένωση Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων (SIA) και η Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων (UIA).

Θα θέλαμε επίσης να εκφράσουμε τις ειλικρινείς μας ευχαριστίες στους εμπειρογνώμονες που μοιράστηκαν απλόχερα τις γνώσεις και εμπειρίες τους, συμφωνώντας να συμμετάσχουν στις συνεντεύξεις μας. Εκφράζουμε την εκτίμησή μας στους: Bálint Bachman (APM studio), Boris Bežan (BAX Studio), Andrés Bordás και Tamás Noll (Teampannon Építészmnök Kft), Josep Borrell Bru και Ana Zhukova (IMPSOLAMB), Iván Capdevila (PLAYstudio), Χρίστος Χριστοδούλου και Μάριος Χριστοδουλίδης (Simpraxis Architects), Barbara Ettinger-Brinckmann (Agentur Ettinger-Brinckmann), Floor Frings (Werkstatt), Dolores Galán (Consejo Superior de los Colegios de Arquitectos de España), Gabriella Grand (Sagra Építész Kft.), Mojca Gregorski (Kontra arhitekti), Jure Hrovat (SVET VMES), Benjamin Hossbach ([phase eins].), Melanie Karbasch (Architekt Melanie Karbasch ZT GmbH), Maja Kireta (Varaždin Society of Architects), Helena Knific Schaps (EUROPAN Croatia), Špela Kryžanowski και Vlado Krajcar (ZAPS), Janez Koželj (Δήμος Λιουμπιάνας), Anja Kotlan (Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων Βερολίνου), Marieke Kums (STUDIO MAK), Edda Kurz (Kurz Architekten GbR), Miquel Lacasta (Archikubik), Ferenc Makóényi (MÉK), Μάρκος Μάρκου (Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου), Kata Marunica (NFO), Nicolás Maruri (amanncanovasmaruri), Elias Molitschnig (Abteilung IV/B/4 «Architektur, Baukultur und Denkmalschutz»), Hrvoje Njirić (njiric+ arhitekti), Βάσο Ολύμπιο, Χριστίνα Σιερεπεκλή, Αγγελική Πιλάτη

(Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τεχνικές Υπηρεσίες), Αντρέα Παπαλλά (Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου), Michiel Riedijk (Neutelings Riedijk Architects), Andres Schenker και Monica Resines (Schenker Salvi Weber Architekten), Roman Šilje (Ένωση Κροατών Αρχιτεκτόνων), Elke Sterling-Presser και Nicolas Sterling (Sterling Presser Architects + Engineers), Francesco Veenstra (Vakwerk / College van Rijkadviseurs), Jeroen de Willigen (De Zwarte Hond / BNA), Bernd Wiltschek (Bundesimmobiliengesellschaft Abteilung Schulbau), και Thomas Zinterl (Zinterl Architekten ZT GmbH).

Τέλος, είμαστε ευγνώμονες στους οργανισμούς και τα ιδρύματα που παρέχουν οικονομική υποστήριξη, δίνοντάς μας τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουμε αυτήν την έρευνα και να παράγουμε αυτήν τη δημοσίευση. Η ειλικρινής μας ευγνωμοσύνη απευθύνεται στην πρωτοβουλία χρηματοδότησης Creative Europe (CREA) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη γενναϊόδωρη υποστήριξη και εμπιστοσύνη στην επιτυχία του Έργου ARCH-E.

Βιβλιογραφία

Andhov, Marta, Roberto Caranta, William A. Janssen και Olga Martin-Ortega. Διαμόρφωση της νομοθεσίας για βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Greens/EFA. Νοέμβριος 2022. <https://bit.ly/3yY3BJ2>.

Andresson, Jonas E., Gerd Bloxham-Zettersten, και Magnus Rönn, eds. Architectural Competitions: Histories and Practice. The Royal Institute of Technology και Rio Kulturkooperativ, 2013.

Appenzeller, Markus. «Open Call: Σταματήστε τους διαγωνισμούς! Τουλάχιστον, με τον τρόπο που τους κάνετε τώρα!» The Daily Urban Dose. 28 Ιουλίου 2023. <https://bit.ly/3xvh8HD>.

Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE). «Συστάσεις για τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς». 28 Αυγούστου 2024. <https://bit.ly/3zd9emF>.

Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ACE). «Το επάγγελμα του αρχιτέκτονα στην Ευρώπη: The Ace 2022 Sector Study». 28 Αυγούστου 2024. <https://bit.ly/4eppWPU>.

Architectuur Lokaal. Vijf Jaar Europees Aanbesteden van Architectuuroprachten. Άμστερνταμ: Architectuur Lokaal. 14 Οκτωβρίου 2010.

Architectuur Lokaal. 2017. Ο πολιτισμός του διαγωνισμού στην Ευρώπη 2013 - 2016. Άμστερνταμ: Architectuur Lokaal. Σεπτέμβριος 2017.

Architectuur Lokaal. Η κουλτούρα των διαγωνισμών στην Ευρώπη 2017- 2020: Τελική έκθεση. Άμστερνταμ: Architectuur Lokaal. Ιανουάριος 2021.

Architectuur Lokaal. Rapportage Ontwerpwedstrijden 2012-2022. Άμστερνταμ: Architectuur Lokaal. 1 Σεπτεμβρίου 2022.

Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Ερευνών για τα κτίρια, τις αστικές υποθέσεις και τη χωρική ανάπτυξη (BBSR), εκδ: Systematics for sustainability requirements in planning competitions. In Zukunft Stadt und Region: Forschung und Praxis im Dialog, Vol. 28. Bonn: BBSR, 2021(a). 28 Αυγούστου 2024: <https://bit.ly/4e11mUq>.

Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Έρευνας για την Οικοδομή, τις Αστικές Υποθέσεις και τη Χωρική Ανάπτυξη (BBSR), εκδ: Systematics for sustainability requirements in planning competitions. Στο: Future City and Region: Research and Practice in Dialogue, Volume 29. Bonn: BBSR, 2021(b). 28 Αυγούστου 2024: <https://bit.ly/3YZ9FMj>.

Chupin, Jean Pierre, Carmela Cucuzzella, και Bechara Helal, eds. Architecture Competitions and the Production of Culture, Quality and Knowledge: An International Inquiry. Montreal: Potential Architecture Books, 2015.

Διακήρυξη του Νταβός: Ένα υψηλής ποιότητας Baukultur για την Ευρώπη. Διακήρυξη των ευρωπαϊών υπουργών πολιτισμού. 22 Ιανουαρίου 2018. <https://bit.ly/4b8ryLh>.

Ολλανδικό Υπουργείο Εσωτερικών και Σχέσεων του Βασιλείου και Ολλανδικό Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών. Rapport Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp 2021-2024. 28 Αυγούστου 2024: <https://bit.ly/3W776WL>.

EI Croquis 219. «IBAVI 2019-2023: Μια συλλογική έρευνα». EI Croquis. 2023.

Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Πολιτικών Μηχανικών και Βαυαρικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων. Interreg Projekt Handbuch: Grenzüberschreitendes Kompetenznetzwerk Architekturwettbewerb 2019-2022. 28 Αυγούστου 2024: https://www.arching.at/aktuelles/interreg_projekt.html.

Fuchs, Matthias. Nachhaltigkeitsorientierte Architekturwettbewerbe: Kriterien und Indikatoren zur Integration von Nachhaltigkeitsanforderungen in Wettbewerbsverfahren sowie Empfehlungen und Werkzeuge für die praktische Durchführung. Διδακτορική διατριβή, TU Darmstadt, 2013. <http://tuprints.ulb.tu-darmstadt.de/id/eprint/3276>.

Grandia, Jolien, και Leentje Volker, eds. Public Procurement: Theory, Practices and Tools. Cham: Palgrave MacMillan, 2023. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-18490-1>.

Hossbach, Benjamin, και Christian Lehmhaus. Fundamentals of Competition Management: Προετοιμασία και οργάνωση διαγωνισμών σχεδιασμού. Βερολίνο: DOM Publishers, 2024.

Hurst, Will. «Οι σπάταλοι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί δέχονται πυρά». Architects' Journal. February 23, 2018. <https://bit.ly/4bbnMRc>.

Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων (UIA). Οδηγός της UIA για διαγωνισμούς σχεδιασμού στην αρχιτεκτονική και συναφείς τομείς. Τροποποίηση που εγκρίθηκε από το 139ο Συμβούλιο στο Ρίο ντε Τζανέιρο, Ιανουάριος 2020. <https://bit.ly/3yypS0n>.

Kryžanowski, Špela, Jernej Prijon, Mima Suhadolc και Urša Vrhunc. Όταν χτίζουμε εξαιρετικά, χτίζουμε με έναν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό σχεδιασμού. Ljubljana: ZAPS, 2023.

Mejía-Hernández, Jorge, and Cathelijne Nuijsink, eds. Ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός ως ζώνη επαφής: Προς μια ιστοριογραφία της διαπολιτισμικής ανταλλαγής. Footprint 14, αριθ. 1 (Άνοιξη/Καλοκαίρι 2020). <https://doi.org/10.7480/footprint.14.1>.

Πουϊκλή, Κλεονίκη. «Προς τις υποχρεωτικές απαιτήσεις για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις (GPP) στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ: Reconsidering the Role of Public Procurement as an Environmental Policy Tool.» ERA Forum 21 (2021), 699-721. <https://doi.org/10.1007/s12027-020-00635-5>.

Menteth, Walter, ed. «Competition Culture in Europe: Voices.» Project Compass CIC, 2018.

Schade-Bünsow, Boris. «110 Vergebliche Jahre: Wettbewerbe Sind Ein Volkswirtschaftliches Desaster. Ein Vorschlag Zur Reform Von Martin Haas Und Amandus Sattler.» Bauwelt 34. July 7, 2015. <https://bit.ly/45ofrZj>.

Ελβετική Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πολιτισμού. Το σύστημα ποιότητας Davos Baukultur: Οκτώ κριτήρια για μια υψηλής ποιότητας Baukultur. Βέρνη: Ελβετική Συνομοσπονδία, 2021. <https://bit.ly/4c0wEKQ>.

TenderNed. Sectorrapportage Aanbestedingen Bouw. 9 Απριλίου 2024. <https://bit.ly/3xQr3HW>.

Θεοδώρου, Μαρία και Κατσάκου, Αντιγόνη, επιμ. The Competition Grid: Experimenting With and Within Architecture Competitions. London: Riba Publishing, 2018. <https://doi.org/10.4324/9780429345968>.

Volker, Leentje. Deciding about Design Quality (Αποφασίζοντας για την ποιότητα του σχεδιασμού). Leiden: Sidestone Press, 2010.

Volker, Leentje. «Procuring Architectural Services: Sensemaking in a Legal Context. Construction Management and Economics 30, αρ. 9 (2012): 749–59. <https://doi.org/10.1080/01446193.2012.667138>.

YesWePlan! Project. «Compendium 4 σε 1». 28 Αυγούστου 2024. <https://yesweplan.eu/intellectual-outputs/>.

Παράρτημα Ι

Εθνικοί κανονισμοί και κατευθυντήριες γραμμές Α.Δ.

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Αυστρία	Bundesvergabegesetz 2018 (BVerG) / Ομοσπονδιακός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου. Ωστόσο, μπορούν να οργανωθούν ως προ-φάση δημοσίων συμβάσεων, ακολουθούμενη από διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, και στη συνέχεια από ανάθεση σύμβασης.	https://bit.ly/40dOMOI
	Wettbewerbsstandard 2010 (WSA) / Πρότυπα διαγωνισμού	Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές. Επισήμως δεν είναι δεσμευτικές, αλλά για τη διοργάνωση ενός Α.Δ. σε συνεργασία με το Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο απαιτείται η εφαρμογή των WSA τόσο για δημόσιους όσο και για ιδιώτες πελάτες.	—	https://bit.ly/4eLUF9P

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Κροατία	Zakon o javnoj nabavi (Narodne novine 120/16, 114/22) / Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων (Επίσημη Εφημερίδα 120/16, 114/22)	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του νόμου. Ωστόσο, μπορούν να διοργανώνονται ως διαγωνισμός μελετών που ακολουθείται από διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Εάν τα τοπικά χωροταξικά προγράμματα ορίζουν την υποχρέωση για Α.Δ. οι δημόσιες αναθέτουσες αρχές τις διεξάγουν σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.	https://bit.ly/3Nubg64 https://bit.ly/3CJEFah
	Τοπικά Χωροταξικά Προγράμματα	Νομικά δεσμευτικό	Ναι, σύμφωνα με τον ορισμό των περιοχών με υποχρέωση σε Α.Δ.	—
	Pravilnik o natječajima s područja arhitekture, urbanizma, unutarnejg uređenja i uređenja krajobraza Hrvatske komore arhitekata (Narodne novine 85/14) / Διάταγμα σχετικά με τους διαγωνισμούς στους τομείς της αρχιτεκτονικής, της πολεοδομίας, του εσωτερικού σχεδιασμού και του σχεδιασμού τοπίου από το Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων (Επίσημη Εφημερίδα 85/14)	Διάταγμα, νομικά δεσμευτικό μόνο στις πόλεις Zagreb, Split, και Dubrovnik	—	—

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Κύπρος	Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου. Ωστόσο, μπορούν να οργανωθούν ως προ-φάση δημόσιας σύμβασης, ακολουθούμενη από διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, και στη συνέχεια με ανάθεση σύμβασης.	https://bit.ly/3UeZHDm
	Κανονισμοί Διεξαγωγής Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών	Μη δεσμευτικοί	—	https://bit.ly/4hbSOfW
Τσεχία	Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων 134/2016	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου. Ωστόσο, μπορούν να οργανωθούν ως προ-φάση δημόσιας σύμβασης, ακολουθούμενη από διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, και στη συνέχεια με ανάθεση σύμβασης.	https://bit.ly/4f7X1iR
	Κώδικας Διαγωνισμού	Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές. Ο Κώδικας εφαρμόζεται συνήθως από τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές όταν προκηρύσσεται ένας Α.Δ. (διαγωνισμός μελετών) σύμφωνα με τον νόμο περί δημοσίων συμβάσεων ως προ-φάση της σύμβασης.	—	https://bit.ly/3Yt2lmj

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Γερμανία	Vergabeverordnung (VgV) / Διάταγμα περί προμηθειών	Διάταγμα, νομικά δεσμευτικό	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου. Ωστόσο, μπορούν να οργανωθούν ως προ-φάση δημόσιας σύμβασης, ακολουθούμενη από διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, και στη συνέχεια με ανάθεση σύμβασης.	https://bit.ly/3zSez3R
	Richtlinie für Planungswettbewerbe 2013 (RPW) / Οδηγίες για διαγωνισμούς σχεδιασμού	Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές. Σε συνδυασμό με το VgV είναι δεσμευτικές για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές στον τομέα των ομοσπονδιακών κατασκευών. Μη δεσμευτικές για τις ιδιωτικές αναθέτουσες αρχές, αλλά εφαρμόζεται με συνέπεια.	—	https://bit.ly/3NRh7cl
	Gesetz Gegen Wettbewerbsbeschränkungen (GWB) / Νόμος κατά των Περιορισμών στους Διαγωνισμούς	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	—	https://bit.ly/4f2zVtW
	Unterschwel- lenver- gabeordnung (UVgO) / Διάταγμα περί δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων	Εσωτερικός κανονισμός (ούτε νόμος ούτε κανονισμός), δεσμευτικός για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές μόνο μέσω διαταγής εφαρμογής, π.χ. από νόμο, κανονιστική πράξη.	—	https://bit.ly/40ih9Li

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Ουγγαρία	Νόμος CXLIII για τις Δημόσιες Συμβάσεις	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Ναι, για τα δημόσια σύνθετα έργα βάσει του ορισμού του κατώτατου ορίου αξίας της επένδυσης. Στην περίπτωση ιδιώτη επενδυτή ή κατασκευαστή ακινήτων, η προκήρυξη διαγωνισμού μελετών δεν είναι υποχρεωτική.	https://bit.ly/4dQEUwM
	Κυβερνητικό διάταγμα 310/2015 (Χ.28.) σχετικά με τις διαδικασίες διαγωνισμού μελετών	Νομικά δεσμευτική για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές και για κάθε οργανισμό ή πρόσωπο που δεν χαρακτηρίζεται ως αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τους κανόνες των δημόσιων συμβάσεων. Εάν ένας ιδιώτης επενδυτής αποφασίσει να οργανώσει Α.Δ., το διάταγμα 310 εξακολουθεί να είναι δεσμευτικό.	—	https://bit.ly/3BP1EBF
	Νόμος για την Ουγγρική Αρχιτεκτονική (Πράξη Γ/2023)	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	—	https://bit.ly/3Abrw8P
	Νόμος για την τάξη των κρατικών επενδύσεων σε κατασκευές (Νόμος LIX/2023)	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Ναι, σύμφωνα με το άρθρο. 35. § (1) ο μελετητής που εκπονεί το σχέδιο της επένδυσης επιλέγεται μέσω διαγωνισμού μελετών, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από το Υπουργείο.	https://bit.ly/3NChvVu

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Σλοβενία	Zakon o Javnem Naročanju (ZJN-3) / Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Ναι, για το σχεδιασμό των δημόσιων εγκαταστάσεων με τον ορισμό κατώτατων τιμών επένδυσης για τα κτίρια και κατώτατου μεγέθους επιφάνειας για την αλλαγή της προβλεπόμενης χρήσης της γης.	https://bit.ly/3YqYXNW
	Νόμος περί Χωροταξικού Σχεδιασμού (ZUREP-3)	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Ναι, σύμφωνα με τον ορισμό των περιοχών με υποχρέωση για Α.Δ.	https://bit.ly/3Y9YsGJ
	Δημοτικές χωροταξικές πράξεις	Νόμος, νομικά δεσμευτικές	Ναι, σε ειδικές περιπτώσεις για εξαιρετικά σημαντικά κτίρια ή περιοχές.	—
	Pravilnik o veřej natečajih za wybovu strokovno najprimernejši riešenja spatialních ureditev in objekti (PJN) / Σλοβένικος κανονισμός (by-law) για τους Α.Δ.	Νομικά δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές. Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές για ιδιώτες πελάτες. Χρησιμοποιούνται πάντοτε όταν ένας Α.Δ. διοργανώνεται σε συνεργασία με το ZAPS.	—	https://bit.ly/4ePQ86m

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Ισπανία	Ισπανικός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις 9/2017	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Ναι, σύμφωνα με το άρθρο 183 οι Α.Δ. είναι υποχρεωτικοί όταν το αντικείμενο της υπηρεσίας περιλαμβάνει τη σύνταξη αρχιτεκτονικών, μηχανικών και πολεοδομικών έργων ιδιαίτερης πολυπλοκότητας, και όταν η σύμβαση παροχής υπηρεσιών σχετίζεται με συμπληρωματικές εργασίες και διαχείριση κατασκευών.	https://bit.ly/3A1ly9r
	Ισπανικός Νόμος 9/2022 για την Ποιότητα στην Αρχιτεκτονική	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	—	https://bit.ly/3B0pk7M
	Καταλανικός Νόμος 12/2017 περί αρχιτεκτονικής	Νόμος, νομικά δεσμευτικός στην Αυτόνομη Κοινότητα της Καταλονίας	Ναι, τα άρθρα 12 και 18 ορίζουν την υποχρέωση για Α.Δ. όταν μια αρχιτεκτονική υπηρεσία αποτελεί αντικείμενο στη δημοπράτηση δημοσίων συμβάσεων για έργα νέας κατασκευής, αποκατάστασης ή ανακαίνισης με εκτιμώμενη επενδυτική αξία 60.000 ευρώ.	https://bit.ly/3V3jLcu

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Ελβετία	Bundesgesetz über das öffentliche Beschaffungswesen (BöB) / Ελβετικός Ομοσπονδιακός Νόμος για τις Δημόσιες Συμβάσεις	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου.	https://bit.ly/3A5NQRf
	Interkantonale Vereinbarung über das öffentliche Beschaffungswesen (IVöB) / Ελβετικό διακαντονικό διάταγμα για τις δημόσιες συμβάσεις	Διάταγμα, νομικά δεσμευτικό	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται σύμφωνα με το παρόν διάταγμα.	https://bit.ly/48iVVPd
	SIA 142	Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές, μη δεσμευτικές. Εθελοντική δέσμευση σε επίπεδο δήμων και πολλών δημόσιων φορέων, καθώς και του ιδιωτικού τομέα.	—	https://bit.ly/4dTdNBx
	SIA 143	Συνιστώμενες κατευθυντήριες γραμμές, μη δεσμευτικές. Εθελοντική δέσμευση σε επίπεδο δήμων και πολλών δημόσιων φορέων, καθώς και του ιδιωτικού τομέα.	—	https://bit.ly/48cUkur

Χώρα	Κανονισμοί	Τύπος και κανονιστικός χαρακτήρας	Υποχρέωση οργάνωσης Α.Δ.	Link to the regulation
Ολλανδία	Aanbestedingswet 2012 / Νόμος περί Δημοσίων Συμβάσεων	Νόμος, νομικά δεσμευτικός	Όχι. Οι Α.Δ. δεν απαιτούνται βάσει του παρόντος νόμου. Ωστόσο, μπορούν να οργανωθούν ως προ-φάση δημόσιας σύμβασης, ακολουθούμενη από διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, και στη συνέχεια με ανάθεση σύμβασης.	https://bit.ly/4f9pFjE
	Gids Proportionaliteit / Οδηγός αναλογικότητας	Κατευθυντήριες γραμμές, νομικά δεσμευτικές σε συνδυασμό με τον Νόμο περί Δημοσίων Συμβάσεων	—	https://bit.ly/4haRyJX
	KOMPAS Light Prijsvragen / Οδηγίες για διαγωνισμούς	Μη δεσμευτικές	—	https://bit.ly/3YhvQvw
	Richtlijn Gezonde Architectenselecties/ Κατευθυντήριες γραμμές για ορθές επιλογές αρχιτεκτόνων	Μη δεσμευτικές	—	https://bit.ly/48ktNeD

Παράρτημα II

Κατάλογος συνεντεύξεων

- ▶ **Συνέντευξη με τον Nicolás Maruri** (amanncanovasmaruri, Ισπανία). 15 Ιανουαρίου 2024. 13:00-14:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τη Maja Kireta** (Varaždin Society of Architects, Κροατία). 16 Ιανουαρίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τη Melanie Karbasch** (Architekt Melanie Karbasch ZT GmbH, Αυστρία). 17 Ιανουαρίου 2024. 8:00-9:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Jure Hrovat** (SVET VMES, Σλοβενία). 18 Ιανουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Iván Capdevila** (PLAYstudio, Ισπανία). 22 Ιανουαρίου 2024. 17:00-18:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Mojca Gregorski** (Kontra Arhitekti, Σλοβενία). 23 Ιανουαρίου 2024. 11:00-12:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Boris Bežan** (BAX Studio, Σλοβενία και Ισπανία). 23 Ιανουαρίου 2024. 16:00-17:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τους Špela Kryžanowski* και Vlado Krajcar*** (ZAPS, Σλοβενία). 24 Ιανουαρίου 2024. 11:00-12:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Kata Marunica** (NFO, Κροατία). 25 Ιανουαρίου 2024. 11:00-12:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Francesco Veenstra** (Vakwerk / College van Rijkadviseurs, Ολλανδία). 25 Ιανουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.

- ▶ **Συνέντευξη με τον Miquel Lacasta** (Archikubik, Ισπανία). 26 Ιανουαρίου 2024. 11:00-12:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Benjamin Hossbach** ([phase eins], Γερμανία), 29 Ιανουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τους Andres Schenker και Monica Resines** (Schenker Salvi Weber Architekten, Αυστρία). 30 Ιανουαρίου 2024. 9:00-10:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Roman Šilje** (Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κροατίας). 30 Ιανουαρίου 2024. 16:00-17:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Josep Borrell Bru και την Ana Zhukova** (IMPSOL AMB, Ισπανία). 31 Ιανουαρίου 2024. 9:00-10:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Thomas Zinterl** (Zinterl Architekten ZT GmbH, Αυστρία). 31 Ιανουαρίου 2024. 11:00 π.μ.-12:00 μ.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Helena Knifić-Schaps** (European Croatia). 31 Ιανουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Hrvoje Njirić** (njiric+ arhitekti, Κροατία). 1 Φεβρουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Μάρκο Μάρκου** (Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου). 5 Φεβρουαρίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Janez Koželj** (Δήμος Λιουμπλιάνας, Σλοβενία). 5 Φεβρουαρίου 2024. 12:36 π.μ. Κατόπιν αιτήματος του συμμετέχοντα, η συνέντευξη αυτή πραγματοποιήθηκε με τη γραπτή μορφή ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων.
- ▶ **Συνέντευξη με την Anja Kotlan** (Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων Βερολίνου, Γερμανία). 5 Φεβρουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.

- ▶ **Συνέντευξη με την Barbara Ettinger-Brinckmann** (Agentur Ettinger-Brickmann, Γερμανία). 6 Φεβρουαρίου 2024. 12:00-13:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Αντρέα Παπαλλά** (Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου). 12 Φεβρουαρίου 2024. 9:00-10:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Bálint Bachman** (APM studio, Ουγγαρία). 15 Φεβρουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τους Elke Sterling-Presser και Nicolas Sterling** (Sterling Presser Architects + Engineers, Γερμανία). 16 Φεβρουαρίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Edda Kurz** (Kurz Architekten GbR, Γερμανία). 19 Φεβρουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τους Βάσο Ολύμπιο, Χριστίνα Σιερεπεκλή και Αγγελική Πιλάτη** (Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τεχνικές Υπηρεσίες). 20 Φεβρουαρίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Ferenc Makonényi** (MÉK, Ουγγαρία). 22 Φεβρουαρίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Χρήστο Χριστοδούλου** (Simpraxis Architects, Κύπρος). 28 Φεβρουαρίου 2024. 9:00-10:00 π.μ.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Elias Molitschnig** (Abteilung IV/B/4 «Architektur, Baukultur und Denkmalschutz», Αυστρία). 29 Φεβρουαρίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Dolores Galán** (Consejo Superior de los Colegios de Arquitectos de España). 1η Μαρτίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Bernd Wiltschek** (Bundesimmobiliengesellschaft Abteilung Schulbau, Αυστρία). 6 Μαρτίου 2024. 11:00 π.μ.-12:00 μ.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Floor Frings** (Werkstatt, Ολλανδία). 11 Μαρτίου 2024.

- 11:00 π.μ.-12:00 μ.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Gabriella Grand** (Sagra Építész Kft. Ουγγαρία). 22 Μαρτίου 2024. 10:00-11:00 π.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με την Marieke Kums** (STUDIO MAKS, Ολλανδία). 22 Μαρτίου 2024. 15:00-16:00 CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Μάριο Χριστοδουλίδη** (Simpraxis Architects, Κύπρος). 27 Μαρτίου 2024. 11:00 π.μ.-12:00 μ.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Jeroen de Willigen** (De Zwarte Hond / BNA, Ολλανδία). 3 Απριλίου 2024. 12:00-13:00 ΩΡΑ ΚΥΠΡΟΥ.
- ▶ **Συνέντευξη με τους András Bordás και Tamás Noll** (Teampannon Építészmérnök Kft, Ουγγαρία). 12 Απριλίου 2024. 11:00 π.μ.-12:00 μ.μ. CET.
- ▶ **Συνέντευξη με τον Michiel Riedijk** (Neutelings Riedijk Architects, Ολλανδία). 1 Μαΐου 2024. 17:00-18:00 CET.

Όλες οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν διαδικτυακά μέσω του Microsoft Teams και καταγράφηκαν με τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων για μεταγενέστερη απομαγνητοφώνηση (επανεξετάστηκε από την Επιτροπή Ελέγχου Δεοντολογίας (ERB) του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Eindhoven και εγκρίθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2023. Κώδικας δεοντολογικής εξέτασης: ERB2023BE63).

ARCH-E | Χάρτης για τους Α.Δ. | Έκδοση

Συγγραφείς: Prof. Juliette Bekkering, Dr. Torsten Schröder, Dr. Grazia Tona | Eindhoven University of Technology, Department of the Built Environment, Architectural Design and Engineering

Συν-συγγραφείς: Πληροφορίες και εμπειρογνωμοσύνη ανά χώρα που συνεισφέρουν τα μέλη της κοινοπραξίας ARCH-E

Εταίροι:

ΠΡΟΣΩΠΟ | ΙΔΡΥΜΑ

- Selma Harrington, Gloria Oddo, Ian Pritchard, Swapna Saha | **Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης / Conseil des Architectes d'Europe**
- Monika Bednar, Karina Bruckner, Katharina Frösch, Daniel Fügenschuh, Corinna Greger, Rebekka Gutenthaler, Cornelia Hammerschlag, Nikolaus Hellmayr, Sebastian Jobst, Astrid Kaudela, Beatrice Mitterlehner-Nemelka, Michael Schwaiger, Anna Resch, Rainer Wührer | **Bundeskammer der Ziviltechniker:innen / Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων και Συμβούλων Μηχανικών (Αυστρία)**
- Rajka Bunjevac, Ariana Korlaet, Gabrijela Kosović, Robert Loher | **Hrvatska Komora Arhitekata / Κροατικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων**
- Χρήστος Χριστοδούλου, Άλκης Δίκαιος, Παύλος Φεραΐος, Κατερίνα Κουτσογιάννη | Σύλλογος Αρχιτεκτονων Κυπρου / Cyprus Architects Association
- Jose Hundertmarck, Franziska Klein, Anja Kranz, Dr. Tillman Prinz, Kathrin Rapp, Dr. Volker Schnepel, Dr. Philip Steden, Cathrin Urbanek | **Bundesarchitektenkammer / Ομοσπονδιακό Επιμελητήριο Γερμανών Αρχιτεκτόνων**
- András Bordás, Piroska Ferencz, Dr. Péter Hajnóczy, Dr. Ferenc Makovényi, Gergely Sándor, Tamás Ulrich | **Magyar Építész Kamara / Επιμελητήριο Ούγγρων Αρχιτεκτόνων**

- Vlado Krajcar, Dr. Špela Kryžanowski, Jernej Prijon | **Zbornica za Arhitekturo in Prostor Slovenije / Επιμελητήριο Αρχιτεκτονικής και Χωροταξίας της Σλοβενίας**
- Dr. Eva M. Álvarez Isidro, Dr. Carlos J. Gómez Alfonso, Diego Martín de Torres | **Universitat Politècnica de València / Πολυτεχνείο της Βαλένθια (Ισπανία)**

Εταίροι συνεργασίας:

- Igor Kovacevic, Mirko Lev, Tereza Zemanová | **Česká Komora Architektů / Τσεχικό Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων**
- Andreas Flora, Marco Molon, Wolfgang Thaler, Susanne Waiz | **Ordine degli Architetti, P.P.C. della Provincia di Bolzano / Επιμελητήριο Αρχιτεκτόνων του Νότιου Tyrol (επαρχία του Bolzano)**
- Olympia Georgoudaki, Reto Gmür, Simon Hubacher, Martin Joos, Jonas Landolt, Laurindo Lietha | **Schweizerischer Ingenieur- und Architektenverein / Ελβετική Ένωση Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων**

- Διαχείριση παραγωγής | Marta Candidi, Gloria Oddo και Swapna Saha, ACE
- Σελιδοποίηση και infographics από την Penrose CDB
- Διόρθωση από την Tamara van Dijk
- Δημοσιεύθηκε στην Κύπρο από τον Σύνδεσμο Αρχιτεκτόνων Κύπρου
- Συντονισμός έργου ARCH-E | Sebastian Jobst και Anna Resch, BKZT
- Το ARCH-E είναι ένα έργο που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (CREA).

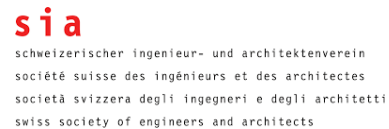

Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι θέσεις που εκφράζονται είναι μόνο εκείνες του(των) συντάκτη(ών) και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτούς.

Project Partners:

Cooperation Partners:

Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα
για Αρχιτεκτονικούς
Διαγωνισμούς

/arch-e-eu

@arch_eEu

@arch_eEu

@arch_eeu

www.arch-e.eu